

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN MOBİL
TEKNOLOJİLERİ KULLANIM AMAÇLARININ
AKADEMİK ERTELEME DURUMLARI İLE
İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ**

Doktora Tezi

Fatih TÜRKAN

Eskişehir 2018

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN MOBİL TEKNOLOJİLERİ KULLANIM
AMAÇLARININ AKADEMİK ERTELEME DURUMLARI İLE İLİŞKİSİNİN
İNCELENMESİ**

Fatih TÜRKAN

DOKTORA TEZİ

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı

Danışman: Doç.Dr. Yusuf Levent ŞAHİN

(İkinci Danışman: Dr.Öğr.Üyesi Devkan KALECİ)

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Ağustos 2018

T.C.
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Fatih TÜRKAN'ın "Üniversite Öğrencilerinin Mobil Teknolojileri Kullanım Amaçlarının Akademik Erteleme Durumları İle İlişkisinin İncelenmesi" başlıklı tezi 16.08.2018 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından değerlendirilerek "Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"nin ilgili maddeleri uyarınca Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Programında, Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Unvanı-Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Doç. Dr. Yusuf Levent ŞAHİN

Üye : Doç. Dr. Işıl KABAKÇI YURDAK

Üye : Doç. Dr. M. Recep OKUR

Üye : Doç. Dr. A. Naci ÇOKLAR

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Tayfun TANYERİ

Doç. Dr. Yasemin ERGENEKON
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Müdür V.

ÖZET

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN MOBİL TEKNOLOJİLERİ KULLANIM AMAÇLARININ AKADEMİK ERTELEME DURUMLARI İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Fatih TÜRKAN

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı
Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ağustos 2018

Danışman: Doç. Dr. Yusuf Levent ŞAHİN
(İkinci Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Devkan KALECİ)

Erteleme olgusunun, teknolojinin gelişmiş ve planlı yaşamının önemli olduğu toplumlarda ortaya çıktığı belirtilmektedir. Bu toplumlardaki erteleme olgusu, eğitim alanında da görülebilmekte ve mobil teknolojiler ile iç içe olan öğrenciler yapmaları gereken akademik görevleri erteleyebilmektedirler. Bu çalışmada, “Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı” temelinde, üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri kullanım amaçlarının belirlenmesi ve bu belirlenen durumun akademik erteleme durumlarıyla olan ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada yer alan araştırma sorularını yanıtlamak için, nicel araştırma yaklaşımlarından tarama araştırması, korelasyonel araştırma ve nedensel karşılaştırma araştırmasından yararlanılmıştır. Bu kapsamda, 2017-2018 öğretim yılında Anadolu Üniversitesi’nin fakülte ve yüksekokullarında örgün eğitimde öğrenim görmekte olan ve tabakalı örnekleme yöntemi ile belirlenen 2077 öğrenciden “Kişisel Bilgi Formu”, “Mobil Teknolojileri Kullanım Amaçları Ölçeği” ve “Akademik Erteleme Davranışı Ölçeği” kullanılarak basılı form aracılığı ile veri toplanmıştır. Elde edilen bulgulara göre üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri belli bir amaçla kullanım düzeyleri ve akademik erteleme eğilim düzeyleri orta seviyededir. Ayrıca üniversite öğrencilerinin, mobil teknolojileri belli bir amaçla kullanım düzeyleri ile akademik erteleme eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Mobil teknolojiler, Mobil teknolojileri kullanım amaçları, Akademik erteleme davranışı.

ABSTRACT

INVESTIGATING THE RELATIONSHIP BETWEEN UNIVERSITY STUDENTS' PURPOSES OF USING MOBILE TECHNOLOGIES AND THEIR ACADEMIC PROCRASTINATION

Fatih TÜRKAN

Department of Computer Education and Instructional Technologies

Anadolu University, Graduate School of Educational Sciences, August 2018

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Yusuf Levent ŞAHİN

(Co-Supervisor: Assist. Prof. Dr. Devkan KALECİ)

The concept of procrastination emerges in societies where technology is developed and living a planned life is important. Procrastination in these societies can also be observed in the field of education, and students who are engaged in mobile technologies may delay the academic tasks that they are expected to fulfil. In this respect, based on the “Uses and Gratifications Approach”, the aim of this study was to determine university students’ purposes of using mobile technologies, and investigate the relationship between these purposes and students’ academic procrastination. In order to answer the research questions of the study, the survey model, correlational model and causal comparison model, which are quantitative research approaches, were employed. Accordingly, the participants were 2077 students who were studying in associate degree and undergraduate programs at a Turkish university in the 2017-2018 academic year and were selected through the stratified sampling method. The data were gathered by means of a personal information form, the “Scale of the Purposes of Using Mobile Technologies” and the “Scale of the Academic Procrastination Behaviors”. The findings showed that the university students exhibited moderate levels of using mobile technologies for a certain purpose, and moderate levels of academic procrastination tendency. Moreover, there was no meaningful relationship between the students’ levels of using mobile technologies for a certain purpose, and their levels of academic procrastination tendency.

Keywords: Mobile technologies, Purposes of using mobile technologies, Academic procrastination.

TEŞEKKÜR

2011 yılında başladığım bütünleşik doktora sürecimi, uzun ve zorlu bir yolculuk sonunda tamamlamış bulunmaktayım. Doktora sürecindeki ders döneminde, yeterli aşamasında ve tez döneminde birçok tecrübe edindim. Elde ettiğim bu tecrübeler ile birçok çalışmada yer aldım. Bunlardan en önemlisi olan doktora tezinin oluşmasında ise sürece katkı sağlayan değerli insanlara teşekkürü bir borç bilirim.

Doktora tez sürecinde öncelikle beni her zaman motive eden ve yönlendirici görüşleri ile tezin gelişmesini sağlayan danışmanım Doç. Dr. Yusuf Levent ŞAHİN'e ve ikinci danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Devkan KALECİ'ye teşekkür ederim. Doktora tez izleme sürecinde yer alarak, araştırmaya katkı sağlayan Doç. Dr. Işıl KABAKÇI YURDAKUL'a ve Doç. Dr. Muhammet Recep OKUR'a teşekkür ederim. Ayrıca tez savunma jürisinde yer alarak değerli görüşlerini sunan Doç. Dr. Ahmet Naci ÇOKLAR'a ve Dr. Öğr. Üyesi Tayfun TANYERİ'ye teşekkür ederim.

Doktora eğitimim süresince bana destek olan ve akademik gelişimime katkı sağlayan, başta Prof. Dr. Abdullah KUZU ve Doç. Dr. Adile Aşkın KURT olmak üzere, Anadolu Üniversitesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi bölümündeki tüm hocalarıma ve arkadaşlarıma teşekkür ederim. Lisansüstü öğrencilerine sunduğu olanaklar ile araştırma sürecimi kolaylaştıran Anadolu Üniversitesi'ne ve doktora tezimin yoğun dönemlerinde gerekli görevlendirme izinlerini vererek sürecime katkı sağlayan Muş Alparslan Üniversitesi'ne teşekkür ederim. Ayrıca, doktora eğitimim süresince 2211-Yurtiçi Doktora Bursu kapsamında beni destekleyen TÜBİTAK'a teşekkür ederim.

Tezin ölçek geliştirme aşamasında, madde havuzu için uzman görüşü aldığım ve görüşleri ile sürece katkıda bulunan hocalarıma ve arkadaşlarıma teşekkür ederim. Veri toplama sürecinde ellerindeki tüm imkânları benim için seferber eden değerli arkadaşlarım Arş. Gör. Mahmut BOZKURT'a ve Arş. Gör. Gökhan TANRIVERDİ'ye teşekkür ederim. Ayrıca veri toplama sürecinde beni uygun örneklem için yönlendiren fakülte/yüksekokul yöneticilerine ve öğretim elemanlarına; veri toplama aracını gönüllü olarak dolduran Anadolu Üniversitesi öğrencilerine teşekkür ederim.

Son olarak doktora süresince yeterli ilgiyi gösteremediğim eşim Zehra TÜRKAN'a ve oğlum Taha TÜRKAN'a, bu süreçte gösterdikleri sabır için teşekkür ederim. Ayrıca yeni doğacak olan oğluma, bu süreçte hayatımıza girdiği için teşekkür ederim.

Fatih TÜRKAN
Eskişehir 2018

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu doktora tezinin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

Fatih TÜRKAN

İÇİNDEKİLER

Sayfa

BAŞLIK SAYFASI.....	i
JÜRİ ve ENSTİTÜ ONAYI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
TEŞEKKÜR	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar DİZİNİ.....	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xiv
GÖRSELLER DİZİNİ	xv
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xvi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı	2
1.2. Mobil Teknolojiler	4
1.3. Akademik Erteleme	10
1.4. İlgili Araştırmalar	15
1.5. Araştırmanın Önemi ve Amacı.....	18
2. YÖNTEM	20
2.1. Araştırma Deseni.....	20
2.2. Evren ve Örneklem	21
2.3. Veri Toplama Araçları	24
2.3.1. Kişisel bilgi formu	25
2.3.2. Mobil teknolojileri kullanım amaçları ölçeği.....	25
2.3.2.1. Madde havuzunun oluşturulması.....	26
2.3.2.2. Uzman görüşüne başvurulması	26

2.3.2.3. Pilot uygulamanın yapılması.....	27
2.3.2.4. Açıklayıcı faktör analizi ile faktör yapısının oluşturulması....	28
2.3.2.5. Doğrulamalı faktör analizi ile faktör yapısının doğrulanması..	33
2.3.3. Akademik erteleme davranış ölçgei.....	36
2.3.3.1. Açıklayıcı faktör analizi ile oluşan faktör yapısı.....	36
2.3.3.2. Doğrulamalı faktör analizi ile faktör yapısının doğrulanması..	37
2.4. Verilerin Toplanması.....	40
2.5. Verilerin Analizi.....	41
3. BULGULAR ve YORUMLAR.....	44
3.1. Üniversite Öğrencilerinin Mobil Teknolojileri Kullanım Durumları.....	44
3.1.1. Üniversite öğrencilerinin kullandığı mobil teknolojiler.....	44
3.1.2. Üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri kullanım amaçları	47
3.1.2.1. Enformasyon alt boyutuna ait mobil teknoloji kullanım amaçları	47
3.1.2.2. Günlük Yaşam alt boyutuna ait mobil teknoloji kullanım amaçları	49
3.1.2.3. Kişisel Kimlik alt boyutuna ait mobil teknoloji kullanım amaçları	50
3.1.2.4. Sosyal Etkileşim alt boyutuna ait mobil teknoloji kullanım amaçları	51
3.1.2.5. Eğlence alt boyutuna ait mobil teknoloji kullanım amaçları...	53
3.1.3. Üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri kullanım amaçlarının demografik özelliklere göre farklılaşma durumu.....	54
3.1.3.1. Fakülte/Yükseköğretim değişkenine göre mobil teknolojileri kullanım amaçları	55
3.1.3.2. Sınıf değişkenine göre mobil teknolojileri kullanım amaçları	57
3.1.3.3. Cinsiyet değişkenine göre mobil teknolojileri kullanım amaçları	57
3.1.3.4. GNO değişkenine göre mobil teknolojileri kullanım amaçları	59

3.2. Üniversite Öğrencilerinin Akademik Ertelemeye İlişkin Davranışları	60
3.2.1. Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme eğilim düzeyleri.....	60
3.2.1.1. Sorumsuzluk alt boyutuna ait akademik erteleme davranışları.....	60
3.2.1.2. Akademik Görevin Algılanan Niteliği alt boyutuna ait akademik erteleme davranışları	62
3.2.1.3. Öğretmenlere İlişkin Olumsuz Algı alt boyutuna ait akademik erteleme davranışları	64
3.2.1.4. Akademik Mükemmeliyetçilik alt boyutuna ait akademik erteleme davranışları	65
3.2.2. Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme eğilimleri demografik özelliklere göre nasıl farklılaşmaktadır?	66
3.2.2.1. Fakülte/Yüksekokul değişkenine göre akademik erteleme eğilimleri	67
3.2.2.2. Sınıf değişkenine göre akademik erteleme eğilimleri	69
3.2.2.3. Cinsiyet değişkenine göre akademik erteleme eğilimleri	69
3.2.2.4. GNO değişkenine göre akademik erteleme eğilimleri	71
3.3. Üniversite Öğrencilerinin Mobil Teknolojileri Kullanım Durumları Açısından Akademik Erteleme Davranışlarının Değişimi	71
3.3.1. Üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri kullanım amaçları ile akademik erteleme eğilimleri arasındaki ilişki durumu.....	72
3.3.2. Üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri kullanım amaçları ile akademik erteleme eğilimleri arasındaki ilişkinin demografik özelliklere göre farklılaşma durumu	76
3.3.2.1. Fakülte/Yüksekokul değişkenine göre MTKAÖ-AEDÖ ilişkisi.....	76
3.3.2.2. Sınıf değişkenine göre MTKAÖ-AEDÖ ilişkisi.....	77
3.3.2.3. Cinsiyet değişkenine göre MTKAÖ-AEDÖ ilişkisi.....	77
3.3.2.4. GNO değişkenine göre MTKAÖ-AEDÖ ilişkisi.....	77
4. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER.....	78
4.1. Sonuç ve Tartışma.....	78
4.2. Öneriler	86

	<u>Sayfa</u>
4.2.1. Uygulamaya yönelik öneriler	86
4.2.2. İleri araştırmalara yönelik öneriler.....	87
KAYNAKÇA.....	89
EKLER	
ÖZGEÇMİŞ	

TABLÖLER DİZİNİ

Sayfa

Tablo 1.1.	Google Play mobil uygulama mağazasında yer alan uygulama kategorileri.....	6
Tablo 1.2.	Teknoloji kullanımına yönelik bazı kuram ve modeller	9
Tablo 2.1.	Araştırmanın evren ve örneklemini oluşturan üniversite öğrencilerinin tabakalara göre sayısal dağılımı	22
Tablo 2.2.	Örneklemden toplanan verilerin fakülte/yüksekokul, cinsiyet ve sınıflara göre dağılımı.....	23
Tablo 2.3.	Sınıf değişkeni temelinde üniversitede bulunan ortalama yıl sayısı (hazırlık yılı hariç) ve GNO'nın incelenmesi	24
Tablo 2.4.	MTKAÖ'nin AFA sürecinde toplanan verilerin cinsiyet ve fakülte/yüksekokullara göre dağılımı	28
Tablo 2.5.	MTKAÖ'nin AFA sürecinde oluşan faktörlerin özdeğerleri ve açıkladıkları varyanslar.....	30
Tablo 2.6.	MTKAÖ'nde AFA ile oluşan faktörlerin yapısı ve AFA sonuçları	31
Tablo 2.7.	MTKAÖ'nin DFA sürecinde toplanan verilerin cinsiyet ve fakülte/yüksekokullara göre dağılımı	33
Tablo 2.8.	MTKAÖ'nde DFA ile elde edilen indeksler ve uyum değerleri	34
Tablo 2.9.	AEDÖ için DFA sürecinde toplanan verilerin cinsiyet ve fakülte/yüksekokullara göre dağılımı	37
Tablo 2.10.	AEDÖ'nde DFA ile elde edilen indeksler ve uyum değerleri	38
Tablo 2.11.	Katılımcıların MTKAÖ'ne verdiği yanıtların ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık değerleri	41
Tablo 2.12.	Katılımcıların AEDÖ'ne verdiği yanıtların ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık değerleri	41
Tablo 2.13.	Araştırma amaçlarına yönelik verilerin analizi.....	43
Tablo 3.1.	Katılımcıların mobil teknolojileri kullanım sayılarının, cinsiyet ve sınıflara göre dağılımı.....	44

Tablo 3.2.	Katılımcıların mobil teknolojileri kullanım sayılarının, fakülte/yüksekokullara göre dağılımı	46
Tablo 3.3.	Katılımcıların MTKAÖ'ne verdiği yanıtların ortalama ve standart sapma değerleri.....	47
Tablo 3.4.	Katılımcıların MTKAÖ'nin Enformasyon alt boyutuna verdiği yanıtların istatistiksel değerleri.....	47
Tablo 3.5.	Katılımcıların MTKAÖ'nin Günlük Yaşam alt boyutuna verdiği yanıtların istatistiksel değerleri.....	49
Tablo 3.6.	Katılımcıların MTKAÖ'nin Kişisel Kimlik alt boyutuna verdiği yanıtların istatistiksel değerleri.....	50
Tablo 3.7.	Katılımcıların MTKAÖ'nin Sosyal Etkileşim alt boyutuna verdiği yanıtların istatistiksel değerleri.....	52
Tablo 3.8.	Katılımcıların MTKAÖ'nin Eğlence alt boyutuna verdiği yanıtların istatistiksel değerleri	53
Tablo 3.9.	Katılımcıların MTKAÖ'ne verdiği yanıtların demografik özelliklere göre farklılaşma durumu.....	54
Tablo 3.10.	Katılımcıların MTKAÖ'ne verdiği yanıtların fakülte/yüksekokullara göre farklılaşma durumu.....	55
Tablo 3.11.	Katılımcıların MTKAÖ'ne verdiği yanıtların cinsiyete göre farklılaşma durumu.....	58
Tablo 3.12.	Katılımcıların AEDÖ'ne verdiği yanıtların ortalama ve standart sapma değerleri.....	60
Tablo 3.13.	Katılımcıların AEDÖ'nin Sorumsuzluk alt boyutuna verdiği yanıtların istatistiksel değerleri	61
Tablo 3.14.	Katılımcıların AEDÖ'nin Akademik Görevin Algılanan Niteliği alt boyutuna verdiği yanıtların istatistiksel değerleri	63
Tablo 3.15.	Katılımcıların AEDÖ'nin Öğretmenlere İlişkin Olumsuz Algı alt boyutuna verdiği yanıtların istatistiksel değerleri	64
Tablo 3.16.	Katılımcıların AEDÖ'nin Akademik Mükemmeliyetçilik alt boyutuna verdiği yanıtların istatistiksel değerleri	65
Tablo 3.17.	Katılımcıların AEDÖ'ne verdiği yanıtların demografik özelliklere göre farklılaşma durumu.....	66

Tablo 3.18. Katılımcıların AEDÖ'ne verdiği yanıtların fakülte/yüksekokullara göre farklılaşma durumu.....	67
Tablo 3.19. AEDÖ maddelerinin fakülte/yüksekokullara göre farklılaşma durumu	68
Tablo 3.20. Katılımcıların AEDÖ'ne verdiği yanıtların cinsiyete göre farklılaşma durumu.....	69
Tablo 3.21. MTKAÖ ve AEDÖ'ne verilen puanların ölçek geneli ve alt boyutlardaki ilişki durumu	72

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa

Şekil 2.1. MTKAÖ geliştirilmesi süreci adımları.....	25
Şekil 2.2. MTKAÖ'nin AFA sürecinde oluşan yamaç eğim grafiği	30
Şekil 2.3. MTKAÖ'nde DFA ile oluşan yol diyagramı	35
Şekil 2.4. AEDÖ'nde DFA ile oluşan yol diyagramı	39
Şekil 3.1. MTKAÖ maddelerinin fakülte/yüksekokullara göre farklılaşma durumu	56
Şekil 3.2. MTKAÖ ve AEDÖ maddelerinin karşılıklı ilişki durumu.....	74

GÖRSELLER DİZİNİ

Sayfa

Görsel 1.1. Mobil teknolojiler	5
---	---

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

KDY	: Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı
GNO	: Genel Not Ortalaması
KBF	: Kişisel Bilgi Formu
MTKAÖ	: Mobil Teknolojileri Kullanım Amaçları Ölçeği
AEDÖ	: Akademik Erteleme Davranışı Ölçeği
AFA	: Açımlayıcı Faktör Analizi
DFA	: Doğrulayıcı Faktör Analizi

1. GİRİŞ

Teknoloji; belirlenen hedefleri gerçekleştirmede, ihtiyaçları karşılamada, hayatı kolaylaştırmada ve doğruluğu ispatlanmış bilgileri organize etmede kullanılan pratik uygulamalar olarak tanımlanmaktadır (İşman, 2008). Sözlük tanımı ise bir sanayi dalı ile ilgili yapım yöntemlerini, kullanılan araç, gereç ve aletleri, bunların kullanım biçimlerini kapsayan uygulama bilgisini kapsamaktadır (TDK, 2016a). Teknolojiyi ateş, ok gibi aletlerden; bilgisayar, telefon gibi cihazlara uzanan ve birçok alandaki ihtiyaçlara yönelik hayatımızı kolaylaştıran uygulamalar olarak tanımlamak mümkündür. Teknoloji uygulamaları; iletişim, sağlık, ekonomi, ulaşım, ev ürünleri, üretim, eğitim gibi birçok alanda kullanılmakta ve ilgili alanların gelişmesine katkı sağlamaktadır. Herhangi bir alanda uygulanan teknoloji, o alanda uygulanacak yeni teknolojilerin planlanmasının ve üretilmesinin önünü açmaktadır.

Günümüzde öne çıkan teknoloji uygulamalarından biri Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT)'dir. BİT, genel olarak bilginin iletilmesi, saklanması, oluşturulması, paylaşılması veya değişimi için kullanılan teknolojileri ifade etmektedir (UNESCO, 2006). Bu teknolojilere radyo, televizyon, telefon, bilgisayar, internet, uydu sistemleri ve birçok akıllı cihazlar örnek olarak gösterilebilir. Bu teknolojiler içerisinde bireyleri zaman ve mekân açısından bağımsızlaştıran teknolojilere ise mobil teknolojiler denilmektedir. Mobil teknolojilerin yaygınlaşmasıyla bireyler TV, video, internet, oyun gibi birçok teknolojik unsurlara rahat erişim imkânı kazanmıştır.

Mobil teknolojiler ile birçok teknolojik unsura rahat erişilebilmesi durumu, bireylerin ilgisini çekerek bireyde bu teknolojilerle uğraşmaya yönelik bir algı oluşturabilir. Mobil teknolojilerle bağımlılık veya fobi oluşturacak şekilde fazla vakit geçirilmesi, yapılması gereken iş ve görevlerin geciktirilmesiyle sonuçlanabilir. Knaus'a (2000) göre içinde bulunduğumuz elektronik çağda hayatımızda en fazla etkin olan teknolojik aletler kimilerine fayda sağlarken, kimilerine ise eğlence ve dolayısıyla erteleme aracı görevi görmektedir.

Bu çalışmada, "Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı" (KDY) temelinde, mobil teknolojilerin kullanım amaçları ile akademik erteleme davranışları ele alınarak; üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri kullanım amaçlarının belirlenmesi ve bu belirlenen durumun akademik erteleme durumlarıyla olan ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bunun için öncelikle KDY'ndan bahsedilmiş, daha sonra mobil teknolojiler ve akademik erteleme kavramları detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

1.1. Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı

KDY, ilk olarak 1960'lı yıllarda başlanan ve iletişimle ilgili çalışmalarda izleyicinin aktif olduğunu vurgulayan bir yaklaşımdır (Severin ve Tankard, 2001). Bu yaklaşımı savunan Katz (1959) "Medya insanlara ne yapıyor?" sorusu yerine, "İnsanlar medya ile ne yapıyor?" sorusunu öne çıkarmıştır. Halkın kitle iletişim araçları ile ne yaptığı sorusuna odaklanan bu yaklaşım; kitle iletişiminde alıcının yani izleyicinin etkin olduğunu belirtmektedir (Erdoğan ve Alemdar, 2002). KDY, izleyiciyi medya seçiminde ve kullanımında aktif ve yetenekli kabul etmektedir. Ayrıca bu kuram izleyicinin medya tarafında esir alındığı varsayımını da reddetmektedir. Medyanın tüketiciler tarafından gereksinimlerini onarmak üzere, özgürce kullanılan bir alet takımı olduğu öne sürülmektedir (Laughey, 2010). KDY, kitle iletişim sürecini açıklamak için geliştirilmiş bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımda iletişim araçlarının kullanım nedenleri, bireylerin gereksinimleriyle açıklanmaktadır. Bireylerin gereksinimlerini karşılamakta kişisel ve çevresel olanaklar yetersiz kaldığında, izleyici iletişim araçları ve bunların içeriği arasından seçimler yapmaktadır. Böylelikle gereksinimlerini doyuma ulaştırıp oluşabilecek gerginlikten kurtulmaya çalışmaktadır (Uzun, 2013). KDY'na genel olarak bakıldığında; izleyici veya tüketici bireylerin medya seçiminde özgür olduğu, bireylerin bu seçimi gerçekleştirirken gereksinimlerini dikkate alarak etkin bir şekilde rol oynadığı ve bireylerin gereksinimlerin giderilmesinde doyuma ulaşarak gerginlikten kurtulduğu belirtilebilir.

KDY, mobil teknolojilerin kullanım nedenleri ve olası sonuçları açısından önemli görülebilir. Çünkü bireyler, istediği mobil teknolojiyi kullanmada özgür olabildiği gibi bu kullanım sonrası bazı gereksinimlerini gidermeyi hedeflemektedir. Gereksinimlerin doyuma ulaştırılması sürecinde ise bireyler, yaptıkları iş ve görevleri gerçekleştirmede olumlu davranışlara sahip olmanın yanı sıra; bağımlılık, erteleme gibi olumsuz davranışlara da sahip olabilirler. Bu açıdan bakıldığında KDY'nın; bireylerde oluşabilecek bağımlılık, erteleme gibi davranışların önlenmesinde gerginlikten kurtulma bağlamında rol oynayabileceği söylenebilir.

Alana yönelik çalışan araştırmacıların her biri, kitle iletişim araçlarından elde edilen doyumları farklı biçimde sınıflandırmış ve farklı doyum kategorileri oluşturmuştur. Bu bağlamda McQuail (1987), KDY'na yönelik çalışmaların ortaya koyduğu bulgular bağlamında medya kullanımından elde edilen bazı motivasyon ve memnuniyetleri şu şekilde özetlemektedir (akt. Uzun, 2013):

a) Enformasyon

- Yakın çevredeki, toplumdaki ve dünyadaki olaylarla ve koşullarla ilgili enformasyon bulmak,
- Pratik konularda bilgi ve tavsiye almak,
- Merak ve genel ilgiyi tatmin etmek,
- Öğrenme, kendi kendine eğitim,
- Bilgi sayesinde bir güvenlik duygusu kazanmak,

b) Kişisel kimlik

- Kişisel değerlere destek bulmak,
- Davranış modelleri bulmak,
- Kendine ilişkin içgörü kazanmak,
- Bireysel görüşlerine destek bulmak,

c) Bütünleşme ve sosyal etkileşim

- Sosyal empati sayesinde başkalarının koşullarını deneyimlemek,
- Başkalarıyla özdeşim kurmak ve bir aidiyet duygusu kazanmak,
- Sosyal ilişkileri güçlendirmek,
- Gerçek yaşamdaki arkadaşlığın yerini tutacak bir şey bulmak,
- Sosyal rollerin yürütülmesine yardımcı olmak,
- Kişinin aileye, arkadaşlara ya da toplumla bağlantı kurmasını sağlamak,

d) Eğlence

- Hayali bir dünyaya kaçışla gerçek sorunlardan uzaklaşmak,
- Rahatlamak, gevşemek,
- İçsel kültürel ya da estetik zevk almak,
- Zaman geçirmek, zaman öldürmek,
- Duygusal rahatlama/boşalma,
- Cinsel uyarılma.

KDY, sosyal yaşamdaki gereksinimlerin giderilmesine odaklanmaktadır. Bu gereksinimlerin giderilmesinde mobil teknolojilerin önem bir rol oynadığı söylenebilir. Bu yaklaşımda yer alan motivasyon ve memnuniyetlere bakıldığında medya araçlarının kullanımı noktasında mobil teknolojilerin, doyumlar noktasında ise erteleme davranışlarının incelenebileceği görülmektedir. Bu bağlamda çalışma bu yaklaşım temel alınarak sürdürülmüştür.

1.2. Mobil Teknolojiler

Fransızca kökenli olan mobil kavramı, Türkçe’de “hareketli, taşınabilir” olarak geçmektedir (TDK, 2016b). Mobilite ise hareket halinde olmayı ifade etmektedir. Mobilitenin taşınabilir olmak, hareketli yapıya sahip olmak, minimize olmak ve etkileşimli olmak üzere dört özelliği vardır (Eru, 2013). Mobil yaşam, zaman ve mekân bağımlılığını ortadan kaldırmakta, bireyleri eğlendirmekte, iş yapmayı kolaylaştırmakta, zamanı verimli kullanmayı sağlamakta ve aynı anda iş ve özel hayatın iç içe geçmesiyle bireyi zor durumda bırakabilmektedir (Ataman Yengin, 2016). Mobil yaşamı oluşturan ve şekillendiren en önemli unsur ise mobil teknolojilerdir.

Mobil teknolojiler, bireylerin hareket halindeyken de bilgiye erişebilmesini ve bu bilgilerle ilgili işlem yapabilmesini mümkün kılacak mobil çözümler oluşturan teknolojiler bütünüdür (Köse, Ayanoğlu, Erel ve Gündüz, 2012). Mobil teknolojilerin zamandan ve mekândan bağımsız olması bireylerin yaşantısına farklı boyutlar kazandırmıştır. Bireyler yapmak istedikleri iş, görev veya faaliyetleri bu teknolojiler yardımıyla daha etkili ve çabuk yapmak istemektedir. Mobil teknolojiyi üreten firmalar da kullanıcı bireylerin isteği doğrultusunda bu teknolojileri her geçen gün geliştirmektedir. Bu durum bireylerin mobil teknolojileri daha çabuk benimsemesini ve yakından takip etmesini sağlamaktadır.

Bireylerin ihtiyaçlarına göre tercih ettiği birçok mobil teknoloji bulunmaktadır (Bkz. Görsel 1.1). Bu teknolojiler arasında mobil telefonlar (cep telefonu, akıllı telefon), dizüstü bilgisayar, tablet, cep (avuçiçi) bilgisayarı (PDA), giyilebilir teknolojiler, taşınabilir medya oynatıcıları (mp3, mp4, CD, DVD player; ses kaydedici, fotoğraf makinesi, kamera vb.), navigasyon (GPS) cihazı, e-kitap okuyucu, taşınabilir oyun konsolu, taşınabilir bellek cihazları vb. yer almaktadır (Ener, 2015; Jacob ve Issac, 2008; Khurmyet, 2016; Su Tonga, 2015). Mobil telefonlar, bireylerin birbirleriyle olan iletişimlerini konuşma veya mesajlaşma yöntemiyle sağlayan cihazlardır. Bu cihazlar, işletim sistemi desteğiyle çeşitli uygulamaların geliştirilmesi sonucu akıllı telefon halini almıştır. Dizüstü bilgisayarlar, masaüstü bilgisayarların donanım özelliklerine sahip olan taşınabilir cihazlardır. Tabletler, akıllı telefonların ve dizüstü bilgisayarların özelliklerinin kısmen birleşmesinden oluşan taşınabilir cihazlardır. Cep bilgisayarları, bilgisayar ortamında yapılan işlemleri daha küçük cihazlarda kolaylıkla yapabilmek için geliştirilmiştir. Geçmişte daha popüler olan cep bilgisayarları, cep telefonunun özelliklerini de bünyesinde barındırarak akıllı telefon halini almıştır. Bu mobil

teknolojiler zamanla, belli bir amaç doğrultusunda vücuda giyilen veya takılan bir şekil olarak giyilebilir teknolojileri ortaya çıkarmıştır. Bazı mobil teknolojiler ise medya oynatma (ses, fotoğraf, video), oyun, navigasyon, bellek depolama gibi belli bir özelliğe yönelik geliştirilebilmektedir.

Görsel 1.1. Mobil teknolojiler

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, Türkiye’de 2004-2017 yılları arasında hanelerde bilişim teknolojileri bulunma oranlarına baktığımızda, mobil teknolojilerin kullanım oranlarının artış eğiliminde olduğu görülmektedir. 2017 yılında mobil teknolojilerden en çok %97,8 oranında cep telefonunun (akıllı telefon dahil) ve %36,7 oranında taşınabilir bilgisayarın kullanıldığı görülmektedir. 2004-2012 yılları arasındaki verilere göre cep bilgisayarının kullanım oranı oldukça düşük kalmıştır. İstatistiksel verilere bakıldığında, mobil teknolojilerin çıktığı ilk yıllarda çeşitleri sayıca fazla olsa da zamanla bu teknolojiler birleşme eğilimine girdiği söylenebilir. Akıllı telefonlar sahip oldukları özellikler sayesinde bünyesinde birçok mobil teknolojiyi barındırabilmektedir. Türkiye’de 2017 yılı Google tüketici barometresi verilerine göre cep telefonu (akıllı telefon dahil) kullanım oranı %98 iken, akıllı telefon kullanım oranı %77’dir. Akıllı telefon kullanım oranı erkeklerde %81 iken, kadınlarda %74’dir. Yaş aralığına bakıldığında, gençlerin akıllı telefon kullanım oranının yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Akıllı telefon kullanım oranı 25 yaş altında %96, 25-34 yaş arasında %98, 35-44 yaş arasında %88, 45-54 yaş arasında %66 ve 55 yaş üstünde %38’e ulaşmaktadır.

Akıllı telefonlar bireylere geniş bir kullanım alanı sunmaktadır. Bireyler her dakika yanında olan akıllı telefonlar ile fiziksel, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmaktadır. Bu yüzden akıllı telefonlar sağlık danışmanı, psikolog, iletişim aracı gibi

birçok rol üstlenmiştir. Bu açıdan akıllı telefona uygulama yükleme, diğer cihazlarla uyumlu çalışabilme gibi olanaklardan dolayı işletim sistemine ihtiyaç duyabilmektedir. Mobil işletim sistemleri, sürekli güncellenebilen özellikleri ile bireylere kullanım kolaylığı sağlamaktadırlar. Yaygın kullanılan mobil işletim sistemleri şunlardır (Baykara, 2016):

- Google: Android
- Apple: iPhone OS (iOS)
- Microsoft: Windows Mobile
- RIM: BlackBerry OS
- Symbian Vakfi: Symbian
- Palm: Web OS
- Linux Vakfi: MeeGo
- Samsung: Bada

Akıllı telefonlarının kullanım alanlarının geniş olması bireylerin bu teknolojilere uyum sağlamasını kolaylaştırabilmektedir. Çünkü bireyler hayatlarını kolaylaştırabilecek şeylere daha fazla ilgi duyabilmektedir. Bireyler bilgi edinme, günlük işler, sosyal iletişim, eğlence gibi ihtiyaç duyduğu şeyler için akıllı telefonlarına mobil uygulama mağazalarından (App Store, Google Play vb.) uygulamalar yükleyebilmektedirler. Uygulamaların çeşitliliğinin görülmesi açısından Tablo 1.1’de Google Play (2017) mobil uygulama mağazasında yer alan uygulama kategorileri verilmiştir:

Tablo 1.1. *Google Play mobil uygulama mağazasında yer alan uygulama kategorileri*

Aile	Google Cast	Otomobil ve Araçlar
Alışveriş	Güzellik	Oyunlar
Android Wear	Haberler ve Dergiler	Sağlık ve Fitness
Araçlar	Haberleşme	Sanat ve Tasarım
Arkadaşlık	Haritalar ve Navigasyon	Seyahat ve Yerel
Çocuk Yetiştirme	Hava Durumu	Sosyal
Eğitim	İş	Spor
Eğlence	Karikatür	Tıp
Etkinlikler	Kişiselleştirme	Verimlilik
Ev	Kitaplar ve Referans	Video Oynatıcılar ve Düzenleyiciler
Finans	Kitaplıklar ve Kısa Sunum	Yaşam Tarzı
Fotoğrafçılık	Müzik ve Ses	Yeme İçme

Mobil teknolojilerde bilgi alışverişini sağlayan veri aktarımı, kablolu yapılarla sağlanacağı gibi bazı kablosuz yapılarla da sağlanabilmektedir. Bunlar GSM (Global System for Mobile Communications), Wi-Fi (Wireless Fidelity), GPS (Global Positioning System), Bluetooth ve NFC (Near Field Communication) yapılarıdır (Bozkurt, 2015; Ekren ve Kesim, 2016; Sayın, 2010). GSM, simkart gerektiren ve mobil telefonlarda bulunan şebekelerin sağladığı hücresel ağ sistemidir. 1980'lerde birinci nesil mobil iletişim teknolojisi olarak adlandırılan 1G (first generation) teknolojisindeki ses ileten analog sinyallerden başlayıp, günümüzde dijital sinyallerle hızlı veri transferi sağlayan beşinci nesil 5G teknolojisine kadar gelişerek gelmiştir. Türkiye örneğinde Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kurumunun (BTK, 2017) yaptığı istatiklere bakıldığında ikinci nesil 2G mobil telefon abone sayısının %4,5 oranında, üçüncü nesil 3G mobil telefon abone sayısının yaklaşık %18,9 oranında ve dördüncü nesil 4.5G mobil telefon abone sayısının yaklaşık %51,7 oranında olduğu görülmektedir. Wi-Fi, mobil teknolojilerin internete bağlanmasını ve internet üzerinden mobil teknolojilerin başka bir cihaza bağlanmasını sağlayan ağ yapısıdır. GPS, yer ve zaman bilgisi sağlayan ve uydu ağını kullanan küresel navigasyon sistemidir. Bluetooth, mobil teknolojiler ile bir başka cihaz arasında yaklaşık 1-10 metre mesafede veri aktarımı yapan sistemdir. NFC ise radyo frekanslı tanıma (RFID) teknolojisine dayanan, mobil teknolojilerin cüzdan, anahtar gibi kullanılmalarını sağlayan yakın alan iletişim sistemidir.

Mobil teknolojiler sahip oldukları özellikler ile bireye zamandan tasarruf, mekândan bağımsızlık, kullanım kolaylığı, bireyler arası iletişim gibi birçok fayda sağlamaktadır. Fakat bağlantının sağlanamaması, depolama sorunu, cihazın maliyeti gibi sınırlılıklar yaşanabilmektedir (Behera, 2013). Yaşanan bu sınırlılıkların aşılabilmesi için yeni teknolojiler gelişebilmekte ve gerekli önlemler alınabilmektedir. Örneğin, depolama sorununu aşabilmek için bulut depolama hizmetleri geliştirilmiştir. Bu hizmet sayesinde sanal ortamda veriler saklanabilmekte ve internet bağlantısı olduğunda veri transferi yapılabilmektedir.

Bireylerin mobil teknolojilere uyum sağlaması uzun süre alabilmektedir. Bunun yanı sıra, mobil teknolojilere uyum sağlayan bireylerin, bu teknolojileri kontrolsüz kullanımı sonucu bireyde bağımlılık hissi oluşabilmektedir. Bağımlılık bir maddenin ya da bir etkinliğin bireylerin ruhsal ve bedensel sağlığına ya da sosyal yaşamına zarar vermesine, kötü yönde etkilemesine karşın kullanımının devam etmesi, söz konusu madde alımını veya eylemi yinelemeye yönelik önüne geçilemez istek duyma hali olarak

tanımlanabilir (Comings, 1994). Davranışçı yaklaşıma göre, doyum ve hoş giden bir durum davranış sonucunda elde ediliyorsa ya da gerginlik ve sıkıntı gibi olumsuz bir davranıştan kurtulmaya yardımcı oluyorsa, o davranış artmakta ve kişi daha sonra haz almak ya da olumsuzluktan kurtulmak için o davranışı yapmaya devam etmektedir (Cüceloğlu, 1993). Bu yüzden bireyler, mobil teknolojiler aracılığıyla sunulan yeniliklerin günlük yaşama getirdiği kolaylıkları tecrübe ederken kontrollü davranmalı ve bu tecrübeyi bağımlılığa dönüştürmemelidir. Intel (2011) mobil etiket araştırması verilerine göre, bireyler bir haftalığına mobil cihazlarından ayrılmamak için tatlı şeyler yemekten, çay veya kahve içmekten, tatil günlerinden, sevgilisinden ve düş almaktan vazgeçebileceklerini belirtmiştir.

Bireylerde artan akıllı telefon kullanımı psikolojiye yeni fobi terimleri kazandırmıştır. Cep telefonundan mahrum kalma korkusu olan nomofobi terimi, ilk olarak 2008 yılında İngiltere’de yapılan bir araştırmada kullanılmaya başlanmış ve cep telefonu kullanıcılarının %53’ünün nomofobik davranış gösterdiği belirlenmiştir (Mail Online, 2008). İnternetsiz kalma korkusu olarak tanımlanan netlessfobi ise bir metafordan yola çıkarak belirli yönleriyle fobik özellikler gösteren ruhsal bir sıkıntıya göndermede bulunmak için ortaya konulmuştur (Öztürk, 2015). Ayrıca, akıllı telefon taşıyan bir kişinin nomofobik ve internet bağımlısı olması netlessfobi’nin belirtilerinden biridir (Kring, Davison, Neale ve Johnson, 2007). Cisco Connected World Technology Report (CCWTR, 2012) verilerine göre Türkiye’deki Y neslinin (1980-1999 arası doğanlar) %77’si akıllı telefonlarını sürekli kontrol etmedikleri zaman bir yanları eksikmiş gibi telaşa kapılmaktadır. Akıllı telefonlar yer ve zamandan bağımsız olarak birçok yerde kullanılabilir. 18-30 yaş aralığındaki bireylerin %75’i yatakta, %10’undan fazlası tuvalette, yaklaşık %50’si ailesi veya arkadaşları ile yemek yerken, yaklaşık %20’si arabada direksiyon başında akıllı telefonlarını kullanmaktadır.

Akıllı telefonlar başta olmak üzere mobil teknolojilerin kullanımı giderek tüm alanlarda yaygınlaşmaktadır. Büyükuğurlu (2015) mobil teknolojilerin eğitim, sağlık ve tıp, pazarlama, çalışma hayatı, ticaret ve devlet hizmetleri alanında kullanıldığını belirtmiştir. Bu bağlamda mobil teknolojiler ile mobil öğrenme, mobil sağlık, mobil pazarlama, mobil iletişim, mobil ticaret, mobil ödeme, mobil alışveriş, mobil bankacılık, mobil güvenlik, mobil oyun, mobil kütüphane, mobil devlet, mobil imza gibi kavramlar gündeme gelmiştir. Bu mobil hizmetler sayesinde birey istediği yer ve zamanda ihtiyaç duyduğu işleri yapabilmektedir. Fakat bu hizmetlerin bilinçli kullanılmaması durumunda

bazı güvenlik sorunlarıyla karşılaşılabilir. Bu yüzden birey ilk başta bu mobil teknolojiler konusunda bilgi sahibi olmalıdır. Örneğin, akıllı telefonlar internet, mesaj, arama, sosyal medya, navigasyon, radyo, müzik, takvim, saat, dosya transferi, resim veya video çekme, bas-konuş, not defteri, ses kayıt, mobil tv ve oyun gibi birçok amaçla kullanılabilir (Atalay, Barutcu, Koçak, Taş, Üstündağ ve Erdal, 2013; Polat ve Maksudunov, 2015). Bahsedilen amaçlara yönelik bireylerin mobil teknoloji kullanımının incelenmesi için Tablo 1.2’de yer alan teknoloji kullanımına yönelik kuram veya modellerden yararlanılabilir:

Tablo 1.2. Teknoloji kullanımına yönelik bazı kuram ve modeller

Kuram veya Modelin Adı	Kuram veya Modeli Oluşturan Yapılar
Sosyal Bilişsel Kuram (Bandura, 1986)	Sonuç beklentisi - Performans Sonuç beklentisi - Kişisel Öz yeterlik İlgi Kaygı
Teknoloji Kabul Modeli (Davis, 1989)	Algılanan yarar Algılanan kullanım kolaylığı Kişinin kendine ait değerler
PC Kullanım Modeli (Thompson, Higgins ve Howell; 1991)	İş sınırları, gereği Karmaşıklık Uzun dönemli sonuçlar Kullanmaya yönelik etki Sosyal faktörler Kolaylaştırıcı durumlar
Motivasyon Modeli (Davis, Bagozzi ve Warshaw; 1992)	Dışsal motivasyon İçsel motivasyon
Birleştirilmiş Model: Teknoloji Kabul Modeli ve Planlı Davranış Kuramı (Taylor ve Todd, 1995)	Algılanan yarar Teknoloji kullanmaya yönelik tutum Kişinin kendine ait değerler Algılanan davranışsal kontrol
Yayılma Kuramı (Rogers, 2003)	Görelî yarar Kullanım kolaylığı Sonuç göstergesi Gözlenebilirlik Görüntü Uygunluk Gönüllülük

* Koca ve Koçak Usluel’den (2007) uyarlanmıştır.

Tablo 1.2’de yer alan kuram veya modellerin bireylerin teknoloji seçiminde rol oynamalarının yanı sıra onların teknolojiye yönelik kullanım amaçlarına da zemin oluşturabileceği söylenebilir. Bu açıdan kuramlara veya modellere baktığımızda; öz yeterlik, ilgi, kaygı, algılanan yarar, algılanan kullanım kolaylığı, kişinin kendine ait değerler, iş sınırları ve gereği, karmaşıklık, uzun dönemli sonuçlar, kullanmaya yönelik etki, sosyal faktörler, kolaylaştırıcı durumlar, dışsal ve içsel motivasyon, teknoloji kullanmaya yönelik tutum, algılanan davranışsal kontrol, sonuç göstergesi, gözlenebilirlik, görüntü, uygunluk, gönüllülük gibi kavramların öne çıktığı görülmektedir. Bahsedilen kavramlar incelendiğinde, bu kavramların bireylerin mobil teknoloji seçimi ve kullanım amaçlarında da etkili olabileceği belirtilebilir.

Mobil teknolojilerin eğitim amacıyla kullanılmasıyla birlikte mobil öğrenme dönemi başlamıştır. Mobil öğrenme ile öğrenciler akademik görevlerini mobil ortam aracılığı ile yapabilmektedir. Fakat mobil öğrenme dışında, mobil teknolojilerin bireylerin ihtiyacına yönelik birçok amaçla kullanılabilmesinden dolayı, akademik görevler geciktirilebilmektedir. Buna karşın mobil teknolojiler, motivasyon unsuru olarak ele alınıp akademik görevlerin daha rahat yapılmasını da sağlayabilir. Mobil teknolojilerin bu durumu akademik erteleme ile olan ilişkisiyle açıklanabilir. Bu bağlamda akademik erteleme kavramının incelenmesi yararlı olacaktır.

1.3. Akademik Erteleme

Erteleme kavramı, Latince “procrastinare” fiilinden gelmektedir. “Pro” ileriye doğru hareket, “crastinus” ise yarına bırakmak anlamındadır (Knaus, 2003). Latin kaynaklarında Romalıların askeri kararlarda ve uzlaşmazlıkların çözümünde bu kavramı olumlu anlamda kullandıkları görülmüştür. Antik Mısır’da ise erteleme davranışı hem olumlu, hem olumsuz anlamda kullanılmıştır. Olumlu anlamda gereksiz işlerden ve dürtüsel çabalardan kaçınmak; olumsuz anlamda yaşamı sürdürmek için yapılması gereken işleri tamamlamada tembellik etmek olarak ifade edilmiştir. Ayrıca erteleme kavramının günümüzdeki olumsuz anlamı 18. yy’da sanayi devrimi ile başlamıştır (Ferrari, Johnson ve McCown, 1995).

Erteleme eyleminde yaşanan sürecin daha iyi analiz edilebilmesi için farklı sınıflamalar yapılmıştır. Erteleme eylemi, önemli görülen işlerin daha önce yapılması durumunda işlevsel (aktif) erteleme; görev veya kararların başlanılmasının ya da tamamlanmasının geciktirilmesi durumunda işlevsel olmayan (pasif) erteleme olarak

tanımlanmıştır (Chun ve Choi, 2005; Ferrari, 1994). Bir başka sınıflama karar vermeyi erteleme, nevrotik erteleme, kompulsif veya işlevsel olmayan erteleme, genel erteleme ve akademik erteleme olarak beş türde yapılmıştır (Balkıs, 2006). Karar vermeyi erteleme, bir konuda zamanında karar verememe ve bu konuda yaşanan yetersizliktir. Nevrotik erteleme, önemli yaşam kararlarını erteleme durumudur. Kompulsif erteleme, benzer kişilerde davranışsal ve karar vermeyi içeren erteledir. Genel erteleme, günlük hayat içerisinde yapılması gereken işleri yapmada zorlanmak ve zamanında yapamamaktır. Akademik erteleme ise akademik görevlerin son ana kadar geciktirilmesidir.

Akademik erteleme, her zaman veya sıklıkla akademik görevlerin ertelenmesi ve bu ertelemeden dolayı her zaman veya sıklıkla kaygı hissedilmesi olarak tanımlanmıştır (Rothblum, Solomon ve Murakami, 1986). Bu bağlamda ertelemenin stresle başa çıkma ya da son ana bırakmanın verdiği yüksek enerjiden yararlanma stratejisi olarak kullanılması akademik ertelemeye girmemektedir. Öğrencilerin dönem sonu ödevlerini geç teslim etmesi, sınavlara son anda hazırlanması, ders tekrarlarını geciktirmesi gibi durumlardan dolayı kaygılanması birer akademik erteledir. Erteleme durumu akademik görevlerin başlatılmasını, sürdürülmesini ve tamamlanmasını kapsamaktadır (Vestervelt, 2000). Burka ve Yuen'e (2008) göre üniversite öğrencileri sıklıkla akademik görevlerini ertelemekte ve bundan dolayı gözle görülür bir kaygı yaşamaktadırlar.

Erteleme davranışı ile ilgili alanyazında farklı tanımlara rastlamak mümkündür. Solomon ve Rothblum (1984) erteleme davranışını, kişisel rahatsızlık yaşayınca kadar gereksiz bir şekilde görevleri geciktirme olarak tanımlamıştır. Tuckman (1991) erteleme davranışından “öz düzenleme performans yokluğu” veya “kişinin kendi isteği ile görevlerini geciktirmesi veya tamamen vazgeçmesi” olarak bahsetmiştir. Milgram, Mey-Tal ve Levison'a (1998) göre erteleme davranışı; bir işi yapmayı ve karar almayı geciktirmeye yönelik bir özellik veya davranışsal eğilimdir. Balkıs (2006) erteleme davranışının, yapılan tanımlarda bir kişilik özelliği, davranışsal bir eğilim, gereksiz bir geciktirme ve akılcı olmayan bir eğilim olarak geçtiğini belirtmiştir. Steel (2007) erteleme davranışını, bireyin öz düzenleme başarısızlığı, dikkat dağınıklığı, motivasyon eksikliği gibi değişkenlerden dolayı yaptığı geciktirme davranışı olarak değerlendirmiştir. Burka ve Yuen (2008) erteleme davranışını, bireyin hoşuna giden etkinliklerin ve kısa süreli ödüllerin birey tarafından tercih edilmesi olarak açıklamıştır. Knaus (2010) ise erteleme davranışından, zamanı belli ve önemli olan etkinlikleri başka zamana ertelemeye yönelik kendiliğinden gelişen, problemlili alışkanlık olarak bahsetmiştir. Yapılan tanımlara ve

kavramın tarihine bakıldığında erteleme davranışı, ertelenen işin gerekliliği ve bireyde oluşturduğu haz durumuna göre olumlu veya olumsuz değerlendirilebilmektedir. Yani erteleme davranışının temelinde bir görevi geciktirme ve bu geciktirmenin hangi sebeplerden kaynaklandığı yer almaktadır.

Erteleme davranışı bireysel faktörlerden kaynaklanacağı gibi, bu davranışta çevresel faktörlerin ve yapılacak görevin özelliklerinin de etkili olacağı söylenebilir (Balkıs, 2006; Milgram, Marshevsky ve Sadeh, 1995). Örneğin, çevre baskısında dolayı bir işi gözünde büyüten bir birey o işe başlamanın da zor olacağını düşünebilir ve erteleme eğilimine girebilir. Ayrıca yapılacak bir görevin bireyin hoşuna gitmeme durumu bireyin bu görevi geciktirmesine neden olabilmektedir. Alanyazına bakıldığında ertelemeye yönelik nedenleri şu şekilde gruplayabiliriz (Dünyaogulları, 2011):

- Rahatsızlık duygusu
- Kapalı olumsuzlaştırma
- Algılanan yetersizlik
- Zaman yönetimi
- Kişilik özellikleri

Bireyin bir işi yapamamaktan rahatsızlık duyması, işi istememesi veya zorla yapması, işle ilgili kendisini yetersiz hissetmesi ve işe yönelik plan yapmada karmaşa yaşaması onu erteleme davranışına sürükleyebilir. Ayrıca işin sevilmemesi, işlerin uzun sürmesi, mükemmeliyetçilik, başarısızlık korkusu, değişimi istememe ve normalden fazla iş yükü, erteleme davranışına neden olabilmektedir (Emmet, 2004). Erteleme eylemi bir nedenden dolayı gerçekleşebileceği gibi bu eylemden dolayı da bazı sonuçlar ortaya çıkabilmektedir. Knaus (2000)'a göre erteleme davranışında bulunan birey yetersizlik ve suçluluk hissedebilir, kendini aklamaya çalışmak için bazı hilelere başvurabilir, öğrenilmiş çaresizliğe düşebilir ve erteleme eğilimi daha da pekişebilir. Ayrıca bireyde hayal kırıklığı, başarısızlık korkusu, kayıtsızlık, görev bıkkınlığı, dürtü kontrol problemleri ve kendinden şüphe etme gibi kişisel sorunlar da oluşabilir.

Erteleme eylemine yönelik tanımlar ve neden-sonuç durumları incelendiğinde bu eylemin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olmak üzere üç boyutunun olduğu görülmektedir. Bireyde oluşan akılcı olmayan inançlar, dışsal yükleme stilleri ve zamanla ilgili inançlar bilişsel boyut unsurlarıdır (Haycock, 1993). Erteleme eyleminde bulunan bireylerin çaresizlik, yoğun ve uzun süreli kaygı, depresyon, üzüntü, hayal kırıklığı ve

kızgınlık yaşaması duyuşsal boyutu kapsamaktadır (Knaus, 1998). Erteleme eylemindeki belli bir zaman içinde yapılması gereken işi, oyalanma davranışlarıyla birlikte, başlatmayı, sürdürmeyi ya da tamamlamayı alışkanlık olarak geciktirme eğilimi ise davranışsal boyuta yöneliktir (Çakıcı, 2003). Belirtilen boyutlara baktığıldığında erteleme eyleminin bireyin yaşantısını olumsuz etkileyebileceği görülmektedir. Alanyazında bu duruma yönelik birçok tanım veya bileşenler oluşturulmuş (Knaus, 2000; Milgram, 1991) ve bunlar bazı kuramsal yaklaşımlar temelinde açıklanmaya çalışılmıştır.

Psikoanalitik kurama göre, tamamlanmayan görevlerin egoyu tehdit edici niteliği vardır ve bu kaygı verici durumdan kurtulmak için birey kaçınma yani erteleme davranışı göstermektedir. Psikodinamik kuram ertelemeyi bir sendrom olarak görmekte ve bu sendromun hatalı çocuk yetiştirmekten kaynaklandığını belirtmektedir. Davranışçı kurama göre erteleme eyleminde bulunan kişi bu eylemden dolayı ödüllendirildiği veya cezalandırılmadığı için bu eylemi tekrarlamaktadır (Ferrari, Johnson ve McCown, 1995). Bilişsel davranışçı kuram, erteleme sürecinde akılcı olmayan inançlar sonucunda oluşan kaygı, depresyon, çaresizlik, değersizlik gibi hislerin döngüsel olarak devam ettiğini savunmaktadır (Ellis ve Knaus, 1977). Zaman yönetimi kuramına göre ise erteleme eyleminde bulunan kişiler zamanlarını etkili planlama ve kullanma konusunda yeterli değildir (Vodanovich ve Seib, 1997). Erteleme eylemini bahsedilen kuramlar dışında; seçim kuramı, biyolojik kuram, varoluşçu kuram, gestalt kuramı, benlik değeri kuramı, bireysel farklılık kuramları gibi yaklaşımlarla ele alan çalışmalar da vardır (Balkıs, 2006; Berber Çelik, 2014; Uzun, 2016; Yıldız, 2015). Kuramlara genel olarak bakıldığında erteleme eyleminin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutlarına yönelik saptamalarda bulunulmuştur. Bireyde bu boyutlara yönelik erteleme eylemini tetikleyen unsurlar bulunduğu müddetçe eylemin döngüsel olarak tekrar edebileceği belirtilmektedir. Bu döngüsel durumu Burka ve Yuen (2008) yedi aşama olarak tanımlamıştır:

- 1) Sorumlulukların yerine getirileceği umudunun korku ve endişeye dönüşmesi
- 2) Baskı ve kaygının artması
- 3) Pişmanlık, şaşkınlık, suçluluk, korku, kaygı ve utanma
- 4) Utanç ve suçluluk duygularıyla birlikte zamanı olduğuna dair umut
- 5) Umutsuzluk ve korku
- 6) İş yapmak veya yapmamakta tereddüt etme ve çalışmaya başlama
- 7) İş tamamlama ve rahatlama, zamanında yapacağına dair söz verme ve yeni işinde aynı döngünün tekrarı

Ferrari, O'Callaghan ve Newbegin (2005) yaptıkları araştırmada, üniversite öğrencilerinin %70'inin akademik erteleme yaptıklarını belirtmiştir. Uzun Özer (2009) ise öğrencilerin %54'ünün sıklıkla akademik görevlerini ertelediklerini, %46'sının ise akademik görevlerini bazen veya çok az ertelediklerini vurgulamıştır. Solomon ve Rothblum'a (1984) göre öğrencilerin %46'sı dönem ödevi yazma işini, %28'i sınavlara çalışmayı, %30'u haftalık okuma ödevlerini, %11'i idari görevleri, %10'u okul etkinliklerini ertelemekte ve %23'ü devamsızlık yapmaktadır. Genel olarak öğrenciler arasında akademik ertelemenin yaygın olduğu görülmektedir. Bu yaygınlığın azaltılması için akademik ertelemenin olası neden ve sonuçlarının incelenmesi yararlı olacaktır.

Erdoğan'a (2016) göre alanyazında yer alan akademik erteleme nedenleri; bireyin uygun olmayan ortamlarda çalışması, zaman yönetmedeki yetersizliği, çalışma alışkanlıkları, göreve ilişkin rahatsızlık duygusu, gerçekçi olmayan beklentileri, başarısızlık korkusu, başarı yönelimini oryante etmedeki yetersizliği, kişisel özellikleri (sorumluluk, mükemmeliyetçilik vb.), irrasyonel düşünceleri, özyeterlilik inançları, konsantrasyon güçlüğü, düşük benlik saygısı ve kaygısıdır. Ayrıca görevlere karşı isteksizlik, depresyon ve ruhsal durum, oyalanma, baskı altında çalışma, çevresel faktörler, isyan, hoş giden aktivitelere öncelik verme, motivasyon eksikliği, arkadaşlardan etkilenme, yarı zamanlı çalışma, dersin işleniş biçimi, kişisel sağlık, başa çıkma stratejilerini bilmeme gibi nedenler de akademik ertelemeye etkileyen diğer unsurlardır (Steel, 2007; Zeenath ve Orcullo, 2012).

Burka ve Yuen'a (2008) göre bireyler erteleme eyleminde bulunduklarında suçluluk, panik, gerginlik, kaygı, sıkıntı, yetersizlik gibi olumsuz duygular yaşamakta ve bu durum akademik başarıyı olumsuz etkileyebilmektedir. Öğrencilerin derslerden geri kalması, devamsızlık yapması ve okuldan ayrılma gibi durumlar akademik ertelemenin olası sonuçları arasında yer almaktadır (Knaus, 1998; Rothblum, Solomon ve Murakami, 1986). Tice ve Baumeister (1997) ise akademik erteleme yapan bireylerin sağlık sorunları yaşayabileceğini belirtmiştir.

Akademik ertelemenin nedenlerine ve olası sonuçlarına bakıldığında, aslında ertelenen durumun öğrenme eyleminden duyulacak haz olduğu ve bu durumun bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutlarda incelendiği söylenebilir. Bu boyutlara yönelik yapılacak çalışmalar, akademik erteleme eğiliminin azalmasına yönelik katkı sağlayabilir.

1.4. İlgili Araştırmalar

Alanyazında yer alan çalışmalar üç farkı şekilde ele alınmıştır. İlk olarak mobil teknoloji kullanımına yönelik çalışmalar, daha sonra akademik erteleme davranışına yönelik çalışmalar ve son olarak mobil teknoloji kullanımı ile akademik erteleme davranışının beraber incelendiği çalışmalar incelenmiştir.

Selian ve Srivastava'nın (2004) gençlerin cep telefonu kullanımı üzerine yaptığı bir araştırmada, cep telefonunun hayatı kolaylaştırdığı ve cep telefonunun en çok oyun oynamak için kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Yılmaz'ın (2011) mobil öğrenmede lisansüstü öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının farkındalık düzeylerine yönelik çalışmasında, mobil teknolojilerin kullanım amacıyla ilgili araştırma yapma, e-öğrenme, sosyal ağlar, bankacılık, e-posta gönderme-alma ve kısa mesaj gönderme-almanın diğer amaçlara göre öne çıktığı belirtilmiştir. 2012 yılında yapılan bir araştırmaya göre (GWI) Türkiye'de aktif internet kullanıcısı olan kişiler cep telefonlarını çoğunlukla SMS göndermek, fotoğraf çekmek, video kaydetmek ve oyun oynamak için kullanmaktadırlar. Atalay, Barutcu, Koçak, Taş ve Üstündağ ve Erdal'a (2013) göre üniversite öğrencileri interneti en çok; bilgi edinmek ve eğitim için, iletişim ve sosyal medya için, film ve dizi izlemek için kullanmaktadır. Cinsiyet açısından; bilgi edinmek ve eğitim için kadınların fazla kullandığı, bankacılık işlemlerinde erkeklerin fazla kullandığı belirtilmiştir. Aynı araştırmaya göre üniversite öğrencileri cep telefonunu en çok; arama yapmak, mesaj atmak ve internete girmek için kullanmaktadırlar. Cep telefonunu mesaj, radyo-müzik amaçlı kullanımında kadınların fazla olduğu, navigasyon amaçlı kullanımında erkeklerin fazla olduğu belirtilmiştir. Bal'ın (2013), üniversite öğrencilerinin cep telefonu kullanım alışkanlıklarını ve motivasyonlarını incelediği çalışmasında; Moda ve Statü, İşlevsellik ve Sosyalleşme, Eğlence ve Rahatlama, Mobilite, Bilgilenme olmak üzere beş motivasyon belirlemiştir. Bunlardan Moda ve Statü'nün gençlerin cep telefonu kullanım motivasyonlarında ilk sırayı oluşturduğu ifade edilmiştir. Cinsiyet açısından erkekler Moda ve Statü motivasyonunda, kadınlar İşlevsellik ve Sosyalleşme ile Mobilite motivasyonlarında öne çıkmıştır. Su Tonga'nın (2015) öğretmen adaylarının mobil teknolojileri öğrenme faaliyetlerinde kullanma sıklıklarını incelediği araştırmasında, öğretmen adaylarının mobil teknolojileri en çok iletişim kurma, bilgi tarama ve dosya paylaşma amacıyla kullandıkları görülmüştür. Mobil teknolojilerin öğrenme faaliyetlerinde kullanılma amaçlarında, cinsiyet açısından herhangi bir farklılığa rastlanılmamıştır. Polat ve Maksudunov'un (2015) üniversite öğrencilerinin mobil telefon

tercihinde etki faktörlerini araştırdıkları çalışmalarında, mobil telefonda en çok internet, konuşma, MP3 dinleme, resim çekme ve bluetooth özelliklerinin kullanıldığı belirtilmiştir. Erkovan'ın (2015) akıllı cep telefonları kullanım örüntülerini incelediği araştırmasında, akıllı cep telefonu kullanım nedenlerinden en çok “Çevremde olup bitenler hakkında kolayca bilgi sahibi olmamı sağlıyor.” tercih edilmiştir. Elmas, Kete, Hızlısoy ve Kumral'ın (2015) teknolojik cihaz kullanım alışkanlıklarının okul başarısına etkisini araştırdıkları araştırmada; okul başarısı ile telefonla görüşme süresinin pozitif yönlü, bilgisayarla oyun oynamanın negatif yönlü bir ilişkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, teknolojik cihaz kullanımındaki farklılıkların, benzer öğrenme ve çalışma becerisine sahip kişilerde okul başarıları açısından neden farklılıklar olduğunu açıklayabileceği belirtilmiştir.

Ferrari, Keane, Wolfe ve Beck'in (1998) üniversite öğrencilerinde erteleme eğiliminin nedenlerini araştırdıkları çalışmalarında, başarısız olma korkusunun en büyük neden olduğuna ulaşılmıştır. Ferrari ve Scher'e (2000) göre, üniversite öğrencileri fazla çaba gerektiren ve kaygı yaratan işleri daha fazla ertelemektedir. Uzun Özer'in (2005) yaptığı çalışmada, erteleme davranışının olası sebepleri arasında başarısızlık korkusu, risk alma davranışı, tembellik ve kontrol edilmeye karşı isyanın olduğu belirtilmiştir. Kağan'ın (2009) yaptığı çalışmada; başarısızlık korkusu, risk alma, mükemmeliyetçilik, kontrol edilmeye karşı isyan, zahmetsiz sonuç almak ve işlerin zor ve karmaşık olması gibi diğer faktörler erteleme nedenleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Hussain ve Sultan'ın (2010), üniversite öğrencileri ve öğretmenler üzerine yaptıkları çalışmada; öğrencilerin hastalık, sosyal ve ailesel problemler, ilgi ve motivasyon eksikliği, öz-güven eksikliği, tembellik, öğretmene karşı olumsuz tutum, öğretmenlerden rehberlik hizmeti alamama, ödevler veya sunumlarla ilgili öğretmenden olumsuz geri bildirim alma, sınıf arkadaşlarının koordinasyon eksikliği, ödevlerin tamamlanması ile ilgili duyulan stres, sınıf arkadaşlarıyla eğlenme ve iletişime zaman ayırma gibi nedenlerden dolayı erteleme davranışı sergiledikleri ifade edilmiştir.

Davis ve Abbitt'in (2013) çalışmasında, mobil teknolojilerde yer alan kısa mesaj (SMS) özelliğini kullanmanın akademik ertelemeyi azaltmadaki etkisi araştırılmıştır. Akademik erteleme eğilimi olan öğrencilere, yapılacak haftalık quizler öncesinde hergün sayısı artan uyarı mesajları gönderilmiştir. Çalışma sonunda öğrencilerin akademik erteleme yapma düzeylerinin giderek azaldığı belirlenmiştir. Erdoğan, Pamuk, Yürük ve Pamuk (2013) yaptıkları çalışmada, problemlili mobil telefon kullanımının bağımlılık,

günlük kullanım sıklığı ve cinsiyet açısından akademik ertelemeyle olan ilişkisini incelenmiştir. Problemlili mobil telefon kullanımı ile akademik erteleme arasında orta düzeyde ilişki bulunmuştur. Ayrıca cinsiyet haricindeki iki değişken akademik ertelemeyle ilişkili iken, üç değişkenin beraberce akademik ertelemeyle yordadığı görülmüştür. Jung ve Han'ın (2014) çalışmasında, cep telefonu bağımlılığı açısından ergenlerin öz-kontrol ve akademik erteleme durumları incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda cep telefonu bağımlılığının, ergenlerin öz-kontrol ve akademik erteleme durumları arasındaki ilişki üzerinde orta düzeyde etkili olduğu görülmüştür. Kızılkaya Cumaoğlu ve Diker Coşkun'un (2012) çalışmasında, öğretmenlerin akademik erteleme davranışı ile teknoloji kullanımı düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelenmiştir. Çalışmada öğretmenlerin akademik erteleme düzeyleri orta düzeyde çıkmıştır. Ayrıca öğretmenlerin akademik erteleme durumlarının teknolojiyi kullanım değişkenlerine göre farklılaştığı belirlenmiştir. Odacı ve Berber Çelik'in (2012) çalışmasında, üniversite öğrencilerinin problemlili internet kullanımlarının akademik öz-yeterlik, akademik erteleme ve yeme tutumları ile ilişkisi incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda problemlili internet kullanımı ile akademik öz-yeterlik arasında negatif yönde, yeme tutumları ile pozitif yönde anlamlı, akademik erteleme ile anlamlı bir ilişki olmadığı ortaya çıkmıştır. Rahardjo, Juneman ve Setiani (2013) tarafından üniversite öğrencilerine yönelik bilgisayar kaygısı, akademik stres ve akademik ertelemenin incelendiği bir çalışma yapılmıştır. Çalışmada bilgisayar kaygısı ve akademik stresin beraberce akademik erteleme üzerinde önemli rol oynadığı belirlenmiştir. Tekin Akdemir'in (2013) yaptığı çalışmada, ilköğretim öğrencilerinin Facebook tutumları ile akademik ertelemeleri ve akademik başarıları arasındaki ilişkiyi incelenmiştir. Çalışmada facebook tutumları ile akademik erteleme arasında orta düzeyde pozitif ilişki bulunmuşken, facebook tutumlarının akademik başarı ile ilişkisinin az düzeyde olduğu belirlenmiştir. Uzun, Ünal ve Tokel'in (2014) yaptıkları çalışmada, öğretmen adaylarına yönelik internet bağımlılığı, akademik erteleme ve genel erteleme durumlarına bakılmıştır. Çalışma sonunda bu değişkenler arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. İnternet bağımlısı olduğu belirlenen öğretmen adaylarında ise genel erteleme eğilimin, akademik erteleme eğiliminden fazla olduğu görülmüştür. Şahin'in (2014) çalışmasında, Facebook kullanıcılarının çevrimiçi sosyal ağları kullanım ve benimseme durumlarının, akademik erteleme davranışları ile ilişkisi incelenmiştir. Çalışmada sosyal ağlarda iletişimi güçlü olan kullanıcıların akademik erteleme eğilimleri günlük ihtiyaç için kullananlara göre

yüksek çıkmıştır. Ayrıca Facebook’u çok benimseyen kullanıcıların da akademik erteleme eğilimleri az benimseyenlere göre yüksek çıkmıştır. Facebook’u akademik amaçlı kullanan kişilerin ise akademik erteleme yapmadıkları belirlenmiştir. Mohammadi, Tahriri ve Hassaskhah’ın (2015) çalışmasında, İngilizceyi yabancı dil olarak konuşan bir grup öğrencinin internet kullanımı ve akademik erteleme durumlarına bakılmıştır. Öğrencilerin internet kullanım ve akademik erteleme durumları arasında orta düzeyde ilişki bulunmuştur. Ayrıca yıllara göre öğrencilerin internet kullanım durumlarının ve akademik erteleme düzeylerinin farklılaştığı görülmüştür.

Alanyazına bakıldığında teknoloji kullanımı ve akademik ertelemeye yönelik birçok çalışma yapıldığı görülmüştür. Teknoloji kullanımına yönelik uygulamalı veya anket geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılmışken, akademik ertelemeye yönelik psikolojik değişkenler temelinde ilişkisel çalışmalar yapılmıştır. Alanyazında mobil teknolojiler ile akademik ertelemenin beraber incelendiği çalışmaların ise oldukça sınırlı olduğu görülmüştür. Bu kapsamda öğrencilerin mobil teknoloji kullanım amaçları ile akademik erteleme eğilimleri arasındaki ilişki önemli görülmektedir.

1.5. Araştırmanın Önemi ve Amacı

İlgili alanyazın incelendiğinde bireylerin mobil teknolojileri yakından takip ettikleri ve ihtiyaçlarına göre bu teknolojilerle vakit geçirdikleri görülmüştür. Gelişen teknolojiler bireylerin ilgisini çekmekte ve bireyde o teknolojiyle uğraşmaya yönelik bir algı oluşturabilmektedir. Özellikle mobil teknolojilerin zaman ve mekân bağımlılığını ortadan kaldırması bu algıyı sürekli hale getirmektedir. Yapılması gereken birçok iş ve görevlerin mobil teknolojiler ile daha kolay yerine getirilmesi ise bu teknolojilerle uğraşmayı gerekli kılmaktadır.

Teknoloji ile uğraşmanın kontrolsüz gerçekleşmesi bireylerin yapmaları gereken bazı iş ve görevleri ertelemelerine neden olabilmektedir. Yani, iş ve görevlerimizi bu teknolojiler ile yerine getirirken, aynı teknoloji bizi farklı uğraşılara yönlendirebilmektedir. Böylece yapmamız gereken iş ve görevleri, bizim ilgimizi daha çok çeken geçici uğraşılar için erteleyebilmekteyiz. Milgram’a (1992) göre erteleme olgusu, teknolojinin gelişmiş ve planlı yaşamının önemli olduğu toplumlarda ortaya çıkmaktadır. Bu toplumlardaki erteleme olgusu, eğitim alanında da görülebilmekte ve mobil teknolojiler ile iç içe olan öğrenciler yapmaları gereken akademik görevleri

erteleyebilmektedirler. Bu bağlamda mobil teknoloji kullanım amaçları ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi önemli görülmektedir.

Alanyazında mobil teknolojilerin kullanımına yönelik, bireylerin davranışları temelinde amaçların incelendiği bir ölçek geliştirme çalışması bulunmamaktadır. Mobil teknoloji kullanımıyla ilgili, genellikle mobil cihazların teknik özelliklerinin kullanımına yönelik amaçlardan bahsedilmiş ve bu durum anketlerle sınırlı kalmıştır. Ayrıca mobil teknolojiler ile akademik ertelemenin beraber incelendiği çalışmalar alanyazında oldukça sınırlı görülmüştür. Bu durum, hem mobil teknolojilerin kullanım amaçlarına yönelik bir ölçek geliştirilmesini, hem de mobil teknoloji kullanım amaçları ile akademik erteleme davranışlarının beraberce incelendiği bir araştırma yapılmasını gerekli kılmıştır.

Kullanımlar ve doyumlar yaklaşımı temelinde, mobil teknolojilerin kullanım amaçları ve akademik erteleme davranışlarının ele alındığı çalışmada; üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri kullanım amaçlarının belirlenmesi ve bu belirlenen durumun akademik erteleme durumlarıyla olan ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

- 1) Üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri kullanım durumları nasıldır?
 - a. Üniversite öğrencileri hangi mobil teknolojileri kullanmaktadırlar?
 - b. Üniversite öğrencileri mobil teknolojileri hangi amaçla ne düzeyde kullanmaktadır?
 - c. Üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri kullanım amaçları demografik özelliklere göre nasıl farklılaşmaktadır?
- 2) Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışları nasıldır?
 - a. Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme eğilimleri ne düzeydedir?
 - b. Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme eğilimleri demografik özelliklere göre nasıl farklılaşmaktadır?
- 3) Üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri kullanım durumları açısından akademik erteleme davranışları nasıl değişim göstermektedir?
 - a. Üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri kullanım amaçları ile akademik erteleme eğilimleri arasında nasıl bir ilişki vardır?
 - b. Üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri kullanım amaçları ile akademik erteleme eğilimleri arasındaki ilişki, demografik özelliklere göre nasıl farklılaşmaktadır?

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma deseni, araştırma evreni ve örnekleme, kullanılan veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizine ilişkin bilgiler açıklanmıştır.

2.1. Araştırma Deseni

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri kullanım amaçlarının ve akademik erteleme durumlarının belirlenmesi ve aralarındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda çalışmada yer alan araştırma sorularını yanıtlamak için, nicel araştırma yaklaşımlarından tarama araştırması, korelasyonel araştırma ve nedensel karşılaştırma araştırmasından yararlanılmıştır. Tarama araştırması, bir konu ya da olayla ilgili katılımcıların görüşlerinin veya ilgi, yetenek, tutum vb. özelliklerinin belirlendiği ve diğer araştırmalara göre daha büyük örneklemeler üzerinde yapılan araştırmalardır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013; Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2011). Korelasyonel araştırma, iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkinin bu değişkenlere müdahale edilmeden incelendiği araştırmalardır (Büyüköztürk vd., 2013; Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2011). Nedensel karşılaştırma araştırması ise bireylerin oluşturduğu gruplar arasında var olan bir durumun ya da olayın nedenlerini, bu nedenleri etkileyen değişkenleri ya da bir etkinin sonuçlarını belirlemeye yönelik araştırmalardır (Büyüköztürk vd., 2013; Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2011). Tanımlara bakıldığında; tarama araştırmasında çalışmada yer alan bağımsız değişkenlerin düzeylerinin belirlendiği, korelasyonel araştırmada çalışmada yer alan bağımsız değişkenler arası ilişkilerin incelendiği ve nedensel karşılaştırma araştırmasında çalışmada yer alan bağımlı değişkenlerin bağımsız değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığının test edildiği görülmektedir. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri kullanım amaçları ve akademik erteleme durumları bağımlı değişken; fakülte, sınıf, cinsiyet ve genel not ortalaması (GNO) bağımsız değişken olarak ele alınmıştır. Bu kapsamda üniversite öğrencilerinin; mobil teknolojileri kullanım durumlarının ve akademik erteleme davranışlarının ayrı ayrı belirlenmesinde tarama araştırmasından, mobil teknolojileri kullanım amaçları ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesinde korelasyonel araştırmadan, mobil teknolojileri kullanım amaçlarının ve akademik erteleme davranışlarının demografik özellikler açısından farklılaşıp farklılaşmadığının test edilmesinde ise nedensel karşılaştırma araştırmasından yararlanılmış ve araştırma sorularına yanıt aranmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2017-2018 öğretim yılında Anadolu Üniversitesi'nin tüm fakülte ve yüksekokullarında örgün eğitimde öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Evrende yer alan öğrenci sayısı Anadolu Üniversitesi'nin resmi web sayfasında yer alan istatistiksel verilere göre 28353 olarak belirlenmiştir (Anadolu Üniversitesi, 2017). Araştırmanın örneklem seçimi tabakalı örnekleme yöntemi belirlenmiş ve örneklemdeki öğrencilere uygun örnekleme yöntemi ile ulaşılmıştır. Tabakalı örnekleme yöntemi, evrendeki alt grupların evren büyüklüğü içindeki oranlarıyla örneklemde temsil edilmelerini sağlayan bir örnekleme yöntemi iken; uygun örnekleme yöntemi, zaman, para ve işgücü kaybını önlemeyi amaç edinen bir örnekleme yöntemidir (Büyüköztürk vd., 2013). Örneklemde yer alan tabaka sayısı ilk olarak, Anadolu Üniversitesi'nde örgün eğitim veren tüm fakülte ve yüksekokul sayısı olan 20 olarak belirlenmiştir. Fakat Engelliler Entegre Yüksekokulu'nda öğrenim gören işitme engelli öğrencilere ölçeklerin uygulanmasının uygun olmayacağı, yüksekokulda görev yapan bir öğretim elemanı ile yapılan görüşme sonucu belirlendiğinden 133 öğrencisi olan bu yüksekokul örnekleminden çıkarılarak evren sayısı toplam 28220 olan 19 tabaka oluşturulmuştur. Bu tabakalarda evreni temsil edecek örneklem sayısı, Cochran'ın sürekli değişkenlerin kullanılacağı likert tipi ölçme araçları için önerdiği örneklem formülü ile hesaplanmıştır (Bartlett, Kotrlik ve Higgins, 2001):

$$n_0 = \frac{(t)^2 * (s)^2}{(d)^2} \quad n = \frac{n_0}{(1 + n_0/N)}$$

İlk formülde örneklem sayısı belirlenmekte fakat bu örneklem sayısı evrenin %5'inden büyükse evrende yer alan kişi sayısına göre düzeltmeye ihtiyaç duyulmaktadır. Bu düzeltme ikinci formül ile yapılmaktadır. Formülde yer alan değerler şu şekildedir:

N : Evrendeki kişi sayısı (28353),

t : Güven düzeyinin tablo değeri (α :0,01 için t :2,576),

s : Tahmini standart sapma değeri (likert derecesi/6 için 5/6),

d : Kabul edilebilir ortalama hata payı (likert derecesi*hata payı için 5*0,01),

n_0 : Düzeltilmemiş örneklem sayısı ($6,635*0,694/0,0025=1842$),

n : Düzeltilmiş örneklem sayısı ($1842/(1+(1842/28220))=1729$).

Örneklem büyüklüğü hesaplamalarında, güven düzeyi ve hata payı değerleri araştırma amacına göre farklı düzeylerde ele alınabilmektedir. Bu çalışmada bu değerler sıkı bir yöntemle %99 güven düzeyi ve %1 hata payı olarak ele alınmış ve yukarıda verilen formüle göre hesaplamalar yapılmıştır. İlk formüle göre örneklem sayısı 1842 olarak belirlenmiştir. Bu değer evrendeki kişi sayısının %5'i olan 1418'den büyük olduğu için ikinci formül ile düzeltme uygulanmıştır. Bu hesaplama sonucunda nihai örneklem sayısının en az 1729 olması gerektiği belirlenmiştir. Belirlenen bu örneklem sayısı, Anadolu Üniversitesi'nin fakülte ve yüksekokullarındaki toplam öğrenci sayıları ile oranlararak 19 tabaka oluşturulmuştur. Bu tabakalarda yer alan fakülte veya yüksekokula göre ulaşılması gereken minimum örneklem sayısı ve araştırmada ulaşılan örneklem sayısı Tablo 2.1'de verilmiştir:

Tablo 2.1. *Araştırmanın evren ve örneklemini oluşturan üniversite öğrencilerinin tabakalara göre sayısal dağılımı*

Tabaka Numarası	Fakülte veya Yüksekokul	Evren	Minimum Örneklem	Ulaşılan Örneklem
1	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	4263	261	306
2	Eğitim Fakültesi	3879	238	300
3	İletişim Bilimleri Fakültesi	1490	91	105
4	Güzel Sanatlar Fakültesi	746	46	52
5	Eczacılık Fakültesi	769	47	64
6	Edebiyat Fakültesi	2084	128	152
7	Hukuk Fakültesi	1943	120	148
8	Fen Fakültesi	1463	89	113
9	Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi	939	57	70
10	Mimarlık ve Tasarım Fakültesi	1529	94	110
11	Mühendislik Fakültesi	3245	199	256
12	Sağlık Bilimleri Fakültesi	403	25	33
13	Spor Bilimleri Fakültesi	756	46	56
14	Turizm Fakültesi	692	42	50
15	Devlet Konservatuvarı	230	14	20
16	Eskişehir Meslek Yüksekokulu	735	45	45
17	Porsuk Meslek Yüksekokulu	1111	68	69
18	Yunus Emre Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	600	37	41
19	Ulaştırma Meslek Yüksekokulu	1343	82	87
Toplam		28220	1729	2077

Tablo 2.1 incelendiğinde, araştırma sonunda elde edilen örneklem sayısının hem örneklem tabakaları, hem de toplam örneklem açısından yeterli olduğu görülmektedir. Örneklemden toplanan verilerin fakülte/yüksekokul değişkeni temelinde cinsiyet ve sınıflara göre dağılımı ise Tablo 2.2’de verilmiştir:

Tablo 2.2. Örneklemden toplanan verilerin fakülte/yüksekokul, cinsiyet ve sınıflara göre dağılımı

Fakülte veya Yüksekokul	Kadın	Erkek	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	Toplam
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	139	167	43	61	98	104	306
Eğitim Fakültesi	195	105	22	70	155	53	300
İletişim Bilimleri Fakültesi	46	59	13	42	29	21	105
Güzel Sanatlar Fakültesi	29	23	9	11	17	15	52
Eczacılık Fakültesi	45	19	0	57	4	3	64
Edebiyat Fakültesi	99	53	57	40	31	24	152
Hukuk Fakültesi	78	70	4	83	30	31	148
Fen Fakültesi	81	32	20	17	32	44	113
Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi	19	51	49	18	2	1	70
Mimarlık ve Tasarım Fakültesi	93	17	24	32	30	24	110
Mühendislik Fakültesi	163	93	51	72	43	90	256
Sağlık Bilimleri Fakültesi	27	6	12	14	2	5	33
Spor Bilimleri Fakültesi	23	33	9	21	13	13	56
Turizm Fakültesi	22	28	1	23	21	5	50
Devlet Konservatuvarı	13	7	6	4	3	7	20
Eskişehir Meslek Yüksekokulu	34	11	9	36	0	0	45
Porsuk Meslek Yüksekokulu	24	45	32	37	0	0	69
Yunus Emre Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	33	8	33	8	0	0	41
Ulaştırma Meslek Yüksekokulu	19	68	15	72	0	0	87
Toplam	1182	895	409	718	510	440	2077

Tablo 2.2 incelenirken meslek yüksekokullarının iki yıllık olduğu göz ardı edilmemelidir. Bu yüzden üçüncü ve dördüncü sınıf için katılımcısı yoktur. Ayrıca tüm fakülte ve yüksekokullar için veri toplama işlemi ulaşılabilir örneklemeler üzerinde

gerçekleştirdiğinden, cinsiyet ve sınıf değişkenleri açısından fakülte veya yüksekokullardaki katılımcı dağılım oranı farklılaşabilmektedir. Genel olarak bakıldığında, veri toplanan 2077 üniversite öğrencisinin %57'si kadın, %43'ü erkektir. Ayrıca %20'si birinci sınıf, %34'ü ikinci sınıf, %25'i üçüncü sınıf ve %21'i dördüncü sınıf öğrencisidir. Örneklemden toplanan verilerin; sınıf, üniversitede bulunulan ortalama yıl sayısı (hazırlık yılı hariç) ve genel not ortalamasına (GNO) göre dağılımı Tablo 2.3'de verilmiştir:

Tablo 2.3. Sınıf değişkeni temelinde üniversitede bulunulan ortalama yıl sayısı (hazırlık yılı hariç) ve GNO'nun incelenmesi

Sınıf Düzeyi	Katılımcı Sayısı (Sınıfı < Yıl Sayısı)	GNO (Sınıfı < Yıl Sayısı)	GNO (Sınıfı = Yıl Sayısı)	GNO (Toplam)
1. Sınıf	24	2,26	2,63	2,61
2. Sınıf	56	2,07	2,63	2,58
3. Sınıf	37	2,30	2,66	2,64
4. Sınıf	96	2,22	2,54	2,47
Toplam	213	2,20	2,62	2,58

Tablo 2.3 incelenirken sınıf düzeyi, üniversitede bulunduğu yıl sayısından (hazırlık hariç) yüksek olan katılımcının olmadığı dikkate alınmalıdır. Sınıf düzeylerine göre katılımcı sayıları da dikkate alındığında birinci sınıfların %6'sı, ikinci sınıfların %8'i, üçüncü sınıfların %7'si, dördüncü sınıfların %22'si ve toplam katılımcıların %10'u sınıf düzeyleri açısından üniversitede bulundukları yıl sayısı (hazırlık hariç) fazladır. Bu oranlara bakıldığında, son sınıf öğrencilerinin üniversitede bulundukları yıl sayılarının (hazırlık hariç) diğer sınıflara oranla fazla olduğu görülmüştür.

2.3. Veri Toplama Araçları

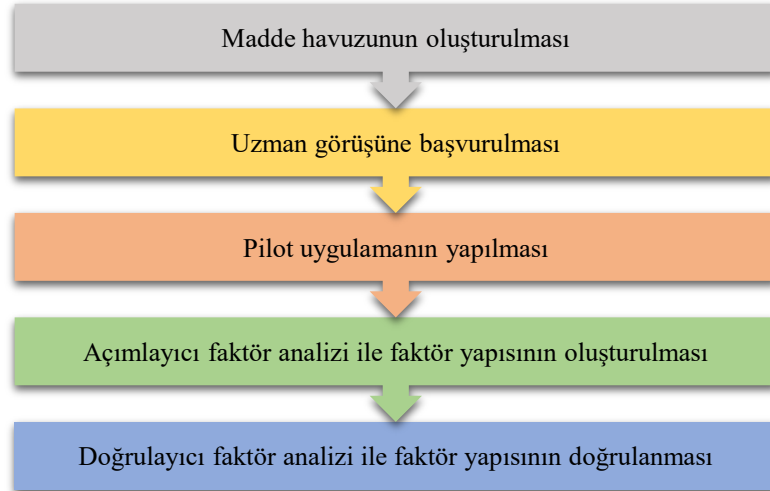
Çalışmada veri toplama aracı olarak; araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” ve “Mobil Teknolojileri Kullanım Amaçları Ölçeği”, Ocak ve Bulut (2015) tarafından geliştirilen “Akademik Erteleme Davranışı Ölçeği” kullanılmıştır. Veri toplama sürecinde, bu araçlar birleştirilerek EK-3'de yer alan üç bölümlü tek bir veri toplama aracı oluşturulmuştur. Birinci bölümde kişisel bilgilere yönelik 7 madde, ikinci bölümde mobil teknolojileri kullanım amaçlarına yönelik 40 madde (açımlayıcı faktör analizi öncesi 45 madde), üçüncü bölümde ise akademik erteleme davranışına yönelik 38 madde yer almıştır. Veri toplama aracının tasarımı yapılırken görsel uyuma dikkat edilmiş, metnin anlaşılabilirliği ve rahat okunması için gereken düzenlemeler yapılmıştır.

2.3.1. Kişisel bilgi formu

Üniveriste öğrencilerinin fakültesi veya yüksekokulu, bölümü, sınıfı, üniversitede bulunduğu yıl sayısı (varsa hazırlık yılı hariç), genel not ortalaması, cinsiyeti ve kullandığı mobil teknolojiler ile ilgili veriler Kişisel Bilgi Formu (KBF) aracılığıyla toplanmıştır. Toplanan bu veriler, araştırma sorularında yer alan demografik değişkenleri oluşturmuş ve analiz sürecinde yer almıştır. Bu formda yer alan verilerden, fakülte veya yüksekokul bilgisi örneklemin tabakalarının oluşmasını; bölüm bilgisi ise veri toplama sürecinde örneklemin daha belirgin hale gelmesini; sınıf, üniversitede bulunulan yıl sayısı ve genel not ortalaması bilgisi, üniversite öğrencilerinin yıl bazında akademik başarılarının tanımlanmasını; cinsiyet bilgisi ve kullanılan mobil teknolojiler bilgisi ise araştırma sorularının yanıtlanmasında olası tercih farklarının belirlenmesini sağlamıştır.

2.3.2. Mobil teknolojileri kullanım amaçları ölçeği

Araştırmacı tarafından geliştirilen Mobil Teknolojileri Kullanım Amaçları Ölçeği (MTKAÖ), 40 madde ve beş faktörden oluşmaktadır. Bu faktörler; Enformasyon, Günlük Yaşam, Kişisel Kimlik, Sosyal Etkileşim ve Eğlence olarak belirlenmiştir. Ölçeğin geliştirilme süreci Şekil 2.1’de verilen adımlar izlenerek yürütülmüştür:

Şekil 2.1. MTKAÖ geliştirilmesi süreci adımları

Ölçek geliştirme sürecinde ilk olarak madde havuzu oluşturulmuştur. Daha sonra alan uzmanlarından görüş alınarak maddeler güncellenmiştir. Pilot uygulamada veri toplama aracının uygulanmasına yönelik bilgi elde edilmiştir. Yapı geçerliliğini sağlamak

için açımlayıcı faktör analizi ile ölçeğin faktör yapıları oluşturulmuş ve iç tutarlılığı sağlamak için güvenirlik çalışması yapılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi ile bu faktör yapılarının doğrulanmasıyla ölçek geliştirme süreci tamamlanmıştır. Son olarak ölçek geliştirme süreci bahsedilen başlıklar altında detaylı bir şekilde raporlanmıştır.

2.3.2.1. Madde havuzunun oluşturulması

MTKAÖ için ilk başta 35 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuştur. Bu maddeler için alanyazında yer alan mobil teknolojilerin kullanımına yönelik çalışmalar ve teknoloji kullanım modelleri incelenmiştir (Bal, 2013; Erkovan, 2015; Eru, 2013; Polat ve Maksudunov, 2015; Yılmaz, 2011). Katılımcılardan mobil teknolojileri kullanım amaçlarına yönelik 26'sı yazılı, 4'ü sözlü olmak üzere toplam 30 görüş alınmıştır. Bu görüşler doğrultusunda madde havuzuna 20 yeni madde eklenmiş ve toplam madde sayısı 55'e yükselmiştir. Bu maddeler, Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımında (KDY) yer alan "enformasyon", "kişisel kimlik", "bütünleşme ve sosyal etkileşim" ve "eğlence" boyutları temelinde tekrar incelenmiştir. Bunun sonucunda bazı maddelerde düzenleme yapılmış ve aynı amaca hizmet eden maddeler birleştirilmiştir. Madde sayısı yapılan düzenlemelerden sonra 52'ye inmiştir. Maddelere yönelik likert tipi ifadeler için ise ilk olarak "Kesinlikle katılıyorum", "Katılıyorum", "Kısmen katılıyorum", "Katılmıyorum" ve "Kesinlikle katılmıyorum" şeklinde bir kullanım belirlenmiştir. Bu kullanım daha sonra uzman görüşü doğrultusunda değişmiştir. Madde havuzu sonrası oluşan taslak ölçme aracı maddeleri EK-1'de yer almaktadır.

2.3.2.2. Uzman görüşüne başvurulması

Taslak ölçme aracı maddelerinin kapsam geçerliliğine yönelik uzman görüşü almak üzere bir form (Bkz. EK-1) oluşturulmuştur. Formun ilk sayfasında bu tez çalışması ile ilgili temel bilgiler yer almaktadır. Bu bilgilerin altında ise kuramsal altyapıyı oluşturan KDY'nın alt boyutlarına yönelik bir tablo yer almaktadır. Diğer sayfalarda ise taslak ölçme aracı maddeleri, yine bu yaklaşımın alt boyutlarına göre gruplandırılarak dört bölüm halinde verilmiştir. Bu bölümler, "enformasyon", "kişisel kimlik", "bütünleşme ve sosyal etkileşim" ve "eğlence" başlıklarını içermektedir. Her madde için "uygun", "çıkartılmalı", "düzeltilmeli" ve "açıklama" olmak üzere dört alan oluşturulmuştur.

Bu form aracılığıyla Anadolu Üniversitesi'nde görev yapan 14 alan uzmanından görüş alınmıştır. Bu alan uzmanlarından 3'ü profesör doktor, 3'ü doçent doktor, 2'si

doktor öğretim üyesi, 1'i öğretim görevlisi, 1'i araştırma görevlisi doktor ve 4'ü araştırma görevlisi ünvanına sahiptir. Alan uzmanları maddelere; anlaşılabilirlik, dil kullanımı, kuramsal altyapıya uygunluk ve aynı amaca hizmet eden maddeler açısından dönütler vermiştir. Uzmanların verdiği yanıtlar analiz edilerek her madde için kapsam geçerlik oranı ve veri toplama aracının geneline yönelik kapsam geçerlik indeksi hesaplanmıştır. Süreçte yer alan 14 alan uzmanı için her iki değer en az 0,51 olması gerekmektedir (Yurdugül, 2005). Her bir madde için bu değerler dikkate alınarak, uzman görüşleri doğrultusunda belirtilen düzeltmeler yapılmış ve yedi madde oluşturulan madde havuzundan çıkartılmıştır. Kalan 45 maddenin kapsam geçerlik indeksi ise 0,62 olarak belirlenmiştir.

Ölçme aracı için Anadolu Üniversitesi'nde görev yapmakta olan yabancı diller eğitimi alanında uzman iki öğretim elemanı ve ölçme ve değerlendirme alanında uzman iki öğretim elemanından görüş alınmıştır. Yabancı diller eğitimi alanı uzmanlarının verdiği dönütlere göre ölçme aracında gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Ölçme ve değerlendirme alanı uzmanlarının verdiği dönüte göre, ölçme aracındaki maddelerin beşli likert tipi yapısı değiştirilerek “Kesinlikle katılıyorum” ile “Kesinlikle katılmıyorum” arasında, 1'den 5'e kadar değer almasına karar verilmiştir. Uzman görüşü sonrası oluşan taslak ölçme aracı EK-2'te verilmiştir.

2.3.2.3. Pilot uygulamanın yapılması

Üç bölümden oluşan veri toplama aracı ile ilgili pilot uygulaması; Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümünde lisans öğrencisi olan ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerine yapılmıştır. Pilot uygulamasına ikinci sınıflardan 20 öğrenci, üçüncü sınıflardan 21 öğrenci katılmıştır. Pilot uygulamasında ikinci sınıflardan 11 erkek, 9 kadın; üçüncü sınıflardan ise 11 kadın, 10 erkek öğrenci yer almıştır. Veri toplama aracını ikinci sınıflar ortalama 9 dakikada, üçüncü sınıflar ortalama 11 dakikada tamamlamıştır. Bunun sonucunda veri toplama aracı için 10 dakikalık bir sürenin yeterli olacağı belirlenmiştir. Pilot uygulama yapılan öğrencilerden veri toplama aracına yönelik anlaşılabilirlik ve şekil özellikleri açısından dönütler gelmiştir. Bu dönütler doğrultusunda, veri toplama aracının tasarımında yer alan görsel uyuma dikkat edilmiş, metnin anlaşılabilirliği ve rahat okunması için gereken düzenlemeler yapılmıştır. Pilot uygulamada yer alan katılımcılar daha sonra gerçekleştirilen veri toplama süreçlerine dahil edilmemiştir.

2.3.2.4. Açımlayıcı faktör analizi ile faktör yapısının oluşturulması

Açımlayıcı faktör analizi (AFA) ile belli sayıda gözlenen değişkenlerin kaç gizil başlık altında toplandığı ve aralarında nasıl bir ilişki olduğu belirlenmeye çalışılır (Akbulut, 2010). Bu kapsamda AFA için Anadolu Üniversitesi'nin fakülte ve yüksekokullarından tabakalı örnekleme ile 318 öğrenciden veri toplanmıştır. Bu öğrencilerin cinsiyet ve fakülte/yüksekokullara göre dağılımı Tablo 2.4'de verilmiştir:

Tablo 2.4. MTKAÖ'nin AFA sürecinde toplanan verilerin cinsiyet ve fakülte/yüksekokullara göre dağılımı

Fakülte veya Yüksekokul	Mevcut	Kadın	Erkek	Toplam
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	4263	17	33	50
Eğitim Fakültesi	3879	24	15	39
İletişim Bilimleri Fakültesi	1490	14	6	20
Güzel Sanatlar Fakültesi	746	6	3	9
Eczacılık Fakültesi	769	6	3	9
Edebiyat Fakültesi	2084	18	4	22
Hukuk Fakültesi	1943	5	15	20
Fen Fakültesi	1463	8	11	19
Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi	939	1	9	10
Mimarlık ve Tasarım Fakültesi	1529	24	0	24
Mühendislik Fakültesi	3245	10	17	27
Sağlık Bilimleri Fakültesi	403	6	0	6
Spor Bilimleri Fakültesi	756	6	2	8
Turizm Fakültesi	692	5	5	10
Devlet Konservatuvarı	230	1	3	4
Eskişehir Meslek Yüksekokulu	735	4	4	8
Porsuk Meslek Yüksekokulu	1111	0	13	13
Yunus Emre Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	600	7	0	7
Ulaştırma Meslek Yüksekokulu	1343	5	8	13
Toplam	28220	167	151	318

Veri toplanan 318 katılımcının %53'ü kadın, %47'si erkektir. Ayrıca %26'sı birinci sınıf, %27'si ikinci sınıf, %24'ü üçüncü sınıf ve %23'ü dördüncü sınıf öğrencisidir. Burada yüksekokulların iki yıllık olduğu ve fakülteler bazında bu oranların değişebileceği dikkate alınmalıdır. Bu oranlar her bir fakülte ve yüksekokul için incelendiğinde ise, ulaşılabilen örneklem sayısına göre cinsiyet ve sınıf dağılımlarının değiştiği gözlenmiştir. Genel olarak tüm veriler üzerinden bu oranlar incelendiğinde hem cinsiyet, hem de sınıf açısından verilerin dengeli dağıldığı görülmektedir.

AFA sürecine başlamadan önce analizi yapılacak olan veri setinin uygunluğu test edilmelidir. Bunun için örneklem büyüklüğüne, örneklem büyüklüğü yeterliliği için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testine ve veri setinde yer maddelerin birbiri ile olan ilişkisi için Barlett küresellik testine bakılması gerekmektedir (Pallant, 2011). Tabachnick and Fidell (2007) AFA için en az 300 katılımcının yeterli olacağını belirtmiştir. Bu çalışmada AFA için ulaşılan 318 katılımcı, istenilen örneklem büyüklüğünün sağlandığını göstermektedir. Ayrıca KMO testinde 0,895 değeri, Barlett küresellik testinde ise $p < 0,05$ değeri ortaya çıkmıştır. Büyüköztürk (2014), KMO değerinin 0,60'dan büyük ve Barlett küresellik testinde p değerinin anlamlı ($< 0,05$) olması gerektiğini belirtmiştir. Bu bağlamda AFA için gerekli ön şartlar sağlanarak analize devam edilmiştir.

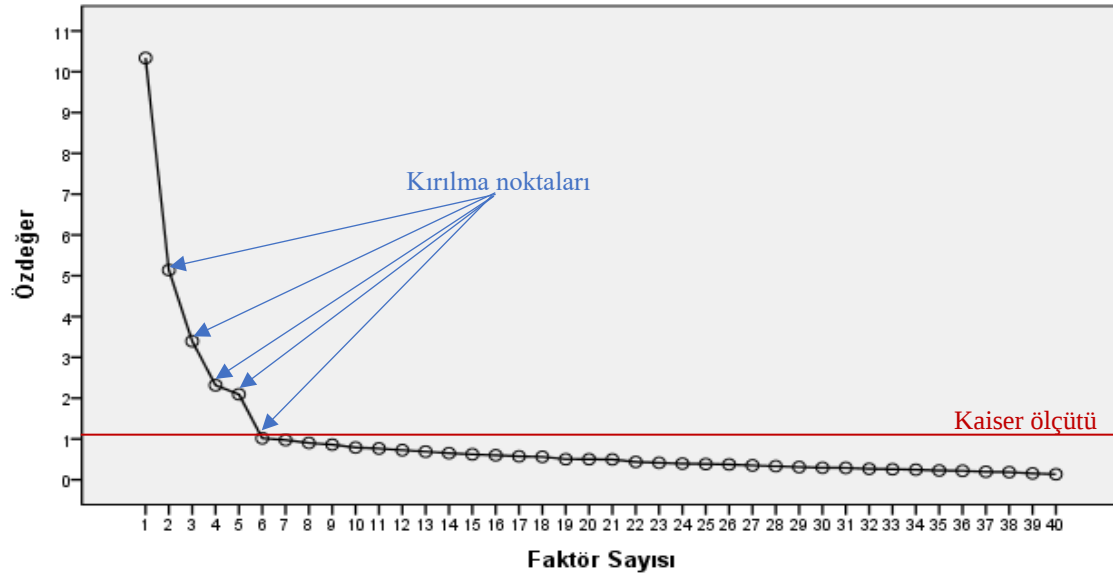
AFA'nde çıkarım yöntemi olarak Maximum Likelihood (ML) benimsenmiştir. ML yöntemi, diğer yöntemlere göre daha az açıklanan varyans ortaya çıkarmakta ve maddelerden oluşturulacak faktörleri daha sıkı ve uygun testlerle ölçebilmektedir (Akbulut, 2010; Kroonenberg ve Lewis, 1982). Analizde döndürme yöntemi olarak dik döndürme tekniklerinden varimax yöntemi kullanılmıştır. Sosyal bilimlerde ölçek geliştirme çalışmalarında, daha kolay yorumlanabildiği için dik döndürme tekniği kullanılmakta ve bu teknikten varimax yöntemi sıklıkla tercih edilmektedir (Büyüköztürk, 2014). Faktör sayısının belirlenmesinde Kaiser ölçütü ve yamaç eğim grafiğinden yararlanılmıştır. Yamaç eğim grafiğinin kullanılabilmesi için örneklem büyüklüğünün en az 200 katılımcıdan oluşması gerekmektedir (Field, 2013). Kaiser ölçütünde özdeğeri (eigenvalue) 1 ve üzerinde olan faktörler; yamaç eğim grafiğinde (Catel's scree test) ise özdeğerlerin gösterildiği grafikte monoton dağılımı bozan sivrilme noktaları dikkate alınarak faktör sayısı belirlenmeye çalışılır (Akbulut, 2010).

Faktör yapısının iyi oluşabilmesi için faktör yük değerinin en düşük 0,30 olması ve faktör yük değerleri arasında en az 0,10 fark bulunan kararsız maddelerin bulunmaması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2014). Yapılan analizlerde en düşük faktör yük değeri 0,40 olarak temel alınarak kararsız yapı gösteren beş madde elenmiştir. Bunun sonucunda kalan 40 madde üzerinden tekrar yapılan KMO testindeki değer 0,906'ya yükselmiş, Barlett küresellik testindeki $p < 0,05$ değeri aynı şekilde korunmuştur. Faktör sayısını belirlemeye yönelik ilk olarak Kaiser ölçütüne bakılmıştır. Kaiser ölçütüne göre özdeğerleri belirlenen faktörler ve açıkladıkları varyanslar incelenerek Tablo 2.5'de verilmiştir:

Tablo 2.5. MTKAÖ'nin AFA sürecinde oluşan faktörlerin özdeğerleri ve açıkladıkları varyanslar

Faktör	Özdeğer	Toplam Özdeğer	Varyans (%)	Toplam Varyans (%)
1	10,337	25,842	20,557	20,557
2	5,138	38,687	11,076	31,633
3	3,396	47,179	8,599	40,233
4	2,317	52,972	7,170	47,403
5	2,093	58,205	4,897	52,300
6	1,017	60,748	1,373	53,672

Özdeğerleri 1 ve üzerinde olan faktörler incelendiğinde altı faktör olduğu gözlenmiştir. Altıncı faktörün açıklanan varyansına bakıldığında ise oldukça düşük olduğu belirlenmiştir. Faktör sayısını belirlemeye yönelik ikinci olarak yamaç eğim grafiği incelenmiştir. Kırılma noktalarının belirlendiği yamaç eğim grafiği Şekil 2.2'de verilmiştir:

Şekil 2.2. MTKAÖ'nin AFA sürecinde oluşan yamaç eğim grafiği

Yamaç eğim grafiği incelendiğinde doğrusallığı bozan beş kırılma noktası olduğu gözlenmiştir. Bu durum maddelerin beş faktörlü bir yapıda toplandığını göstermektedir. Ayrıca yapılan analizlerde, özdeğerlere göre altıncı faktörde yer alan maddelerin faktör yüklerinin oldukça düşük olduğu ve diğer faktörlerde daha yüksek faktör yüklerine sahip olduğu görülmüştür. Kuramsal alt yapı da (KDY) dikkate alındığında AFA sürecinin beş faktör üzerinden yürütülmesi kararlaştırılmıştır. Analiz sonuçları ve ölçme aracının iç tutarlılık (α : Croanbach Alpha) değerleri Tablo 2.6'da verilmiştir:

Tablo 2.6. MTKAÖ’nde AFA ile oluşan faktörlerin yapısı ve AFA sonuçları

Faktörler ve Maddeler	Açıklanan Varyans (σ^2) (%)	$\bar{x}$	SS	Madde Toplam r	Faktör Yüğü
Enformasyon ($\alpha=0,955$) $\sigma^2=20,557$					
23) Güncel bilgileri takip etmek için kullanırım.		2,97	1,443	0,825	0,841
31) Ders çalışmak için kullanırım.		2,99	1,421	0,849	0,827
10) İhtiyaç duyduğum tüm bilgilere erişebildiğim için kullanırım.		2,98	1,457	0,818	0,824
36) E-öğrenme içeriklerinden yararlanmak için kullanırım.		2,71	1,435	0,788	0,804
8) Merak ettiğim yerleri (müze, şehir vb.) sanal olarak gezmek için kullanırım.		3,09	1,438	0,799	0,797
30) Eğitime ayırdığım kaynakları (maliyet, zaman) azaltmak için kullanırım.		3,10	1,460	0,776	0,771
41) Gideceğim yeri kolay bulabileceğim bilgiyi edinmek için kullanırım.		3,00	1,439	0,743	0,758
14) İlğimi çeken teknolojik yenilikleri incelemek için kullanırım.		2,97	1,496	0,753	0,751
5) Çevrimiçi kurslara katılmak için kullanırım.		3,14	1,506	0,761	0,742
37) Çevremdeki kişilerden pratik konularla ilgili tavsiye almak için kullanırım.		2,68	1,333	0,771	0,728
27) Son çıkan mobil uygulamaları incelemek için kullanırım.		2,85	1,402	0,719	0,715
3) Verilerimi daha sonra erişmek amacıyla depolamak için kullanırım.		2,98	1,398	0,722	0,679
18) Yararlanabileceğim güncel kampanyalarla ilgili bilgi bulmak için kullanırım.		3,02	1,436	0,644	0,631
Günlük Yaşam ($\alpha=0,705$) $\sigma^2=4,897$					
4) Günlük işlerimi planlamak için kullanırım.		4,59	0,815	0,539	0,716
17) Çalışma motivasyonumu yükseltmek için kullanırım.		4,53	0,765	0,497	0,655
45) Önemli olduğunu düşündüğüm şeyleri kaydetmek (video, ses, not vb.) için kullanırım.		4,23	0,913	0,471	0,547
2) Mobil uygulamalarla yaşam tarzımı (sağlık, kültür vb.) şekillendirmek için kullanırım.		4,39	0,858	0,469	0,490
42) Temel ihtiyaçlarıma (uyumak, yemek vb.) yönelik sorunların çözümünü için kullanırım.		3,79	1,187	0,400	0,456
Kişisel Kimlik ($\alpha=0,851$) $\sigma^2=7,170$					
35) Kişisel gelişimime katkı sağlamak için kullanırım.		3,22	1,392	0,690	0,733
43) Düşüncelerimi ifade etmek için kullanırım.		3,41	1,384	0,684	0,723
19) Kişisel değerlerimi (dostluk, yardımlaşma vb.) desteklemek için kullanırım.		3,29	1,403	0,629	0,669
39) Yaşamımdaki kaygıları azaltmak için kullanırım.		3,17	1,429	0,669	0,659
32) Görüşlerime destek bulmak için kullanırım.		2,86	1,431	0,635	0,633

Tablo 2.6. (Devam) MTKAÖ’nde AFA ile oluşan faktörlerin yapısı ve AFA sonuçları

Faktörler ve Maddeler	Açıklanan Varyans (σ^2) (%)	$\bar{x}$	SS	Madde Toplam r	Faktör Yüğü
Sosyal Etkileşim ($\alpha=0,870$)	$\sigma^2=11,076$				
11) Çevremdeki kişiler tarafından ulaşılabilir olmak için kullanırım.		2,90	1,327	0,630	0,690
20) Sosyal medyadaki takipçilerime paylaşım yapmak için kullanırım.		2,98	1,297	0,648	0,689
38) Sosyal statümü iyileştirmek için kullanırım.		3,09	1,272	0,610	0,651
21) Yeni arkadaşlar edinmek için kullanırım.		2,67	1,353	0,607	0,649
44) Başkalarının yaşam tarzı hakkında fikir sahibi olmak için kullanırım.		2,91	1,319	0,585	0,628
34) Uzakta olan tanıdıklarımla ilişkilerimi sürdürmek için kullanırım.		2,76	1,315	0,574	0,620
29) Yakın çevremdeki kişilerle iletişim kurmak için kullanırım.		2,89	1,230	0,548	0,595
33) Çevremdeki kişilerin ilgisini çekmek için kullanırım.		2,06	1,206	0,518	0,582
6) Bir gruba ait olmak için kullanırım.		3,18	1,435	0,535	0,572
12) Farklı kültürlerle etkileşim sağlamak için kullanırım.		3,64	1,141	0,526	0,550
22) Kendimi yalnız hissetmemek için kullanırım.		2,56	1,381	0,500	0,546
Eğlence ($\alpha=0,876$)	$\sigma^2=8,599$				
25) Oyun oynamak için kullanırım.		3,91	1,172	0,744	0,881
9) Müzik dinlemek için kullanırım.		3,95	1,148	0,748	0,862
16) Video izlemek için kullanırım.		3,83	1,191	0,747	0,792
28) Boş zamanlarımı değerlendirmek için kullanırım.		3,51	1,285	0,645	0,625
40) Alışveriş yapmak için kullanırım.		3,59	1,269	0,656	0,577
26) Sorunlarımdan uzaklaşmak için kullanırım.		3,25	1,289	0,563	0,496
Genel ($\alpha=0,880$)	$\sigma^2=52,300$	3,24	1,297	0,651	0,679

Maddelere genel olarak bakıldığında madde toplam korelasyonu (r) 0,400-0,849 aralığında, faktör yükleri 0,456-0,881 aralığında değişmektedir. Ölçüm güvenirliği tüm maddeler açısından 0,880 değerindeyken faktörler temelinde 0,705-0,955 aralığında değer almaktadır. Oluşan faktör yapısı ise toplam varyansın %52,3’ünü açıklamaktadır. Tüm bu değerler kontrol edildiğinde AFA sonuçlarının ideal düzeyde olduğu belirlenmiştir (Akbulut, 2010; Büyüköztürk, 2014). Faktörlerin adlandırılmasında kuramsal altyapı (KDY), uzman görüşleri ve her bir faktörde toplanan maddelerin işlevleri dikkate alınmıştır. Bu bağlamda faktörler “enformasyon”, “günlük yaşam”, “kişisel kimlik”, “sosyal etkileşim” ve “eğlence” olarak adlandırılmıştır. Açıklayıcı faktör analizinden sonra doğrulayıcı faktör analizine geçmek için 40 maddelik ölçme aracına son hali verilmiştir.

2.3.2.5. Doğrulayıcı faktör analizi ile faktör yapısının doğrulanması

Doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile daha önce belirlenmiş olan gizil ve gözlenen değişkenler arasındaki ilişkilerin test edilmesi amaçlanmaktadır (Akbulut, 2010). Bu kapsamda DFA için Anadolu Üniversitesi'nin fakülte ve yüksekokullarından tabakalı örnekleme, AFA sürecinde yer almayan 307 öğrenciden veri toplanmıştır. Bu öğrencilerin cinsiyet ve fakülte/yüksekokullara göre dağılımı Tablo 2.7'de verilmiştir:

Tablo 2.7. MTKAÖ'nin DFA sürecinde toplanan verilerin cinsiyet ve fakülte/yüksekokullara göre dağılımı

Fakülte veya Yüksekokul	Mevcut	Kadın	Erkek	Toplam
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	4263	22	25	47
Eğitim Fakültesi	3879	29	9	38
İletişim Bilimleri Fakültesi	1490	11	11	22
Güzel Sanatlar Fakültesi	746	5	5	10
Eczacılık Fakültesi	769	7	4	11
Edebiyat Fakültesi	2084	13	4	17
Hukuk Fakültesi	1943	10	11	21
Fen Fakültesi	1463	11	5	16
Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi	939	2	7	9
Mimarlık ve Tasarım Fakültesi	1529	19	2	21
Mühendislik Fakültesi	3245	14	9	23
Sağlık Bilimleri Fakültesi	403	7	0	7
Spor Bilimleri Fakültesi	756	4	4	8
Turizm Fakültesi	692	4	7	11
Devlet Konservatuvarı	230	3	3	6
Eskişehir Meslek Yüksekokulu	735	6	3	9
Porsuk Meslek Yüksekokulu	1111	3	8	11
Yunus Emre Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	600	7	1	8
Ulaştırma Meslek Yüksekokulu	1343	2	10	12
Toplam	28220	179	128	307

Veri toplanan 307 katılımcının %58'i kadın, %42'si erkektir. Ayrıca %15'i birinci sınıf, %34'ü ikinci sınıf, %31'i üçüncü sınıf ve %20'si dördüncü sınıf öğrencisidir. Bu oranlar ve Tablo 2.7'de yer alan veriler, MTKAÖ'nin AFA sürecinde toplanan veriler ile karşılaştırıldığında; cinsiyet oranında kadınların lehine bir miktar artış, sınıf oranında ise birinci sınıflar lehine azalış gözlemlenmiştir. Buna karşın, genel olarak veri toplanan örneklem açısından bir fark oluşmadığı görülmüştür.

DFA sürecine başlamadan önce, ulaşılan 307 katılımcının örneklem büyüklüğü açısından uygunluğu kontrol edilmiştir. Alanyazında, ölçekte bulunan madde sayısının en az 5 katı veya en az 200 kadar katılımcının yeterli olduğu belirtilmektedir (Grim ve Yarnold, 2000; Wolf, Harrington, Clark ve Miller, 2013; Worthington ve Whittaker, 2006). Örneklem büyüklüğü yeterliliği için KMO değeri 0,873, Barlett küresellik testinde ise $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuş ve bu değerler yeterli görülmüştür (Büyüköztürk, 2014). Gerekli ön şartlar sağlandıktan sonra DFA sürecine devam edilmiştir. DFA ile ölçme modelinden elde edilen uyum değerleri Tablo 2.8’de verilmiştir:

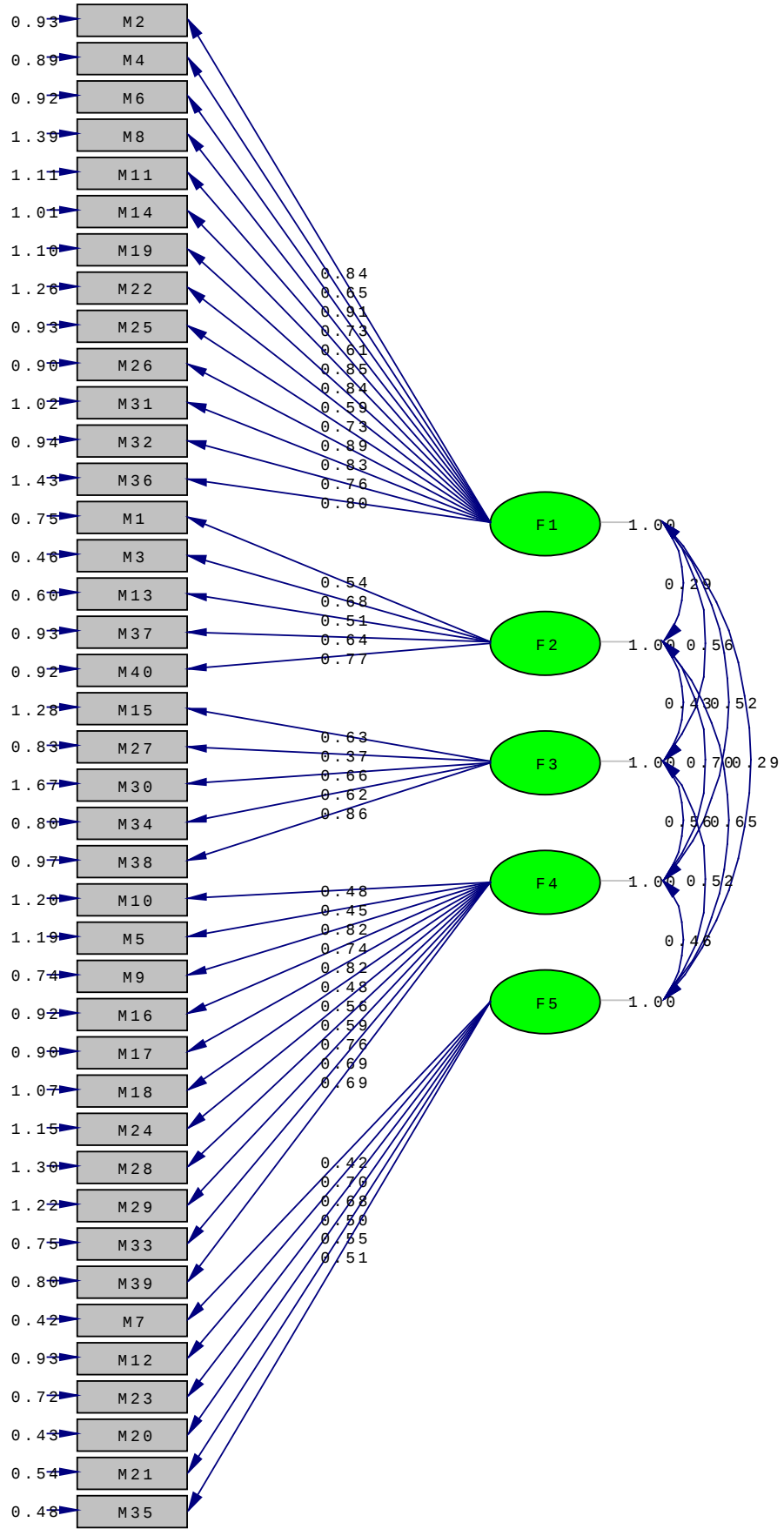
Tablo 2.8. MTKAÖ’nde DFA ile elde edilen indeksler ve uyum değerleri

Uyum İndeksi	Uyum Değeri	Gözlenen Uyum Değeri	Kaynak
χ^2/sd	$0 \leq \chi^2/sd \leq 2,5$	2,19	Kline (2011)
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0,07$	0,061	Steiger (2007)
SRMR	$0 \leq SRMR \leq 0,08$	0,078	Hu ve Bentler (1999)
NFI	$0,90 \leq NFI \leq 1,00$	0,872	Bentler ve Bonnet (1980)
NNFI	$0,90 \leq NNFI \leq 1,00$	0,922	Sümer (2000)
CFI	$0,90 \leq CFI \leq 1,00$	0,927	Sümer (2000)
GFI	$0,90 \leq GFI \leq 1,00$	0,790	Hooper ve diğerleri (2008)
AGFI	$0,90 \leq AGFI \leq 1,00$	0,764	Hooper ve diğerleri (2008)

$\chi^2=1561,99$; $sd=730$; $p < 0,001$

Gözlenen uyum değerlerine, belirtilen kaynaklardaki önerilen uyum değerleri açısından bakıldığında χ^2/sd , RMSEA, SRMR, NNFI ve CFI uyum indekslerinin kabul edilebilir aralıkta; NFI, GFI ve AGFI uyum indekslerinin ise kabul edilebilirliğe yakın aralıkta $p < 0,001$ düzeyinde anlamlı olduğu belirlenmiştir

DFA sürecinde elde edilen uyum değerlerinin güvenilirliği açısından, uygulama için toplanan 2077 veri üzerinden rastgele seçilen 307’lik gruplar ile tekrar DFA süreci yürütülmüş ve gözlenen uyum değerlerine bakılmıştır. Yapılan analizler sonucunda gözlenen uyum değerlerinin Tablo 2.8’de yer alan uyum değerleri ile benzer düzeyde olduğu görülmüştür. Sonuç olarak ölçme aracının beş faktörlü yapısı kabul edilebilir düzeyde doğrulanmıştır. Doğrulanmış ölçme modelinin yol diyagramı Şekil 2.3’de verilmiştir:

Şekil 2.3. MTKAÖ'nde DFA ile oluşan yol diyagramı

Şekil 2.3'te yer ölçme modeli incelendiğinde madde faktör yüklerinin 0,37-0,91 aralığında değiştiği görülmektedir. MTKAÖ'nde yer alan faktörler açısından, ölçme modelindeki F1, F2, F3, F4 ve F5 ifadeleri sırasıyla “enformasyon”, “günlük yaşam”, “kişisel kimlik”, “sosyal etkileşim” ve “eğlence” faktörlerini temsil etmektedir. Hem AFA, hem DFA süreci gerçekleştirilen MTKAÖ'nin son hali EK-3'te yer almaktadır.

2.3.3. Akademik erteleme davranışı ölçeği

Akademik Erteleme Davranışı Ölçeği (AEDÖ), Ocak ve Bulut (2015) tarafından öğretmen adaylarının akademik erteleme davranışları ile ilgili farklı boyutları ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek geliştirme sürecinde sadece AFA yapılmış, DFA analizi yapılmamıştır. Ölçeğin yapılacak DFA süreci sonrası bu çalışmada kullanılması için araştırmacılardan gerekli izin alınmıştır (Bkz. EK-4).

Ocak ve Bulut (2015) tarafından geliştirilen AEDÖ'nin maddelerine verilecek yanıtlar, hiç katılmıyorum seçeneğinden tamamen katılıyorum seçeneğine doğru beşli likert yapıdan oluşmaktadır. Madde havuzu oluşturabilmek için ilk olarak ilgili alanyazında yapılan çalışmalar incelenmiştir. Daha sonra öğretmen adaylarına akademik erteleme davranışı ile ilgili açık uçlu sorular sorularak yazılı görüşleri alınmıştır. İlgili alanyazın ve öğretmen adaylarının verdiği yanıtlardan yola çıkarak 27'si olumsuz, 52'si olumlu olan 79 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuştur. Bu maddeler alan uzmanları tarafından incelenmiş ve kapsam geçerliliğinin sağlanması için dokuz madde daha eklenmiş, birbirine benzer sekiz madde ise çıkarılmıştır. Uzmanlar tarafından yapılan dil ve anlatım düzeltmelerinden sonra 80 maddelik taslak bir ölçme aracı oluşturulmuştur. Bu ölçme aracı 14 öğretmen adayına uygulanmış ve alınan dönütlere göre beş madde çıkarılmıştır. 75 maddelik deneme ölçeği 381 öğretmen adayına uygulanmış ve elde edilen verilerle AFA süreci başlatılmıştır.

2.3.3.1. Açıklayıcı faktör analizi ile oluşan faktör yapısı

Ocak ve Bulut (2015), madde havuzu oluşturma sürecinden sonra AFA sürecini gerçekleştirmiştir. AFA sürecinde veri seti uygunluğu için yapılan analizde KMO testinde 0,932 değeri, Barlett küresellik testinde ise $p < 0,05$ değeri ortaya çıkmıştır. AFA sürecinde çıkarım yöntemi olarak temel bileşenler analizi uygulanmıştır. Analizde döndürme yöntemi olarak dik döndürme tekniklerinden varimax yöntemi kullanılmıştır. Faktör yüklerinin alt kesim noktası olarak 0,40 faktör yükü belirlenmiş ve bu değerin altındaki faktör yüklerine sahip maddeler işleme alınmamıştır. Bir maddenin en yüksek ilk iki yük

değerlerinin arasındaki farkın en az 0,10 olmasına dikkat edilmiştir. Yapılan tekrarlı analizler sonucunda 11'i olumsuz 27'si olumlu toplam 38 maddeden oluşan dört faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Bu faktörler, Sorumsuzluk ($\sigma^2=25,95$; $\alpha=0,951$), Akademik Görevin Algılanan Niteliği ($\sigma^2=13,45$; $\alpha=0,866$), Öğretmenlere İlişkin Olumsuz Algı ($\sigma^2=8,44$; $\alpha=0,777$) ve Akademik Mükemmeliyetçilik ($\sigma^2=5,76$; $\alpha=0,640$) olarak belirlenmiştir. Toplam açıklanan varyans %53,61, alfa değeri ise 0,947 olarak çıkmıştır.

2.3.3.2. Doğrulayıcı faktör analizi ile faktör yapısının doğrulanması

AEDÖ'nin bu çalışmada kullanılmasına yönelik gerekli izin (Bkz. EK-4) alındıktan sonra bu ölçeğin DFA süreci başlatılmıştır. DFA için Anadolu Üniversitesi'nin fakülte ve yüksekokullarından tabakalı örneklem ile elde edilen 304 katılımcıdan veri toplanmıştır. Verilerin toplanması, MTKAÖ'nin AFA sürecindeki veri toplama işlemi ile eşzamanlı olarak gerçekleşmiştir. Veri toplanan öğrencilerin cinsiyet ve fakülte/yüksekokullara göre dağılımı Tablo 2.9'da verilmiştir:

Tablo 2.9. AEDÖ için DFA sürecinde toplanan verilerin cinsiyet ve fakülte/yüksekokullara göre dağılımı

Fakülte veya Yüksekokul	Mevcut	Kadın	Erkek	Toplam
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	4263	15	33	48
Eğitim Fakültesi	3879	22	14	36
İletişim Bilimleri Fakültesi	1490	14	5	19
Güzel Sanatlar Fakültesi	746	6	3	9
Eczacılık Fakültesi	769	6	3	9
Edebiyat Fakültesi	2084	17	4	21
Hukuk Fakültesi	1943	5	15	20
Fen Fakültesi	1463	8	10	18
Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi	939	1	9	10
Mimarlık ve Tasarım Fakültesi	1529	22	0	22
Mühendislik Fakültesi	3245	10	16	26
Sağlık Bilimleri Fakültesi	403	6	0	6
Spor Bilimleri Fakültesi	756	6	2	8
Turizm Fakültesi	692	5	5	10
Devlet Konservatuvarı	230	1	3	4
Eskişehir Meslek Yüksekokulu	735	4	4	8
Porsuk Meslek Yüksekokulu	1111	0	12	12
Yunus Emre Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	600	7	0	7
Ulaştırma Meslek Yüksekokulu	1343	4	7	11
Toplam	28220	159	145	304

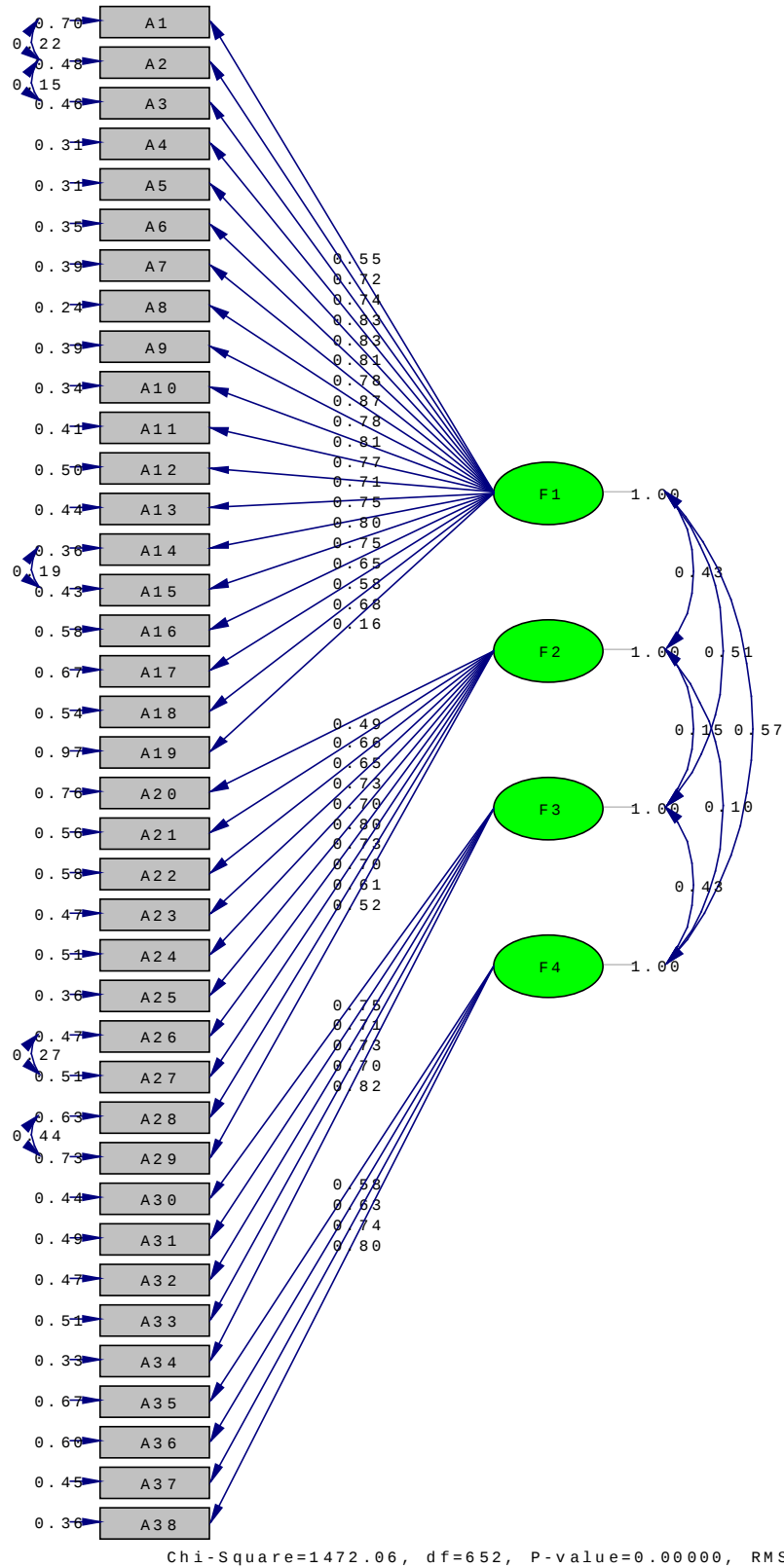
Veri toplanan 304 katılımcının %52'si kadın, %48'i erkektir. Ayrıca %23'ü birinci sınıf, %28'i ikinci sınıf, %25'i üçüncü sınıf ve %24'ü dördüncü sınıf öğrencisidir. Genel olarak bu oranlar incelendiğinde hem cinsiyet, hem de sınıf açısından verilerin dengeli dağıldığı görülmektedir. Ayrıca, bu oranlar MTKAÖ'nin AFA sürecindeki örneklem sayısı dağılımı ile benzerlik göstermektedir.

DFA sürecinde ilk olarak, 304 katılımcıdan oluşan örneklem büyüklüğünün uygunluğu analiz edilmiştir. Alanyazında, ölçekte bulunan madde sayısının en az 5 katı veya en az 200 kadar katılımcının yeterli olduğu belirtilmektedir (Grim ve Yarnold, 2000; Wolf, Harrington, Clark ve Miller, 2013; Worthington ve Whittaker, 2006). Örneklem büyüklüğü yeterliliği için KMO değeri 0,931, Barlett küresellik testinde ise $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuş ve bu değerler yeterli görülmüştür (Büyüköztürk, 2014). Gerekli ön şartlar sağlandıktan sonra DFA sürecine devam edilmiştir. DFA ile ölçme modelinden elde edilen uyum değerleri Tablo 2.10'da verilmiştir:

Tablo 2.10. AEDÖ'nde DFA ile elde edilen indeksler ve uyum değerleri

Uyum İndeksi	Uyum Değeri	Gözlenen Uyum Değeri	Kaynak
χ^2/sd	$0 \leq \chi^2/sd \leq \sim 2,5$	2,26	Kline (2011)
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0,07$	0,064	Steiger (2007)
SRMR	$0 \leq SRMR \leq 0,08$	0,072	Hu ve Bentler (1999)
NFI	$0,90 \leq NFI \leq 1,00$	0,947	Bentler ve Bonnet (1980)
NNFI	$0,90 \leq NNFI \leq 1,00$	0,970	Sümer (2000)
CFI	$0,90 \leq CFI \leq 1,00$	0,970	Sümer (2000)
GFI	$0,90 \leq GFI \leq 1,00$	0,788	Hooper ve diğerleri (2008)
AGFI	$0,90 \leq AGFI \leq 1,00$	0,759	Hooper ve diğerleri (2008)
$\chi^2=1472,06$; $sd=652$; $p < 0,001$			

Tablo 2.10'daki önerilen uyum değerleri açısından, gözlenen uyum değerlerine bakıldığında χ^2/sd , RMSEA, SRMR, NFI, NNFI ve CFI uyum indekslerinin kabul edilebilir aralıkta; GFI ve AGFI uyum indekslerinin ise kabul edilebilirliğe yakın aralıkta $p < 0,001$ düzeyinde anlamlı olduğu belirlenmiştir. Ayrıca uyum değerlerini arttırabilmek için A1-A2, A2-A3, A14-A15, A26-A27, A28-A29 maddeleri birbirleri ile ilişkilendirilmiştir. DFA sürecinde elde edilen uyum değerlerinin güvenilirliği açısından, uygulama için toplanan 2077 veri üzerinden rastgele seçilen 304'lük gruplar için tekrar DFA süreci yürütülmüş ve gözlenen uyum değerlerinin Tablo 2.10'da yer alan uyum değerleri ile benzer düzeyde olduğu görülmüştür. Sonuç olarak; AEDÖ'nin dört faktörden oluşan yapısı, DFA süreci sonunda kabul edilebilir düzeyde doğrulanmıştır:

Şekil 2.4. AEDÖ’nde DFA ile oluşan yol diyagramı

Şekil 2.4’te yer ölçme modeli incelendiğinde madde faktör yüklerinin 0,16-0,83 aralığında değiştiği görülmektedir. AEDÖ’nde yer alan faktörler açısından, ölçme modelindeki F1, F2, F3 ve F4 ifadeleri sırasıyla “sorumsuzluk”, “akademik görevin

algılanan niteliği”, “öğretmenlere ilişkin olumsuz algı” ve “akademik mükemmeliyetçilik” faktörlerini temsil etmektedir. AFA süreci Ocak ve Bulut (2015) tarafından, DFA süreci bu çalışmadaki araştırmacı tarafından gerçekleştirilen AEDÖ’nin son hali EK-3’te yer almaktadır.

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırma sürecinin başında veri toplama aracının geliştirilmesi ve hedeflenen örneklemden veri toplama sürecinin gerçekleştirilebilmesi için gerekli izinlerin alınması gerekmektedir. Bu kapsamda araştırma için Anadolu Üniversitesi’nden gerekli etik kurul izni (Bkz. EK-5) alınmıştır. Gerekli iznin alınmasından sonra veri toplama aracının geliştirilme süreci gerçekleştirilmiş ve veri toplama süreci başlatılmıştır. Veri toplama aracı; “Kişisel Bilgi Formu”, “Mobil Teknolojileri Kullanım Amaçları Ölçeği” ve “Akademik Erteleme Davranışı Ölçeği” kullanılarak tek bir form olarak basılmıştır.

Araştırma kapsamında en az ulaşılması gereken örneklem sayısı 1729 olarak belirlenmiştir. Veri toplama sürecinin başında bu sayı 2000 olarak ele alınıp Anadolu Üniversitesi’nin fakülte ve yüksekokullarından oluşan 19 tabakaya, tabakalı örneklem yöntemi ile dağıtılmıştır. Her tabaka için gereken minimum örneklem sayısı belirlendikten sonra veri toplama aracı %50 geri dönüş ihtimaline göre 4000 adet bastırılmış ve verilerin toplanılmasına geçilmiştir.

Araştırma verileri, 2017-2018 öğretim yılında Anadolu Üniversitesi’nin fakülte ve yüksekokullarında örgün eğitimde öğrenim görmekte olan öğrencilerden basılı form aracılığı ile toplanmıştır. Veri toplama sürecini araştırmacı kendisi gerçekleştirmiş ve bu süreç boyunca verilerin doldurulması ile ilgili gözlem yapmıştır. Bu gözlem sonucunda katılımcıların gönüllü olmaması sonucu boş dönen, dikkatsiz veya hatalı doldurulan, kayıp veri içeren tüm veri toplama araçları belirlenmiş ve kapsam dışı bırakılmıştır. Veri toplama süreci sonunda, fakülte ve yüksekokullardan oluşan 19 tabaka için gereken minimum örneklem sayısı sağlanarak 2077 üniversite öğrencisine ulaşılmıştır (Bkz. Tablo 2.1) .

Araştırma için yeterli sayıda verinin toplanmasından sonra, verilerin bilgisayar ortamına daha rahat girilebilmesi için araştırmacı tarafından Excel programında bir yazılım hazırlanmıştır. Bu yazılım sayesinde veri girişi ve kontrol süreci hızlı ve pratik bir şekilde tamamlanmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında toplanan verilerin analizi için betimsel ve kestirimsel analiz tekniklerinden yararlanılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi için SPSS programı, doğrulayıcı faktör analizi için LISREL programı, araştırma sorularının yanıtlanması için ise SPSS programı kullanılmıştır.

Araştırmada istatistiksel analize başlamadan önce ters verilerin (AEDÖ: A19-A29) kodlaması yapılmıştır. Öğrencilerin ölçeklerden aldıkları puanlar hesaplanırken beşli likert yapısına uygun olarak 1 ile 5 arasında puanlama yapılmıştır. Ayrıca araştırmada kullanılacak istatistiksel yöntemler için ön şartların sağlanma durumuna bakılmıştır. Katılımcıların MTKAÖ'ne verdiği yanıtlara ilişkin betimsel istatistikler Tablo 2.11'de; AEDÖ'ne verdiği yanıtlara ilişkin betimsel istatistikler Tablo 2.12'de verilmiştir.

Tablo 2.11. Katılımcıların MTKAÖ'ne verdiği yanıtların ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık değerleri

MTKAÖ	$\bar{x}$	SS	Çarpıklık	Basıklık
Enformasyon	3,53	0,588	-0,266	-0,072
Günlük Yaşam	3,40	0,707	-0,227	-0,029
Kişisel Kimlik	3,14	0,776	-0,193	-0,297
Sosyal Etkileşim	3,20	0,662	-0,103	-0,233
Eğlence	3,71	0,685	-0,339	-0,028
Toplam	3,40	0,535	-0,230	-0,053

Tablo 2.12. Katılımcıların AEDÖ'ne verdiği yanıtların ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık değerleri

AEDÖ	$\bar{x}$	SS	Çarpıklık	Basıklık
Sorumsuzluk	2,80	1,007	0,074	-0,870
Akademik Görevin Algılanan Niteliği	2,56	0,849	0,414	-0,006
Öğretmenlere İlişkin Olumsuz Algı	3,12	1,035	-0,139	-0,594
Akademik Mükemmeliyetçilik	2,64	0,988	0,169	-0,571
Toplam	2,77	0,777	0,004	-0,411

Üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri belli bir amaçla kullanım düzeyleri, katılımcıların MTKAÖ'ne verdiği yanıtlardan elde edilen ortalama puanlar ile; akademik erteleme eğilim düzeyleri, katılımcıların AEDÖ'ne verdiği yanıtlardan elde edilen

ortalama puanlar ile belirlenmiştir. Ortalama puanlar ($\bar{x}$) değerlendirilirken ölçeklerde yer alan en yüksek ve en düşük likert değerinin likert sayısına oranı ($4/5=0,8$) dikkate alınmıştır. Bu orana göre $\bar{x}$ değeri (1,00)-(1,80) puan için çok düşük; (1,81)-(2,60) puan için düşük; (2,61)-(3,40) puan için orta; (3,41)-(4,20) puan için yüksek; (4,21)-(5,00) puan için çok yüksek olarak belirlenmiştir.

Tablo 2.11 ve Tablo 2.12 incelendiğinde, katılımcıların mobil teknolojileri belli bir amaçla kullanım düzeyleri ortalama puanının 3,40 (orta düzey) ve akademik erteleme davranışında bulunma düzeyleri ortalama puanının 2,77 (orta düzey) olduğu görülmektedir. Alt boyutlar açısından incelendiğinde, MTKAÖ'nde ortalama puanın 3,14 (Kişisel Kimlik) ile 3,71 (Eğlence) arasında; AEDÖ'nde ortalama puanın 2,56 (Akademik Görevin Algılanan Niteliği) ile 3,12 (Öğretmenlere İlişkin Olumsuz Algı) arasında değiştiği gözlenmiştir. MTKAÖ'nin toplam ortalama puan üzerinden standart sapması 0,535; AEDÖ'nin toplam ortalama puan üzerinden standart sapması 0,777 olarak belirlenmiştir. MTKAÖ'nin alt boyutları arasında standart sapmanın 0,588-0,776 aralığında; AEDÖ'nin alt boyutları arasında standart sapmanın 0,849-1,035 aralığında değiştiği görülmüştür.

İstatiksel yöntemlerin ön şartı olarak araştırmada toplanan veriler, tek değişkenli normallik varsayımları için test edilmiştir. Bu amaçla her bir ölçeğin, faktörleri ile birlikte çarpıklık ve basıklık değerleri hesaplanmıştır. Huck (2012), verilerin normal bir dağılım gösterebilmeleri için çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1 ve +1 arasında olması gerektiğini ifade etmiştir. Tablo 2.11 ve Tablo 2.12 incelendiğinde, her iki ölçeğin alt boyutlarıyla birlikte çarpıklık ve basıklık değerleri açısından uygun aralıkta olduğu görülmektedir. Bu bağlamda araştırmada toplanan verilerin tek değişkenli normallik varsayımlarını sağladığı kabul edilmiştir. Yapılan her bir analizde normallik varsayımları tekrar kontrol edilmiştir.

Analiz sonuçları, Levene testi kullanılarak eşteş varyansın sağlanıp sağlanmama durumuna göre raporlanmıştır. Eşteş varyans sağlandığında Scheffe testinin, sağlanmadığında ise Tamhane's T2 testinin anlamlılık değeri dikkate alınmıştır. Ayrıca ölçeklerin geneli, alt boyutları ve maddeleri ile ilgili analizlerde 1. tip hataya engel olmak için anlamlılık düzeyinde Bonferroni Uyarlaması'na ($\alpha=0,05/\text{analiz sayısı}$) başvurulmuştur. Araştırmanın amaçlarını gerçekleştirebilmek için kullanılan ölçme aracı ve izlenen veri analizi süreci Tablo 2.13'de verilmiştir:

Tablo 2.13. Araştırma amaçlarına yönelik verilerin analizi

Araştırma Sorusu	Ölçme Aracı	Değişken	Analiz Yöntemi
Üniversite öğrencileri hangi mobil teknolojileri kullanmaktadırlar?	KBF	Kullanılan Mobil Teknoloji	Betimsel Analiz
Üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri hangi amaçla ne düzeyde kullanmaktadır?	MTKAÖ		Betimsel Analiz
Üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri kullanım amaçları demografik özelliklere göre nasıl farklılaşmaktadır?	KBF	Fakülte/Yüksekokul	Tek Yönlü Varyans Analizi
		Sınıf	
	MTKAÖ	Cinsiyet	Bağımsız Örneklem t-Testi
		Genel Not Ortalaması	Korelasyon Analizi
Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme eğilimleri ne düzeydedir?	AEDÖ		Betimsel Analiz
Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme eğilimleri demografik özelliklere göre nasıl farklılaşmaktadır?	KBF	Fakülte/Yüksekokul	Tek Yönlü Varyans Analizi
		Sınıf	
	AEDÖ	Cinsiyet	Bağımsız Örneklem t-Testi
		Genel Not Ortalaması	Korelasyon Analizi
Üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri kullanım amaçları ile akademik erteleme eğilimleri arasında nasıl bir ilişki vardır?	MTKAÖ		Korelasyon Analizi
	AEDÖ		
Üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri kullanım amaçları ile akademik erteleme eğilimleri arasındaki ilişki, demografik özelliklere göre nasıl farklılaşmaktadır?	KBF	Fakülte/Yüksekokul	Korelasyon Analizi
		Sınıf	
	MTKAÖ	Cinsiyet	Korelasyon Analizi
	AEDÖ	Genel Not Ortalaması	
			Kısmi Korelasyon Analizi

Tablo 2.13’de verildiği üzere, araştırma amaçlarına yönelik verilerin analizinde ölçme aracı olarak Kişisel Bilgi Formu (KBF), Mobil Teknolojileri Kullanım Amaçları Ölçeği (MTKAÖ) ve Akademik Erteleme Davranışı Ölçeği (AEDÖ) kullanılmıştır. Araştırmada demografik değişken olarak; kullanılan mobil teknoloji, fakülte/yüksekokul, sınıf, cinsiyet ve genel not ortalaması (GNO) ele alınmıştır. Araştırma sürecinde yer analizler ise betimsel analiz, bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi, korelasyon analizi ve kısmi korelasyon analizidir. Araştırmanı veri analizi süreci bahsedilen çerçevede gerçekleştirilmiş ve araştırma sorularına yanıt aranmıştır.

3. BULGULAR ve YORUMLAR

Araştırmanın amacı doğrultusunda üç adet araştırma sorusu bulunmaktadır. Bu sorular, üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri kullanımlarını, akademik erteleme davranışlarını ve bu iki durum arasındaki ilişkiyi demografik veriler açısından incelenmesini kapsamaktadır. Bu bağlamda araştırma sorularının yanıtlanmasına yönelik bulgular sırası ile verilmiştir.

3.1. Üniversite Öğrencilerinin Mobil Teknolojileri Kullanım Durumları

İlk araştırma sorusu, üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri kullanım durumlarının incelenmesine yöneliktir. Bu araştırma sorusunun yanıtlanması için, ilk olarak katılımcıların kullandığı mobil teknolojilere bakılmıştır. Daha sonra bu teknolojilerle ilgili kullanım amaçları ve bu amaçların demografik özelliklere nasıl farklılaştığı bulgular halinde sunulmuştur.

3.1.1. Üniversite öğrencilerinin kullandığı mobil teknolojiler

Üniversite öğrencilerinin kullandıkları mobil teknolojilerinin belirlenebilmesi için katılımcıların birden fazla tercih verebildiği yanıtlar betimsel olarak analiz edilmiştir. Katılımcılardan mobil teknolojileri kullanmayı tercih edenlerin cinsiyet ve sınıflara göre dağılımı Tablo 3.1’de verilmiştir:

Tablo 3.1. Katılımcıların mobil teknolojileri kullanım sayılarının, cinsiyet ve sınıflara göre dağılımı

Mobil Teknolojiler		Kadın	Erkek	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	Toplam
Akıllı Telefon	<i>f</i>	1173	887	405	714	506	435	2060
	%	56,9	43,1	19,7	34,7	24,6	21,1	
Dizüstü Bilgisayar	<i>f</i>	1008	717	315	562	460	388	1725
	%	58,4	41,6	18,3	32,6	26,7	22,5	
Taşınabilir Bellek Cihazları	<i>f</i>	805	555	247	459	358	296	1360
	%	59,2	40,8	18,2	33,8	26,3	21,8	
Tablet	<i>f</i>	338	209	120	197	113	117	547
	%	61,8	38,2	21,9	36,0	20,7	21,4	
Taşınabilir Medya Oynatıcıları	<i>f</i>	336	206	90	197	136	119	542
	%	62,0	38,0	16,6	36,3	25,1	22,0	
Navigasyon (GPS) Cihazı	<i>f</i>	145	128	45	97	65	66	273
	%	53,1	46,9	16,5	35,5	23,8	24,2	

Tablo 3.1. (Devam) *Katılımcıların mobil teknolojileri kullanım sayılarının, cinsiyet ve sınıflara göre dağılımı*

Mobil Teknolojiler		Kadın	Erkek	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	Toplam
Cep Telefonu (Akıllı Olmayan)	<i>f</i>	64	96	27	48	34	51	160
	%	40,0	60,0	16,9	30,0	21,3	31,9	
Giyilebilir Teknolojiler	<i>f</i>	58	64	15	47	28	32	122
	%	47,5	52,5	12,3	38,5	23,0	47,5	
Taşınabilir Oyun Konsolu	<i>f</i>	24	68	25	24	21	22	92
	%	26,1	73,9	27,2	26,1	22,8	26,1	
E-Kitap Okuyucu	<i>f</i>	37	25	7	25	12	18	62
	%	59,7	40,3	11,3	40,3	19,4	59,7	
Cep (Avuçiçi) Bilgisayarı (PDA)	<i>f</i>	4	5	1	2	1	5	9
	%	44,4	55,6	11,1	22,2	11,1	44,4	
Toplam	<i>f</i>	1182	895	409	718	510	440	2077
	%	56,9	43,1	19,7	34,6	24,6	56,9	

Tablo 3.1 incelendiğinde en çok akıllı telefonların (N=2060) kullanıldığı, bunu dizüstü bilgisayarların (N=1725) ve taşınabilir bellek cihazlarının (N=1360) takip ettiği görülmüştür. En az kullanılan mobil teknoloji ise cep (avuçiçi) bilgisayar (PDA) olmuştur. Ayrıca 144 katılımcı sadece akıllı telefonu, 3 katılımcı sadece akıllı olmayan cep telefonunu ve 1 katılımcı ise tüm mobil teknolojileri kullandığını belirtmiştir. Herhangi bir tercih yapmayan katılımcı ise yoktur.

Mobil teknoloji kullanımı ilgili betimsel analizler yapılırken, değişken verilerinin toplam sayıları oransal olarak eşitlenerek, ortalama değer aralığından (%95 güven düzeyi ile) en fazla sapma gösteren veriler raporlanmıştır. Bu bağlamda taşınabilir oyun konsolu kullanımında erkeklerin sayıca fazla olduğu belirlenmiştir. Sınıf düzeylerine göre akıllı olmayan cep telefonu kullanımında dördüncü sınıfların, dizüstü bilgisayar kullanımında üçüncü ve dördüncü sınıfların, taşınabilir bellek cihazı kullanımında üçüncü sınıfların sayıca fazla olduğu görülmüştür. Mobil teknoloji kullanımına üniversitede bulunan yıl sayısı (hazırlık hariç) ve GNO açısından bakıldığında ortalama değer aralığından sayıca sapma gösteren veri bulunmamıştır. Fakülte/yüksekokuldaki katılımcı sayıları dikkate alınarak mobil teknoloji kullanımına bakıldığında ise verilerin dizüstü bilgisayar, taşınabilir bellek cihazları ve navigasyon (GPS) cihazı kullanımında farklılaştığı belirlenmiştir (Tablo 3.2):

Tablo 3.2. Katılımcıların mobil teknolojileri kullanım sayılarının, fakülte/yüksekokullara göre dağılımı

Fakülte veya Yüksekokul	Katılımcı Sayısı	Dizüstü Bilgisayar	Taşınabilir Bellek Cihazları	Navigasyon (GPS) Cihazı
1) İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	306	252	182	33
2) Eğitim Fakültesi	300	270	240	43
3) İletişim Bilimleri Fakültesi	105	95	70	12
4) Güzel Sanatlar Fakültesi	52	44	33	9
5) Eczacılık Fakültesi	64	54	43	9
6) Edebiyat Fakültesi	152	119	86	19
7) Hukuk Fakültesi	148	110	89	22
8) Fen Fakültesi	113	95	69	13
9) Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi	70	59	47	9
10) Mimarlık ve Tasarım Fakültesi	110	101	85	4
11) Mühendislik Fakültesi	256	242	182	42
12) Sağlık Bilimleri Fakültesi	33	27	24	8
13) Spor Bilimleri Fakültesi	56	40	39	10
14) Turizm Fakültesi	50	40	33	2
15) Devlet Konservatuarı	20	18	10	4
16) Eskişehir Meslek Yüksekokulu	45	31	24	4
17) Porsuk Meslek Yüksekokulu	69	53	45	18
18) Yunus Emre Sağlık Hizmetleri MYO	41	22	22	2
19) Ulaştırma Meslek Yüksekokulu	87	53	37	10
Toplam	2077	1725	1360	273

Tablo 3.2 incelendiğinde, dizüstü bilgisayar kullanımında Mühendislik Fakültesi ile Mimarlık ve Tasarım Fakültesi'nin katılımcı kullanım oranının fazla, Yunus Emre Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu ile Ulaştırma Meslek Yüksekokulu'nun katılımcı kullanım oranının düşük olduğu görülmüştür. Taşınabilir bellek cihazları kullanımında Eğitim Fakültesi ile Mimarlık ve Tasarım Fakültesi'nin katılımcı kullanım oranının fazla, Ulaştırma Meslek Yüksekokulu'nun katılımcı kullanım oranının düşük olduğu belirlenmiştir. Navigasyon (GPS) cihazı kullanımında ise Mimarlık ve Tasarım Fakültesi ile Turizm Fakültesi'nin katılımcı kullanım oranının düşük olduğu ortaya çıkmıştır.

3.1.2. Üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri kullanım amaçları

Üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri hangi amaçla ne düzeyde kullandıkları, katılımcıların MTKAÖ'ne verdiği yanıtlardan elde edilen ortalama puanlar ile belirlenmiştir. Bu kapsamda değerlendirilmek üzere ölçekten ve her bir alt boyuttan elde edilen istatistiksel değerler Tablo 3.3'de verilmiştir:

Tablo 3.3. Katılımcıların MTKAÖ'ne verdiği yanıtların ortalama ve standart sapma değerleri

MTKAÖ	N	$\bar{x}$	SS	Düzeyi
Enformasyon	2077	3,53	0,588	Yüksek
Günlük Yaşam	2077	3,40	0,707	Orta
Kişisel Kimlik	2077	3,14	0,776	Orta
Sosyal Etkileşim	2077	3,20	0,662	Orta
Eğlence	2077	3,71	0,685	Yüksek
Toplam	2077	3,40	0,535	Orta

Tablo 3.3 incelendiğinde, katılımcıların mobil teknolojileri kullanım amaçları düzeylerinin ($\bar{x}=3,40$) orta seviyede olduğu görülmektedir. Alt boyutlar açısından incelendiğinde, MTKAÖ'nde yer alan Eğlence ve Enformasyon alt boyutlarında yüksek seviyede puana, diğer alt boyutların ise orta seviyede puana sahip oldukları belirlenmiştir.

3.1.2.1. Enformasyon alt boyutuna ait mobil teknoloji kullanım amaçları

MTKAÖ'nden elde edilen istatistiksel değerler (Bkz. Tablo 3.3) incelendiğinde Enformasyon alt boyutunun ortalama puanı 3,53 olarak hesaplanmıştır. Enformasyon alt boyutuna ait 13 maddenin frekans ve yüzdelerden oluşan puan dağılımı ile ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3.4'de verilmiştir:

Tablo 3.4. Katılımcıların MTKAÖ'nin Enformasyon alt boyutuna verdiği yanıtların istatistiksel değerleri

Enformasyon (MTKAÖ)		1	2	3	4	5	$\bar{x}$	SS
		Puan	Puan	Puan	Puan	Puan		
2) Verilerimi daha sonra erişmek amacıyla depolamak için kullanırım.	<i>f</i>	40	90	303	783	861	4,12	0,944
	%	1,9	4,3	14,6	37,7	41,5		
4) Çevrimiçi kurslara katılmak için kullanırım.	<i>f</i>	567	645	483	267	115	2,38	1,171
	%	27,3	31,1	23,3	12,9	5,5		
6) Merak ettiğim yerleri (müze, şehir vb.) sanal olarak gezmek için kullanırım.	<i>f</i>	306	374	486	524	387	3,15	1,321
	%	14,7	18,0	23,4	25,2	18,6		
8) İhtiyaç duyduğum tüm bilgilere erişebildiğim için kullanırım.	<i>f</i>	23	42	146	497	1369	4,52	0,803
	%	1,1	2,0	7,0	23,9	65,9		

Tablo 3.4. (Devam) *Katılımcıların MTKAÖ'nin Enformasyon alt boyutuna verdiği yanıtların istatistiksel değerleri*

Enformasyon (MTKAÖ)		1 Puan	2 Puan	3 Puan	4 Puan	5 Puan	$\bar{x}$	SS
11) İlgimi çeken teknolojik yenilikleri incelemek için kullanırım.	<i>f</i>	88	221	493	682	593	3,71	1,116
	%	4,2	10,6	23,7	32,8	28,6		
14) Yararlanabileceğim güncel kampanyalarla ilgili bilgi bulmak için kullanırım.	<i>f</i>	126	259	561	663	468	3,52	1,146
	%	6,1	12,5	27,0	31,9	22,5		
19) Güncel bilgileri takip etmek için kullanırım.	<i>f</i>	29	76	295	774	903	4,18	0,904
	%	1,4	3,7	14,2	37,3	43,5		
22) Son çıkan mobil uygulamaları incelemek için kullanırım.	<i>f</i>	426	523	526	383	219	2,73	1,268
	%	20,5	25,2	25,3	18,4	10,5		
25) Eğitime ayırdığım kaynakları (maliyet, zaman) azaltmak için kullanırım.	<i>f</i>	196	323	609	535	414	3,31	1,221
	%	9,4	15,6	29,3	25,8	19,9		
26) Ders çalışmak için kullanırım.	<i>f</i>	127	260	535	750	405	3,50	1,122
	%	6,1	12,5	25,8	36,1	19,5		
31) E-öğrenme içeriklerinden yararlanmak için kullanırım.	<i>f</i>	174	298	617	609	379	3,35	1,176
	%	8,4	14,3	29,7	29,3	18,2		
32) Çevremdeki kişilerden pratik konularla ilgili tavsiye almak için kullanırım.	<i>f</i>	130	314	672	693	268	3,32	1,074
	%	6,3	15,1	32,4	33,4	12,9		
36) Gideceğim yeri kolay bulabileceğim bilgiyi edinmek için kullanırım.	<i>f</i>	47	105	365	736	824	4,05	0,988
	%	2,3	5,1	17,6	35,4	39,7		
Toplam	<i>f</i>	2279	3530	6091	7896	7205	3,53	0,588
	%	8,4	13,1	22,6	29,2	26,7		

Tablo 3.4 incelendiğinde, katılımcıların maddelere verdiği puanların yaklaşık %8'inin (N=2279) bir puan, %13'ünün (N=3530) iki puan, %23'ünün (N=6091) üç puan, %29'unun (N=7896) dört puan ve %27'sinin (N=7205) beş puan verdiği görülmektedir. Katılımcılar enformasyon kapsamındaki mobil teknolojileri kullanım amaçlarından en çok puanı “İhtiyaç duyduğum tüm bilgilere erişebildiğim için kullanırım.” ($\bar{x}$ =4,52) maddesine, en az puanı ise “Çevrimiçi kurslara katılmak için kullanırım.” ($\bar{x}$ =2,38) maddesine vermiştir. Maddelere puan düzeyleri açısından bakıldığında 8 numaralı “İhtiyaç duyduğum tüm bilgilere erişebildiğim için kullanırım.” maddesi çok yüksek düzeyde puana sahiptir. 2 numaralı “Verilerimi daha sonra erişmek amacıyla depolamak için kullanırım.” maddesi, 11 numaralı “İlgimi çeken teknolojik yenilikleri incelemek için kullanırım.” maddesi, 14 numaralı “Yararlanabileceğim güncel kampanyalarla ilgili bilgi

bulmak için kullanırım.” maddesi, 19 numaralı “Güncel bilgileri takip etmek için kullanırım.” maddesi, 26 numaralı “Ders çalışmak için kullanırım.” maddesi ve 36 numaralı “Gideceğim yeri kolay bulabileceğim bilgiyi edinmek için kullanırım.” maddesi yüksek düzeyde puana sahiptir. 6 numaralı “Merak ettiğim yerleri (müze, şehir vb.) sanal olarak gezmek için kullanırım.” maddesi, 22 numaralı “Son çıkan mobil uygulamaları incelemek için kullanırım.” maddesi, 25 numaralı “Eğitime ayırdığım kaynakları (maliyet, zaman) azaltmak için kullanırım.” maddesi, 31 numaralı “E-öğrenme içeriklerinden yararlanmak için kullanırım.” maddesi ve 32 numaralı “Çevremdeki kişilerden pratik konularla ilgili tavsiye almak için kullanırım.” maddesi orta düzeyde puana sahiptir. 4 numaralı “Çevrimiçi kurslara katılmak için kullanırım.” maddesi ise düşük düzeyde puana sahiptir. Katılımcıların genel olarak mobil teknolojileri enformasyon edinmek amacıyla yüksek düzeyde kullandıkları söylenebilir.

3.1.2.2. *Günlük Yaşam alt boyutuna ait mobil teknoloji kullanım amaçları*

MTKAÖ’nden elde edilen istatistiksel değerler (Bkz. Tablo 3.3) incelendiğinde Günlük Yaşam alt boyutunun ortalama puanı 3,40 olarak hesaplanmıştır. Günlük Yaşam alt boyutuna ait beş maddenin frekans ve yüzdelerden oluşan puan dağılımı ile ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3.5’de verilmiştir:

Tablo 3.5. *Katılımcıların MTKAÖ’nin Günlük Yaşam alt boyutuna verdiği yanıtların istatistiksel değerleri*

Günlük Yaşam (MTKAÖ)		1 Puan	2 Puan	3 Puan	4 Puan	5 Puan	$\bar{x}$	SS
1) Mobil uygulamalarla yaşam tarzımı (sağlık, kültür vb.) şekillendirmek için kullanırım.	<i>f</i>	162	192	723	634	366	3,41	1,117
	<i>%</i>	7,8	9,2	34,8	30,5	17,6		
3) Günlük işlerimi planlamak için kullanırım.	<i>f</i>	156	317	649	630	325	3,31	1,133
	<i>%</i>	7,5	15,3	31,2	30,3	15,6		
13) Çalışma motivasyonumu yükseltmek için kullanırım.	<i>f</i>	242	369	670	477	319	3,13	1,213
	<i>%</i>	11,7	17,8	32,3	23,0	15,4		
37) Temel ihtiyaçlarıma (uyumak, yemek vb.) yönelik sorunların çözümü için kullanırım.	<i>f</i>	406	431	516	426	298	2,89	1,326
	<i>%</i>	19,5	20,8	24,8	20,5	14,3		
40) Önemli olduğunu düşündüğüm şeyleri kaydetmek (video, ses, not vb.) için kullanırım.	<i>f</i>	43	78	278	630	1048	4,23	0,960
	<i>%</i>	2,1	3,8	13,4	30,3	50,5		
Toplam	<i>f</i>	1009	1387	2836	2797	2356	3,40	0,707
	<i>%</i>	9,7	13,4	27,3	26,9	22,7		

Tablo 3.5 incelendiğinde katılımcıların maddelere verdiği puanların yaklaşık %10'unun (N=1009) bir puan, %13'ünün (N=1387) iki puan, %27'sinin (N=2836) üç puan, %27'sinin (N=2797) dört puan ve %23'ünün (N=2356) beş puan verdiği görülmektedir. Katılımcılar günlük yaşam kapsamındaki mobil teknolojileri kullanım amaçlarından en çok puanı “Önemli olduğunu düşündüğüm şeyleri kaydetmek (video, ses, not vb.) için kullanırım.” ($\bar{x}=4,23$) maddesine, en az puanı ise “Temel ihtiyaçlarıma (uyumak, yemek vb.) yönelik sorunların çözümü için kullanırım.” ($\bar{x}=2,89$) maddesine vermiştir. Maddelere puan düzeyleri açısından bakıldığında 40 numaralı “Önemli olduğunu düşündüğüm şeyleri kaydetmek (video, ses, not vb.) için kullanırım.” maddesi nin çok yüksek düzeyde puana; 1 numaralı “Mobil uygulamalarla yaşam tarzımı (sağlık, kültür vb.) şekillendirmek için kullanırım.” maddesinin yüksek düzeyde puana; 3 numaralı “Günlük işlerimi planlamak için kullanırım.” maddesinin, 13 numaralı “Çalışma motivasyonumu yükseltmek için kullanırım.” maddesinin ve 37 numaralı “Temel ihtiyaçlarıma (uyumak, yemek vb.) yönelik sorunların çözümü için kullanırım.” maddesinin orta düzeyde puana sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların genel olarak mobil teknolojileri günlük yaşamdaki işlerini gerçekleştirmek amacıyla orta düzeyde kullandıkları söylenebilir.

3.1.2.3. *Kişisel Kimlik alt boyutuna ait mobil teknoloji kullanım amaçları*

MTKAÖ'nden elde edilen istatistiksel değerler (Bkz. Tablo 3.3) incelendiğinde Kişisel Kimlik alt boyutunun ortalama puanı 3,14 olarak hesaplanmıştır. Kişisel Kimlik alt boyutuna ait beş maddenin frekans ve yüzdelere dönüşen puan dağılımı ile ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3.6'da verilmiştir:

Tablo 3.6. *Katılımcıların MTKAÖ'nin Kişisel Kimlik alt boyutuna verdiği yanıtların istatistiksel değerleri*

Kişisel Kimlik (MTKAÖ)		1 Puan	2 Puan	3 Puan	4 Puan	5 Puan	$\bar{x}$	SS
15) Kişisel değerlerimi (dostluk, yardımlaşma vb.) desteklemek için kullanırım.	f	106	211	539	719	502	3,63	1,108
	%	5,1	10,2	26,0	34,6	24,2		
27) Görüşlerime destek bulmak için kullanırım.	f	349	527	659	377	165	2,75	1,168
	%	16,8	25,4	31,7	18,2	7,9		
30) Kişisel gelişimime katkı sağlamak için kullanırım.	f	100	202	557	740	478	3,62	1,086
	%	4,8	9,7	26,8	35,6	23,0		

Tablo 3.6. (Devam) *Katılımcıların MTKAÖ'nin Kişisel Kimlik alt boyutuna verdiği yanıtların istatistiksel değerleri*

Kişisel Kimlik (MTKAÖ)		1 Puan	2 Puan	3 Puan	4 Puan	5 Puan	$\bar{x}$	SS
34) Yaşamımdaki kaygıları azaltmak için kullanırım.	<i>f</i>	487	510	556	376	148	2,61	1,224
	%	23,4	24,6	26,8	18,1	7,1		
38) Düşüncelerimi ifade etmek için kullanırım.	<i>f</i>	260	403	569	540	305	3,11	1,237
	%	12,5	19,4	27,4	26,0	14,7		
Toplam	<i>f</i>	1302	1853	2880	2752	1598	3,14	0,776
	%	12,5	17,8	27,7	26,5	15,4		

Tablo 3.6 incelendiğinde, katılımcıların maddelere verdiği puanların yaklaşık %13'ünün (N=1302) bir puan, %18'inin (N=1853) iki puan, %28'inin (N=2880) üç puan, %27'sinin (N=2752) dört puan ve %15'inin (N=1598) beş puan verdiği görülmektedir. Katılımcılar kişisel kimlik kapsamındaki mobil teknolojileri kullanım amaçlarından en çok puanı “Kişisel değerlerimi (dostluk, yardımlaşma vb.) desteklemek için kullanırım.” ($\bar{x}=3,63$) maddesine, en az puanı ise “Yaşamımdaki kaygıları azaltmak için kullanırım.” ($\bar{x}=2,61$) maddesine vermiştir. Maddelere puan düzeyleri açısından bakıldığında 15 numaralı “Kişisel değerlerimi (dostluk, yardımlaşma vb.) desteklemek için kullanırım.” maddesinin ve 30 numaralı “Kişisel gelişimime katkı sağlamak için kullanırım.” maddesinin yüksek düzeyde puana; 27 numaralı “Görüşlerime destek bulmak için kullanırım.” maddesinin, 34 numaralı “Yaşamımdaki kaygıları azaltmak için kullanırım.” maddesinin ve 38 numaralı “Düşüncelerimi ifade etmek için kullanırım.” maddesinin orta düzeyde puana sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların genel olarak mobil teknolojileri kişisel kimliklerini geliştirmek amacıyla orta düzeyde kullandıkları söylenebilir.

3.1.2.4. Sosyal Etkileşim alt boyutuna ait mobil teknoloji kullanım amaçları

MTKAÖ'nden elde edilen istatistiksel değerler (Bkz. Tablo 3.3) incelendiğinde Enformasyon alt boyutunun ortalama puanı 3,20 olarak hesaplanmıştır. Sosyal Etkileşim alt boyutuna ait 11 maddenin frekans ve yüzdelerden oluşan puan dağılımı ile ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3.7'de verilmiştir:

Tablo 3.7. Katılımcıların MTKAÖ'nin Sosyal Etkileşim alt boyutuna verdiği yanıtların istatistiksel değerleri

Sosyal Etkileşim (MTKAÖ)		1 Puan	2 Puan	3 Puan	4 Puan	5 Puan	$\bar{x}$	SS
5) Bir gruba ait olmak için kullanırım.	<i>f</i>	401	399	551	471	255	2,89	1,293
	%	19,3	19,2	26,5	22,7	12,3		
9) Çevremdeki kişiler tarafından ulaşılabilir olmak için kullanırım.	<i>f</i>	31	79	215	537	1215	4,36	0,919
	%	1,5	3,8	10,4	25,9	58,5		
10) Farklı kültürlerle etkileşim sağlamak için kullanırım.	<i>f</i>	118	257	620	608	474	3,51	1,138
	%	5,7	12,4	29,9	29,3	22,8		
16) Sosyal medyadaki takipçilerime paylaşım yapmak için kullanırım.	<i>f</i>	308	341	446	508	474	3,24	1,363
	%	14,8	16,4	21,5	24,5	22,8		
17) Yeni arkadaşlar edinmek için kullanırım.	<i>f</i>	484	483	502	364	244	2,71	1,314
	%	23,3	23,3	24,2	17,5	11,7		
18) Kendimi yalnız hissetmemek için kullanırım.	<i>f</i>	624	480	459	310	204	2,51	1,319
	%	30,0	23,1	22,1	14,9	9,8		
24) Yakın çevremdeki kişilerle iletişim kurmak için kullanırım.	<i>f</i>	51	104	260	698	964	4,17	0,992
	%	2,5	5,0	12,5	33,6	46,4		
28) Çevremdeki kişilerin ilgisini çekmek için kullanırım.	<i>f</i>	897	566	354	162	98	2,04	1,157
	%	43,2	27,3	17,0	7,8	4,7		
29) Uzakta olan tanıdıklarımla ilişkilerimi sürdürmek için kullanırım.	<i>f</i>	89	153	376	656	803	3,93	1,115
	%	4,3	7,4	18,1	31,6	38,7		
33) Sosyal statümü iyileştirmek için kullanırım.	<i>f</i>	362	445	631	454	185	2,83	1,208
	%	17,4	21,4	30,4	21,9	8,9		
39) Başkalarının yaşam tarzı hakkında fikir sahibi olmak için kullanırım.	<i>f</i>	327	437	562	486	265	2,96	1,259
	%	15,7	21,0	27,1	23,4	12,8		
Toplam	<i>f</i>	3692	3744	4976	5254	5181	3,20	0,662
	%	16,2	16,4	21,8	23,0	22,7		

Tablo 3.7 incelendiğinde, katılımcıların maddelere verdiği puanların yaklaşık %16'sının (N=3692) bir puan, %16'sının (N=3744) iki puan, %22'sinin (N=4976) üç puan, %23'ünün (N=5254) dört puan ve %23'ünün (N=5181) beş puan verdiği görülmektedir. Katılımcılar sosyal etkileşim kapsamındaki mobil teknolojileri kullanım amaçlarından en çok puanı “Çevremdeki kişiler tarafından ulaşılabilir olmak için kullanırım.” ($\bar{x}=4,36$) maddesine, en az puanı ise “Çevremdeki kişilerin ilgisini çekmek için kullanırım.” ($\bar{x}=2,05$) maddesine vermiştir. Maddelere puan düzeyleri açısından bakıldığında 9 numaralı “Çevremdeki kişiler tarafından ulaşılabilir olmak için kullanırım.” maddesi çok yüksek düzeyde puana sahiptir. 10 numaralı “Farklı kültürlerle

etkileşim sağlamak için kullanırım.” maddesi, 24 numaralı “Yakın çevremdeki kişilerle iletişim kurmak için kullanırım.” maddesi ve 29 numaralı “Uzakta olan tanıdıklarımla ilişkilerimi sürdürmek için kullanırım.” maddesi yüksek düzeyde puana sahiptir. 5 numaralı “Bir gruba ait olmak için kullanırım.” maddesi, 16 numaralı “Sosyal medyadaki takipçilerime paylaşım yapmak için kullanırım.” maddesi, 17 numaralı “Yeni arkadaşlar edinmek için kullanırım.” maddesi, 33 numaralı “Sosyal statümü iyileştirmek için kullanırım.” maddesi ve 39 numaralı “Başkalarının yaşam tarzı hakkında fikir sahibi olmak için kullanırım.” maddesi orta düzeyde puana sahiptir. 18 numaralı “Kendimi yalnız hissetmemek için kullanırım.” maddesi ve 28 numaralı “Çevremdeki kişilerin ilgisini çekmek için kullanırım.” maddesi ise düşük düzeyde puana sahiptir. Katılımcıların genel olarak mobil teknolojileri sosyal etkileşimde bulunmak amacıyla orta düzeyde kullandıkları söylenebilir.

3.1.2.5. Eğlence alt boyutuna ait mobil teknoloji kullanım amaçları

MTKAÖ’nden elde edilen istatistiksel değerler (Bkz. Tablo 3.3) incelendiğinde Eğlence alt boyutunun ortalama puanı 3,71 olarak hesaplanmıştır. Eğlence alt boyutuna ait altı maddenin frekans ve yüzdelerden oluşan puan dağılımı ile ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3.8’de verilmiştir:

Tablo 3.8. Katılımcıların MTKAÖ’nin Eğlence alt boyutuna verdiği yanıtların istatistiksel değerleri

Eğlence (MTKAÖ)		1 Puan	2 Puan	3 Puan	4 Puan	5 Puan	$\bar{x}$	SS
7) Müzik dinlemek için kullanırım.	<i>f</i>	34	41	123	375	1504	4,58	0,823
	%	1,6	2,0	5,9	18,1	72,4		
12) Video izlemek için kullanırım.	<i>f</i>	30	62	162	545	1278	4,43	0,869
	%	1,4	3,0	7,8	26,2	61,5		
20) Oyun oynamak için kullanırım.	<i>f</i>	397	319	441	420	500	3,15	1,436
	%	19,1	15,4	21,2	20,2	24,1		
21) Sorunlarımdan uzaklaşmak için kullanırım.	<i>f</i>	402	388	546	434	307	2,93	1,326
	%	19,4	18,7	26,3	20,9	14,8		
23) Boş zamanlarımı değerlendirmek için kullanırım.	<i>f</i>	101	216	502	680	578	3,68	1,129
	%	4,9	10,4	24,2	32,7	27,8		
35) Alışveriş yapmak için kullanırım.	<i>f</i>	178	257	500	637	505	3,50	1,224
	%	8,6	12,4	24,1	30,7	24,3		
Toplam	<i>f</i>	1142	1283	2274	3091	4672	3,71	0,535
	%	9,2	10,3	18,2	24,8	37,5		

Tablo 3.8 incelendiğinde, katılımcıların maddelere verdiği puanların yaklaşık %9'unun (N=1142) bir puan, %10'unun (N=1283) iki puan, %18'inin (N=2274) üç puan, %25'inin (N=3091) dört puan ve %38'inin (N=4672) beş puan verdiği görülmektedir. Katılımcılar eğlence kapsamındaki mobil teknolojileri kullanım amaçlarından en çok puanı “Müzik dinlemek için kullanırım.” ($\bar{x}=4,58$) maddesine, en az puanı ise “Sorunlarımdan uzaklaşmak için kullanırım.” ($\bar{x}=2,93$) maddesine vermiştir. Maddelere puan düzeyleri açısından bakıldığında 7 ve 12 numaralı maddelerin çok yüksek düzeyde puana; 23 ve 35 numaralı maddelerin yüksek düzeyde puana; 20 ve 21 numaralı maddelerin orta düzeyde puana sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların genel olarak mobil teknolojileri eğlenmek amacıyla yüksek düzeyde kullandıkları söylenebilir.

3.1.3. Üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri kullanım amaçlarının demografik özelliklere göre farklılaşma durumu

Üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri belli bir amaçla kullanım düzeyleri, katılımcıların fakültesi/yüksekokulu, sınıfı, cinsiyeti ve GNO ile analiz edilerek demografik özellikler açısından farklılaşma durumu belirlenmiştir. Ölçek genelinden ve her bir alt boyuttan elde edilen istatistiksel değerler Tablo 3.9'da verilmiştir:

Tablo 3.9. Katılımcıların MTKAÖ 'ne verdiği yanıtların demografik özelliklere göre farklılaşma durumu

MTKAÖ	Fakülte/Yüksekokul	Sınıf	Cinsiyet	GNO
Enformasyon	$F_{(18,2058)}=3,852$ $p<0,01$ $\eta^2=0,033$	$F_{(3,2073)}=2,060$ $p>0,01$	$t_{(1830,171)}=6,720$ $p<0,01$ $\eta^2=0,022$	$r=0,069$ $p<0,01$
Günlük Yaşam	$F_{(18,2058)}=2,685$ $p<0,01$ $\eta^2=0,023$	$F_{(3,2073)}=0,926$ $p>0,01$	$t_{(2075)}=6,072$ $p<0,01$ $\eta^2=0,017$	$r=0,049$ $p>0,01$
Kişisel Kimlik	$F_{(18,2058)}=3,479$ $p<0,01$ $\eta^2=0,030$	$F_{(3,2073)}=5,300$ $p<0,01$ $\eta^2=0,008$	$t_{(2075)}=5,363$ $p<0,01$ $\eta^2=0,014$	$r=0,031$ $p>0,01$
Sosyal Etkileşim	$F_{(18,2058)}=3,533$ $p<0,01$ $\eta^2=0,030$	$F_{(3,2073)}=6,578$ $p<0,01$ $\eta^2=0,009$	$t_{(1868,047)}=4,503$ $p<0,01$ $\eta^2=0,010$	$r=0,028$ $p>0,01$
Eğlence	$F_{(18,2058)}=2,641$ $p<0,01$ $\eta^2=0,023$	$F_{(3,2073)}=0,565$ $p>0,01$	$t_{(2075)}=-0,622$ $p>0,01$	$r=-0,013$ $p>0,01$
Ölçek Geneli	$F_{(18,2058)}=3,458$ $p<0,01$ $\eta^2=0,029$	$F_{(3,2073)}=2,240$ $p>0,01$	$t_{(1852,572)}=5,775$ $p<0,01$ $\eta^2=0,016$	$r=0,046$ $p>0,01$

Analiz sonuçlarında Bonferroni Uyarlaması sonucu belirlenen anlamlılık düzeyi ($p=0,0083$) ile birlikte, etki büyüklüğü (η^2) ve bağıntı katsayısı (r) raporlanmıştır. Etki büyüklüğü için değer aralığı 0,01-0,06 için küçük düzey, 0,06-0,14 için orta düzey, 0,14'ün üzeri ise büyük düzey olarak kabul edilmektedir (Huck, 2012). Bağıntı katsayısı için değer aralığı 0,10-0,29 için küçük düzey, 0,30-0,49 için orta düzey, 0,50-1,00 için büyük düzey olarak kabul edilmektedir (Cohen, 1988). Fakülte/yüksekokul, sınıf, cinsiyet ve GNO değişkenleri belirtilen p , η^2 ve r değerlerine göre ölçek geneli, alt boyutları ve maddeleri açısından değerlendirilmiştir.

3.1.3.1. Fakülte/Yüksekokul değişkenine göre mobil teknolojileri kullanım amaçları

Katılımcıların mobil teknolojileri belli bir amaçla kullanım düzeylerinin, fakülte/yüksekokul değişkeni açısından hem ölçek genelinde, hem de alt boyutlarda anlamlı bir şekilde ($p<0,01$) farklılaştığı görülmektedir (Bkz. Tablo 3.9). Etki büyüklük değerleri incelendiğinde hepsinin küçük düzeyde ($0,023<\eta^2<0,033$) olduğu belirlenmiştir. Farklılığın kaynağına bakıldığında (Tablo 3.10) ise ölçek genelinde ve bazı alt boyutlarda farklılık gösteren fakülte/yüksekokulların olduğu görülmektedir:

Tablo 3.10. Katılımcıların MTKAÖ'ne verdiği yanıtların fakülte/yüksekokullara göre farklılaşma durumu

MTKAÖ	Fakülte/Yüksekokul (I)	Fakülte/Yüksekokul (J)	$\Delta \bar{x}$ (I-J)	Sh	$p<$
Enformasyon	---	---	Fark Yoktur		
Günlük Yaşam	Hukuk	Eğitim	-0,281	0,066	0,01
		Mühendislik	-0,291	0,070	0,01
Kişisel Kimlik	Spor Bilimleri	İktisadi ve İdari Bilimler	0,433	0,098	0,01
		İletişim Bilimleri	0,507	0,117	0,01
		Hukuk	0,519	0,112	0,01
		Mimarlık ve Tasarım	0,508	0,113	0,01
		Mühendislik	0,516	0,100	0,001
	Eczacılık	Mühendislik	0,405	0,094	0,01
Sosyal Etkileşim	---	---	Fark Yoktur		
Eğlence	---	---	Fark Yoktur		
Ölçek Geneli	Spor Bilimleri	Hukuk	0,398	0,080	0,001

Tablo 3.10 incelendiğinde, tek yönlü varyans analizi sonucunda anlamlı fark çıkan Enformasyon, Sosyal Etkileşim ve Eğlence alt boyutlarında, fakülte/yüksekokul karşılaştırmaları açısından anlamlı fark çıkmadığı görülmüştür. Bu durumun küçük düzeydeki etki büyüklüğünden kaynaklandığı söylenebilir. Buna karşın ölçek genelinde, Günlük Yaşam ve Kişisel Kimlik alt boyutlarında fakülte/yüksekokul karşılaştırmaları açısından anlamlı farklar gözlenmiştir. Ölçek genelinde Spor Bilimleri Fakültesi ile Hukuk Fakültesi arasında, Spor Bilimleri Fakültesi lehine anlamlı fark ($p<0,001$) çıkmıştır. Bu anlamlı fark, alt boyutlar açısından da tutarlılık göstermektedir. Günlük Yaşam alt boyutunda, Hukuk Fakültesi ile Eğitim Fakültesi ve Mühendislik Fakültesi arasında Hukuk Fakültesinin aleyhine anlamlı fark çıkmıştır. Kişisel Kimlik alt boyutunda ise Spor Bilimleri Fakültesi ve Eczacılık Fakültesi lehine bazı fakülteler arasında anlamlı farklar gözlenmiştir.

Ölçek maddelerinin fakülte/yüksekokul değişkeni açısından farklılaşma durumu, ölçeğin geneli ve alt boyutlarındaki değişimi için fikir verebilmektedir. Bu açıdan ölçeğin alt boyutları ve maddeleri bazında, fakülte/yüksekokullar arasındaki anlamlı farkların lehte (+) ve aleyhte (-) oluşma sayıları incelenerek Şekil 3.1’de verilmiştir:

Alt Boyut	Madde	Fakülte/Yüksekokul (Örneklem Tabaka Numarası)																		
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
En	2												+1							-1
En	4		-1	+1				-5	+1		-1	+1		+3						+1
En	6			-1										+1						
En	26		+1					-2				+1								
En	31							-2			+1			+1						
K	15			-1										+1						
K	30													+1						-1
K	38					+2						-1			-1					
S	17			-3			-1	-1	-1		-1	-1					+1	+6		+1
S	33	-1	-3	-3		+2	-1	-1			-1	-1						+7		+2
Eğ	7		+1									+1								-2
Eğ	20										-1	-1								+2

Şekil 3.1. MTKAÖ maddelerinin fakülte/yüksekokullara göre farklılaşma durumu

Şekil 3.1’de yer alan alt boyutlar ve maddeler incelendiğinde, birçok fakülte/yüksekokulda anlamlı farklılıklar ($p<0,001$) görülmüştür. Ölçek genelinde oluşan farklılığın yönü, maddelerde de korunmuştur. Enformasyon, Sosyal Etkileşim ve Eğlence alt boyutunda maddeler bazında farklılık oluşurken, Gündelik Yaşam alt boyutunda herhangi bir farklılığa rastlanılmamıştır. Kişisel Kimlik alt boyutunda ise küçük değişiklikler haricinde, madde bazında farklılaşma durumu değişmemiştir. Maddelerde oluşan anlamlı farklılıkların etki büyüklüklerine bakıldığında $0,015<\eta^2<0,054$ aralığında ve küçük düzeyde olduğu belirlenmiştir.

3.1.3.2. Sınıf değişkenine göre mobil teknolojileri kullanım amaçları

Katılımcıların mobil teknolojileri belli bir amaçla kullanım düzeyleri, sınıf değişkeni açısından ölçek genelinde farklılaşmamaktadır ($p>0,01$; Bkz. Tablo 3.9). Alt boyutlarda ise Kişisel Kimlik ve Sosyal Etkileşim alt boyutlarında anlamlı bir fark görülmüştür. Etki büyüklük değerleri incelendiğinde ikisinin de kabul edilebilir aralıkta olmadığı ($\eta^2<0,01$) belirlenmiştir. Farklılığın anlamlı olduğu alt boyutlarda, farklılığın kaynağının birinci ve dördüncü sınıflar arasında birinci sınıflar lehine ($p<0,01$) olduğu görülse de, etki büyüklüğünün kabul edilebilir aralıkta olmamasından dolayı bu durum dikkate alınmamıştır. Ölçeğin geneli ve alt boyutlarındaki değişim hakkında fikir edinebilmek için maddeler bazında inceleme yapılmıştır. Maddeler sınıf değişkeni ile birlikte analiz edildiğinde 18 numaralı “Kendimi yalnız hissetmemek için kullanırım.” maddesinde ve 33 numaralı “Sosyal statümü iyileştirmek için kullanırım.” maddesinde birinci ve dördüncü sınıflar arasında birinci sınıflar lehine anlamlı farklılık ($p<0,001$) olduğu görülmüştür. Etki büyüklükleri ise $\eta^2=0,010$ ve $\eta^2=0,011$ olarak küçük düzey sınırında çıkmıştır. Genel olarak bakıldığında sınıf değişkeninin mobil teknolojileri kullanımı amaçları açısından farklılık oluşturmadığı söylenebilir.

3.1.3.3. Cinsiyet değişkenine göre mobil teknolojileri kullanım amaçları

Katılımcıların mobil teknolojileri belli bir amaçla kullanım düzeylerine cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında, ölçek genelinde anlamlı bir şekilde farklılık gözlenmiştir ($p<0,01$; Bkz. Tablo 3.9). Ayrıca, Eğlence alt boyutu hariç diğer alt boyutlarda da anlamlı farklılık görülmektedir. Etki büyüklük değerleri incelendiğinde hepsinin küçük düzeyde ($0,010<\eta^2<0,022$) olduğu belirlenmiştir. Farklılığın kaynağına yönelik yapılan analiz sonucu elde edilen istatistik değerler Tablo 3.11’de verilmiştir:

Tablo 3.11. Katılımcıların MTKAÖ'ne verdiği yanıtların cinsiyete göre farklılaşma durumu

MTKAÖ	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	SS	p
Enformasyon	Kadın	1182	3,60	0,559	<0,001
	Erkek	895	3,43	0,611	
Günlük Yaşam	Kadın	1182	3,48	0,675	<0,001
	Erkek	895	3,29	0,734	
Kişisel Kimlik	Kadın	1182	3,22	0,762	<0,001
	Erkek	895	3,04	0,782	
Sosyal Etkileşim	Kadın	1182	3,25	0,643	<0,001
	Erkek	895	3,12	0,679	
Eğlence	Kadın	1182	3,70	0,678	>0,01
	Erkek	895	3,72	0,694	
Ölçek Geneli	Kadın	1182	3,46	0,515	<0,001
	Erkek	895	3,32	0,551	

Tablo 3.11'ye göre ölçek genelinde kadınlar lehine anlamlı farklılık ($p<0,001$) oluşmuştur. Alt boyutlarda ise Eğlence alt boyutu dışındaki diğer boyutlarda kadınlar lehine anlamlı farklılık ($p<0,001$) bulunmuştur. Eğlence alt boyutunda erkekler kadınlardan daha fazla ortalama puana sahip olmasına rağmen, bu fark yapılan analiz sonucunda anlamlı bulunmamıştır.

Ölçeğin geneli ve alt boyutlarındaki değişim hakkında fikir edinebilmek için, kadın ve erkek arasında anlamlı farkın olduğu ölçek maddeleri incelendiğinde, 22 maddede kadın ve erkek arasında anlamlı farklılık ($p<0,001$) görülmüştür. Bu maddeler arasından 9 numaralı “Çevremdeki kişiler tarafından ulaşılabilir olmak için kullanırım.” maddesinde ve 13 numaralı “Çalışma motivasyonumu yükseltmek için kullanırım.” maddesin erkekler lehine anlamlı farklılık oluşmuşken, diğer 20 maddede kadınlar lehine anlamlı farklılık vardır. Ölçek geneli ile Enformasyon ve Kişisel Kimlik alt boyutlarında oluşan farklılığın yönü, maddelerde de korunmuştur. Günlük Yaşam ve Sosyal Etkileşim alt boyutlarında maddeler bazında anlamlı farklılığın yönü değişebilirken, Eğlence alt boyutunda kadınlar lehine anlamlı farklılığa rastlanılmıştır. Maddelerde oluşan anlamlı farklılıkların etki büyüklüklerine bakıldığında 20 numaralı “Oyun oynamak için kullanırım.” maddesinin orta düzeyde etki büyüklüğüne ($\eta^2=0,062$) sahip olduğu görülmüştür. Etki büyüklük değerinin 1 numaralı “Mobil uygulamalarla yaşam tarzımı (sağlık, kültür vb.) şekillendirmek için kullanırım.” maddesinde, 6 numaralı “Merak

ettiğim yerleri (müze, şehir vb.) sanal olarak gezmek için kullanırım.” maddesinde, 11 numaralı “İlgimi çeken teknolojik yenilikleri incelemek için kullanırım.” maddesinde, 13 numaralı “Çalışma motivasyonumu yükseltmek için kullanırım.” maddesinde, 25 numaralı “Eğitime ayırdığım kaynakları (maliyet, zaman) azaltmak için kullanırım.” maddesinde, 28 numaralı “Çevremdeki kişilerin ilgisini çekmek için kullanırım.” maddesinde, 35 numaralı “Alışveriş yapmak için kullanırım.” maddesinde ve 36 numaralı “Gideceğim yeri kolay bulabileceğim bilgiyi edinmek için kullanırım.” maddesinde kabul edilebilir aralıkta olmadığı ($\eta^2 < 0,01$) belirlenmiştir. Diğer maddelerin etki büyüklüğü ise $0,011 < \eta^2 < 0,034$ aralığında ve küçük düzeydedir. Genel olarak cinsiyet açısından farklılık incelendiğinde, kadınların erkeklerden daha fazla ortalama puana sahip olduğu görülmüştür. Fakat bu farklılık, bazı mobil teknolojileri kullanım amaçlarında ihmal edilebilirken, bazılarında dikkate alınabilir düzeydedir. Mobil teknolojileri oyun oynamak amaçlı kullanımında ise kadınların erkeklerden daha fazla oyun oynadığı ortaya çıkmıştır.

3.1.3.4. GNO değişkenine göre mobil teknolojileri kullanım amaçları

GNO değişkeni ile katılımcıların mobil teknolojileri belli bir amaçla kullanım düzeyleri arasındaki ilişkiye bakıldığında (Bkz. Tablo 3.9) sadece Enformasyon alt boyutunda anlamlı ilişki ($r = 0,069$; $p < 0,01$) bulunmuştur. İlişkinin yönü pozitif yönde olup, düzeyi kabul edilebilir aralıkta çıkmamıştır. Ölçek geneli ve alt boyutlarındaki değişimin görülebilmesi için ölçek maddeleri ve GNO arasındaki ilişki analiz edilmiştir. Analiz sonucunda 26 numaralı “Ders çalışmak için kullanırım.” maddesinde, 31 numaralı “E-öğrenme içeriklerinden yararlanmak için kullanırım.” maddesinde ve 32 numaralı “Çevremdeki kişilerden pratik konularla ilgili tavsiye almak için kullanırım.” maddesinde (Enformasyon alt boyutu) pozitif yönde düşük düzeyde ilişki ($0,1 < r < 0,2$; $p < 0,001$) bulunurken, 20 numaralı “Oyun oynamak için kullanırım.” maddesinde (Eğlence alt boyutu) negatif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişki ($-0,2 < r < -0,1$; $p < 0,001$) bulunmuştur. Genel olarak GNO değişkeni ile mobil teknolojileri belli bir amaçla kullanım düzeyi arasında dikkate değer bir ilişki bulunmamış olsa da; ölçek maddelerinin analizi temelinde, öğrenmeye yönelik amaçlar ile GNO arasında pozitif yönde, oyun oynama amacı ile GNO arasında negatif yönde bir ilişki bulunduğu söylenebilir. Buradan mobil teknolojileri öğrenme amaçlı kullanımının başarıyı olumlu yöne, oyun amaçlı kullanımının başarıyı olumsuz yöne çekebileceği sonucuna ulaşılabilir.

3.2. Üniversite Öğrencilerinin Akademik Ertelemeye İlişkin Davranışları

İkinci araştırma sorusu, üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının incelenmesine yöneliktir. Bu araştırma sorusunun yanıtlanması için, katılımcıların akademik erteleme eğilimleri ve bu eğilimlerin demografik özelliklere nasıl farklılaştığı bulgular halinde sunulmuştur. Bulgular incelenirken, başında “TERS” yazan maddelere katılımcıların verdiği yanıtların kodlamasının ters yapıldığı dikkate alınmalıdır.

3.2.1. Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme eğilim düzeyleri

Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme eğilim düzeyleri, katılımcıların AEDÖ’ne verdiği yanıtlardan elde edilen ortalama puanlar ile belirlenmiştir. Bu kapsamda değerlendirilmek üzere ölçekten ve her bir alt boyuttan elde edilen istatistiksel değerler Tablo 3.12’de verilmiştir:

Tablo 3.12. Katılımcıların AEDÖ’ne verdiği yanıtların ortalama ve standart sapma değerleri

AEDÖ	N	$\bar{x}$	SS	Düzeyi
Sorumsuzluk	2077	2,80	1,007	Orta
Akademik Görevin Algılanan Niteliği	2077	2,56	0,849	Düşük
Öğretmenlere İlişkin Olumsuz Algı	2077	3,12	1,035	Orta
Akademik Mükemmeliyetçilik	2077	2,64	0,988	Orta
Toplam	2077	2,77	0,777	Orta

Tablo 3.12 incelendiğinde, katılımcıların (N=2077) akademik erteleme davranışında bulunma düzeylerinin ($\bar{x}$ =2,77) orta seviyede olduğu görülmektedir. Alt boyutlar açısından incelendiğinde, AEDÖ’nde yer alan Akademik Görevin Algılanan Niteliği alt boyutunun düşük seviyede puana, diğer alt boyutların ise orta seviyede puana sahip oldukları belirlenmiştir.

3.2.1.1. Sorumsuzluk alt boyutuna ait akademik erteleme davranışları

AEDÖ’nden elde edilen istatistiksel değerler (Bkz. Tablo 3.12) incelendiğinde Sorumsuzluk alt boyutunun ortalama puanı 2,80 olarak hesaplanmıştır. Sorumsuzluk alt boyutuna ait 19 maddenin frekans ve yüzdelerden oluşan puan dağılımı ile ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3.13’de verilmiştir:

Tablo 3.13. Katılımcıların AEDÖ'nin Sorumsuzluk alt boyutuna verdiği yanıtların istatistiksel değerleri

Sorumsuzluk (AEDÖ)		1 Puan	2 Puan	3 Puan	4 Puan	5 Puan	$\bar{x}$	SS
1) Daha önemli bir işim olmamasına rağmen gereksiz yere akademik görevlerimi ertelerim.	<i>f</i>	435	440	542	361	299	2,83	1,331
	%	20,9	21,2	26,1	17,4	14,4		
2) Plansız biri olduğum için akademik görevlerimi yapmayı son anlara kadar ertelerim.	<i>f</i>	496	479	435	358	309	2,76	1,377
	%	23,9	23,1	20,9	17,2	14,9		
3) Çalışma motivasyonum düşük olduğu için ödev yapma ve sınavlara hazırlanma gibi görevlerimi yapmayı ertelerim.	<i>f</i>	392	476	472	417	320	2,90	1,339
	%	18,9	22,9	22,7	20,1	15,4		
4) Gereksiz mazeretlerle sınavlara hazırlanmayı son güne kadar geciktiririm.	<i>f</i>	437	434	432	406	368	2,92	1,396
	%	21,0	20,9	20,8	19,5	17,7		
5) Beni harekete geçirecek güç olmadığı için akademik görevlerimi yapmayı, başka güne ertelerim.	<i>f</i>	405	466	496	412	298	2,87	1,327
	%	19,5	22,4	23,9	19,8	14,3		
6) İşlerimi öncelik sırasına göre belirlemediğim için akademik görevlerimi yapmayı son güne bırakırım.	<i>f</i>	480	575	434	350	238	2,66	1,309
	%	23,1	27,7	20,9	16,9	11,5		
7) Ödev teslim tarihinin yaklaşmasına rağmen ödevlerimi yapma isteğim olmuyor.	<i>f</i>	438	371	399	429	440	3,03	1,441
	%	21,1	17,9	19,2	20,7	21,2		
8) Akademik görevlerimi yapma isteğim olmadığı için onları yapmayı son anlara bırakırım.	<i>f</i>	431	447	457	391	351	2,90	1,378
	%	20,8	21,5	22,0	18,8	16,9		
9) Vicdan azabı çeksem de zamanımın çoğunu ders çalışmak yerine keyif verici aktivitelerle geçiririm.	<i>f</i>	335	386	453	446	457	3,15	1,380
	%	16,1	18,6	21,8	21,5	22,0		
10) Yetersiz güdülenmeden dolayı sınavlara son günlerde çalışırım.	<i>f</i>	367	451	486	425	348	2,97	1,341
	%	17,7	21,7	23,4	20,5	16,8		
11) Kendime bu kez ders çalışmaya başlayacağım deyip de yine ders çalışmayan biriyim.	<i>f</i>	426	458	434	361	398	2,93	1,406
	%	20,5	22,1	20,9	17,4	19,2		
12) Ben bir zaman israfçısıyım.	<i>f</i>	614	427	393	280	363	2,69	1,458
	%	29,6	20,6	18,9	13,5	17,5		
13) Sosyal aktivitelere (film izlemek, gezmek, oyun oynamak vb.) bolca zaman ayırdığım için akademik görevlerimi yapmayı son ana bırakırım.	<i>f</i>	375	498	493	381	330	2,90	1,331
	%	18,1	24,0	23,7	18,3	15,9		
14) Çokça çaba harcatıran akademik görevleri yapmayı, son ana bırakırım.	<i>f</i>	500	552	467	322	236	2,64	1,306
	%	24,1	26,6	22,5	15,5	11,4		
15) Önemli akademik görevlerimi bile son anlarda yaparım.	<i>f</i>	651	534	412	307	173	2,43	1,292
	%	31,3	25,7	19,8	14,8	8,3		
16) Akademik görevlerimi yapmaya başladığımda, kendimi motive edemem.	<i>f</i>	565	589	462	275	186	2,48	1,264
	%	27,2	28,4	22,2	13,2	9,0		

Tablo 3.13. (Devam) *Katılımcıların AEDÖ'nin Sorumsuzluk alt boyutuna verdiği yanıtların istatistiksel değerleri*

Sorumsuzluk (AEDÖ)		1 Puan	2 Puan	3 Puan	4 Puan	5 Puan	$\bar{x}$	SS
17) Başarısız olma kaygısından dolayı ders çalışma ya da sınavlara hazırlanma gibi sorumluluklarımı yapmayı geciktiririm.	f	684	549	442	244	158	2,35	1,256
	%	32,9	26,4	21,3	11,7	7,6		
18) Sadece ders çalışmaya başlamak bile uzun zamanımı alır.	f	399	501	470	415	292	2,86	1,324
	%	19,2	24,1	22,6	20,0	14,1		
19) TERS - Akademik görevlere ne kadar zaman ayıracağımı önceden planlarım.	f	254	500	593	419	311	3,02	1,237
	%	12,2	24,1	28,6	20,2	15,0		
Toplam	f	8684	9133	8772	6999	5875	2,80	1,007
	%	22,0	23,1	22,2	17,7	14,9		

Tablo 3.13 incelendiğinde, katılımcıların maddelere verdiği puanların yaklaşık %22'sinin (N=8684) bir puan, %23'ünün (N=9133) iki puan, %22'sinin (N=8772) üç puan, %18'inin (N=6999) dört puan ve %15'inin (N=5875) beş puan verdiği görülmektedir. Katılımcılar sorumsuzluk kapsamındaki akademik erteleme davranışlarından en çok puanı “Vicdan azabı çeksem de zamanımın çoğunu ders çalışmak yerine keyif verici aktivitelerle geçiririm.” ($\bar{x}=3,15$) maddesine, en az puanı ise “Başarısız olma kaygısından dolayı ders çalışma ya da sınavlara hazırlanma gibi sorumluluklarımı yapmayı geciktiririm.” ($\bar{x}=2,35$) maddesine vermiştir. Maddelere puan düzeyleri açısından bakıldığında 15 numaralı “Önemli akademik görevlerimi bile son anlarda yaparım.” maddesinin, 16 numaralı “Akademik görevlerimi yapmaya başladığımda, kendimi motive edemem.” maddesinin ve 17 numaralı “Başarısız olma kaygısından dolayı ders çalışma ya da sınavlara hazırlanma gibi sorumluluklarımı yapmayı geciktiririm.” maddesinin düşük düzeyde puana; diğer maddelerin (19 numaralı maddenin ters hali dikkate alınarak) ise orta düzeyde puana sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların genel olarak akademik ertelemeyi orta düzeyde sorumsuzluk davranışlarıyla yaptığı söylenebilir.

3.2.1.2. Akademik Görevin Algılanan Niteliği alt boyutuna ait akademik erteleme davranışları

AEDÖ'nden elde edilen istatistiksel değerler (Bkz. Tablo 3.12) incelendiğinde Akademik Görevin Algılanan Niteliği alt boyutunun ortalama puanı 2,56 olarak hesaplanmıştır. Akademik Görevin Algılanan Niteliği alt boyutuna ait 10 maddenin istatistiksel değerleri Tablo 3.14'de verilmiştir:

Tablo 3.14. Katılımcıların AEDÖ'nin Akademik Görevin Algılanan Niteliği alt boyutuna verdiği yanıtların istatistiksel değerleri

Akademik Görevin Algılanan Niteliği (AEDÖ)		1 Puan	2 Puan	3 Puan	4 Puan	5 Puan	$\bar{x}$	SS
20) TERS - Uzun zaman alacak ödevleri, hemen yapmaya başlarım.	<i>f</i>	256	495	614	458	254	2,98	1,201
	%	12,3	23,8	29,6	22,1	12,2		
21) TERS - Yapılması kolay olan akademik görevleri hemen yapıp aradan çıkarırım.	<i>f</i>	396	521	562	349	249	2,78	1,269
	%	19,1	25,1	27,1	16,8	12,0		
22) TERS - Üzerinde düşünmeye sevk eden akademik görevleri sevdiğim için onları zamanında yaparım.	<i>f</i>	347	547	633	367	183	2,76	1,184
	%	16,7	26,3	30,5	17,7	8,8		
23) TERS - Üstesinden gelebileceğim dersleri zamanında yaparım.	<i>f</i>	493	684	467	275	158	2,48	1,203
	%	23,7	32,9	22,5	13,2	7,6		
24) TERS - Ödevlerimi zamanında teslim etmek için gerekli azmi gösteririm.	<i>f</i>	560	578	529	258	152	2,45	1,215
	%	27,0	27,8	25,5	12,4	7,3		
25) TERS - Yaparken zevk alacağım akademik görevleri, hemen yaparım.	<i>f</i>	720	641	424	198	94	2,18	1,143
	%	34,7	30,9	20,4	9,5	4,5		
26) TERS - Eğer verilen ödevlerin yapılması zevkli ise, hemen yapmaya başlarım.	<i>f</i>	736	623	436	191	91	2,17	1,139
	%	35,4	30,0	21,0	9,2	4,4		
27) TERS - İlgimi çeken akademik görevleri, zamanında yaparım.	<i>f</i>	683	662	476	158	98	2,19	1,118
	%	32,9	31,9	22,9	7,6	4,7		
28) TERS - Beni çok uğraştıracak olsa bile akademik görevlerimi zamanında yaparım.	<i>f</i>	328	480	632	428	209	2,86	1,205
	%	15,8	23,1	30,4	20,6	10,1		
29) TERS - Verilen akademik görevler zor da olsa zamanında yaparım.	<i>f</i>	361	510	598	422	186	2,79	1,208
	%	17,4	24,6	28,8	20,3	9,0		
Toplam	<i>f</i>	4880	5741	5371	3104	1674	2,56	0,849
	%	23,5	27,6	25,9	14,9	8,1		

Tablo 3.14 incelendiğinde, katılımcıların maddelere verdiği puanların yaklaşık %24'ünün (N=4880) bir puan, %28'inin (N=5741) iki puan, %26'sının (N=5371) üç puan, %15'inin (N=3104) dört puan ve %8'inin (N=1674) beş puan verdiği görülmektedir. Katılımcılar akademik görevin algılanan niteliği kapsamındaki akademik erteleme davranışlarından en çok puanı “Uzun zaman alacak ödevleri, hemen yapmaya başlarım.” ($\bar{x}$ =2,98) maddesinin ters haline, en az puanı ise “Eğer verilen ödevlerin yapılması zevkli ise, hemen yapmaya başlarım.” ($\bar{x}$ =2,17) maddesinin ters haline vermiştir. Maddelere puan düzeyleri açısından bakıldığında 23 numaralı “Üstesinden gelebileceğim dersleri zamanında yaparım.” maddesinin, 24 numaralı “Ödevlerimi zamanında teslim etmek için gerekli azmi gösteririm.” maddesinin, 25 numaralı

“Yaparken zevk alacağım akademik görevleri, hemen yaparım.” maddesinin, 26 numaralı “Eğer verilen ödevlerin yapılması zevkli ise, hemen yapmaya başlarım.” maddesinin ve 27 numaralı “İlgimi çeken akademik görevleri, zamanında yaparım.” maddesinin ters halinin düşük düzeyde puana; diğer maddelerin ters hallerinin ise orta düzeyde puana sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların genel olarak akademik ertelemeyi düşük düzeyde akademik görevlerin olumsuz algılanmasına yönelik davranışlarıyla yaptığı söylenebilir.

3.2.1.3. Öğretmenlere İlişkin Olumsuz Algı alt boyutuna ait akademik erteleme davranışları

AEDÖ’nden elde edilen istatistiksel değerler (Bkz. Tablo 3.12) incelendiğinde Öğretmenlere İlişkin Olumsuz Algı alt boyutunun ortalama puanı 3,12 olarak hesaplanmıştır. Öğretmenlere İlişkin Olumsuz Algı alt boyutuna ait beş maddenin frekans ve yüzdelere göre oluşan puan dağılımı ile ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3.15’de verilmiştir:

Tablo 3.15. Katılımcıların AEDÖ’nin Öğretmenlere İlişkin Olumsuz Algı alt boyutuna verdiği yanıtların istatistiksel değerleri

Öğretmenlere İlişkin Olumsuz Algı (AEDÖ)		1 Puan	2 Puan	3 Puan	4 Puan	5 Puan	$\bar{x}$	SS
30) Bana bir şeyler kazandıramayacağını düşündüğüm öğretmenlerin verdiği akademik görevleri yapmayı ertelerim.	<i>f</i>	267	338	564	485	423	3,22	1,295
	<i>%</i>	12,9	16,3	27,2	23,4	20,4		
31) Baskıcı öğretmenlerin verdiği akademik görevleri yapmayı ertelerim.	<i>f</i>	273	364	593	448	399	3,16	1,288
	<i>%</i>	13,1	17,5	28,6	21,6	19,2		
32) Öğrenciye bir şeyler kazandırmak yerine dersi boş geçirmeye çalışan hocaların verdiği ödevleri yapmayı son güne kadar ertelerim.	<i>f</i>	261	349	548	389	530	3,28	1,342
	<i>%</i>	12,6	16,8	26,4	18,7	25,5		
33) Sevmediğim öğretmenlerin ödevlerini, zamanında yapmam.	<i>f</i>	446	437	543	323	328	2,83	1,352
	<i>%</i>	21,5	21,0	26,1	15,6	15,8		
34) Dersine gereken önemi vermeyen öğretmenlerin verdiği ödevleri yapmayı son ana kadar ertelerim.	<i>f</i>	300	396	551	409	421	3,12	1,327
	<i>%</i>	14,4	19,1	26,5	19,7	20,3		
Toplam	<i>f</i>	1547	1884	2799	2054	2101	3,12	1,035
	<i>%</i>	14,9	18,1	27,0	19,8	20,2		

Tablo 3.15 incelendiğinde, katılımcıların maddelere verdiği puanların yaklaşık %15’inin (N=1547) bir puan, %18’inin (N=1884) iki puan, %27’sinin (N=2799) üç puan, %20’sinin (N=2054) dört puan ve %20’sinin (N=2101) beş puan verdiği görülmektedir.

Katılımcılar öğretmenlere ilişkin olumsuz algıları kapsamındaki akademik erteleme davranışlarından en çok puanı “Öğrenciye bir şeyler kazandırmak yerine dersi boş geçirmeye çalışan hocaların verdiği ödevleri yapmayı son güne kadar ertelerim.” ($\bar{x}=3,28$) maddesine, en az puanı ise “Sevmediğim öğretmenlerin ödevlerini, zamanında yapmam.” ($\bar{x}=2,83$) maddesine vermiştir. Maddelere puan düzeyleri açısından bakıldığında tüm maddelerin orta düzey puana sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların akademik ertelemeyi orta düzeyde öğretmenlere (derse giren öğretim elemanlarına) ilişkin olumsuz algılarından dolayı yaptığı söylenebilir.

3.2.1.4. Akademik Mükemmeliyetçilik alt boyutuna ait akademik erteleme davranışları

AEDÖ’nden elde edilen istatistiksel değerler (Bkz. Tablo 3.12) incelendiğinde Akademik Mükemmeliyetçilik alt boyutunun ortalama puanı 2,64 olarak hesaplanmıştır. Akademik Mükemmeliyetçilik alt boyutuna ait dört maddenin frekans ve yüzdelere ilişkin oluşan puan dağılımı ile ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3.16’de verilmiştir:

Tablo 3.16. Katılımcıların AEDÖ’nin Akademik Mükemmeliyetçilik alt boyutuna verdiği yanıtların istatistiksel değerleri

Akademik Mükemmeliyetçilik (AEDÖ)		1 Puan	2 Puan	3 Puan	4 Puan	5 Puan	$\bar{x}$	SS
35) Sınava hazırlanırken çalıştığım yerleri tekrar tekrar çalışmaktan dolayı diğer sınavlara hazırlanmakta gecikirim.	<i>f</i>	432	521	566	345	213	2,70	1,254
	<i>%</i>	20,8	25,1	27,3	16,6	10,3		
36) Ödevlerim üzerinde tekrar tekrar düzeltmeler yaptığım için ödevlerimi zamanında yetiştiremememe riskim olmuştur.	<i>f</i>	589	569	539	259	121	2,40	1,186
	<i>%</i>	28,4	27,4	26,0	12,5	5,8		
37) Ödevlerimi en iyi şekilde yapayım derken, ödevleri bitirmeyi son güne kadar geciktiririm.	<i>f</i>	470	503	525	341	238	2,70	1,296
	<i>%</i>	22,6	24,2	25,3	16,4	11,5		
38) En iyisini, en güzelini yapma düşüncesi bile ders çalışmaya başlamamı geciktirir.	<i>f</i>	487	461	516	297	316	2,76	1,361
	<i>%</i>	23,4	22,2	24,8	14,3	15,2		
Toplam	<i>f</i>	1978	2054	2146	1242	888	2,64	0,988
	<i>%</i>	23,8	24,7	25,8	14,9	10,7		

Tablo 3.16 incelendiğinde, katılımcıların maddelere verdiği puanların yaklaşık %24’ünün (N=1978) bir puan, %25’inin (N=2054) iki puan, %26’sının (N=2146) üç puan, %15’inin (N=1242) dört puan ve %11’inin (N=888) beş puan verdiği

görülmektedir. Katılımcılar akademik mükemmeliyetçilik kapsamındaki akademik erteleme davranışlarından en çok puanı “En iyisini, en güzelini yapma düşüncesi bile ders çalışmaya başlamamı geciktirir.” ($\bar{x}=2,76$) maddesine, en az puanı ise “Ödevlerim üzerinde tekrar tekrar düzeltmeler yaptığım için ödevlerimi zamanında yetiştiremememe riskim olmuştur.” ($\bar{x}=2,40$) maddesine vermiştir. Maddelere puan düzeyleri açısından bakıldığında 36 numaralı “Ödevlerim üzerinde tekrar tekrar düzeltmeler yaptığım için ödevlerimi zamanında yetiştiremememe riskim olmuştur.” maddesinin düşük düzeyde puana; diğer maddelerin ise orta düzeyde puana sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların genel olarak akademik ertelemeyi orta düzeyde akademik mükemmeliyetçiliklerinden dolayı yaptığı söylenebilir.

3.2.2. Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme eğilimleri demografik özelliklere göre nasıl farklılaşmaktadır?

Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme eğilim düzeyleri, katılımcıların fakültesi/yüksekokulu, sınıfı, cinsiyeti ve GNO ile analiz edilerek demografik özellikler açısından farklılaşma durumu belirlenmiştir. Ölçek genelinden ve her bir alt boyuttan elde edilen istatistiksel değerler Tablo 3.17’de verilmiştir:

Tablo 3.17. Katılımcıların AEDÖ’ne verdiği yanıtların demografik özelliklere göre farklılaşma durumu

AEDÖ	Fakülte/Yüksekokul	Sınıf	Cinsiyet	GNO
Sorumsuzluk	$F_{(18,2058)}=5,194$ $p<0,01$ $\eta^2=0,043$	$F_{(3,2073)}=1,341$ $p>0,01$	$t_{(2075)}= -5,742$ $p<0,01$ $\eta^2=0,016$	$r = -0,257$ $p<0,01$
Akademik Görevin Algılanan Niteliği	$F_{(18,2058)}=3,522$ $p<0,01$ $\eta^2=0,030$	$F_{(3,2073)}=1,128$ $p>0,01$	$t_{(2075)}= -7,082$ $p<0,01$ $\eta^2=0,024$	$r = -0,227$ $p<0,01$
Öğretmenlere İlişkin Olumsuz Algı	$F_{(18,2058)}=4,149$ $p<0,01$ $\eta^2=0,035$	$F_{(3,2073)}=3,920$ $p<0,01$ $\eta^2=0,006$	$t_{(2075)}= -6,803$ $p<0,01$ $\eta^2=0,022$	$r = -0,111$ $p<0,01$
Akademik Mükemmeliyetçilik	$F_{(18,2058)}=2,536$ $p<0,01$ $\eta^2=0,022$	$F_{(3,2073)}=2,437$ $p>0,01$	$t_{(2075)}= -2,540$ $p>0,01$	$r = -0,085$ $p<0,01$
Ölçek Geneli	$F_{(18,2058)}=5,581$ $p<0,01$ $\eta^2=0,047$	$F_{(3,2073)}=1,667$ $p>0,01$	$t_{(2075)}= -7,318$ $p<0,01$ $\eta^2=0,025$	$r = -0,263$ $p<0,01$

Analiz sonuçlarında Bonferroni Uyarlaması sonucu belirlenen anlamlılık düzeyi ($p=0,01$) ile birlikte, etki büyüklüğü (η^2) ve bağıntı katsayısı (r) raporlanmıştır. Etki büyüklüğü için değer aralığı 0,01-0,06 için küçük düzey, 0,06-0,14 için orta düzey, 0,14'ün üzeri ise büyük düzey olarak kabul edilmektedir (Huck, 2012). Bağıntı katsayısı için değer aralığı 0,10-0,29 için küçük düzey, 0,30-0,49 için orta düzey, 0,50-1,00 için büyük düzey olarak kabul edilmektedir (Cohen, 1988). Fakülte/yüksekokul, sınıf, cinsiyet ve GNO değişkenleri belirtilen p , η^2 ve r değerlerine göre ölçek geneli, alt boyutları ve maddeleri açısından değerlendirilmiştir.

3.2.2.1. Fakülte/Yüksekokul değişkenine göre akademik erteleme eğilimleri

Katılımcıların akademik erteleme eğilim düzeylerinin fakülte/yüksekokul değişkeni açısından hem ölçek genelinde, hem de alt boyutlarda anlamlı bir şekilde ($p<0,01$) farklılaştığı görülmektedir (Bkz. Tablo 3.17). Etki büyüklük değerleri incelendiğinde hepsinin küçük düzeyde ($0,022<\eta^2<0,047$) olduğu belirlenmiştir. Farklılığın kaynağına bakıldığında (Tablo 3.18) ise ölçek genelinde ve bazı alt boyutlarda farklılık gösteren fakülte/yüksekokulların olduğu görülmektedir:

Tablo 3.18. Katılımcıların AEDÖ'ne verdiği yanıtların fakülte/yüksekokullara göre farklılaşma durumu

AEDÖ	Fakülte/Yüksekokul (I)	Fakülte/Yüksekokul (J)	$\Delta \bar{x}$ (I-J)	Sh	$p<$
Sorumsuzluk	Edebiyat	Eğitim	-0,463	0,103	0,002
		İletişim Bilimleri	-0,518	0,123	0,006
		Mühendislik	-0,429	0,103	0,008
		İktisadi ve İdari Bilimler	-0,519	0,102	0,001
		Turizm	-0,737	0,148	0,001
	Mimarlık ve Tasarım	İktisadi ve İdari Bilimler	-0,501	0,109	0,002
		Turizm	-0,719	0,153	0,002
	Spor Bilimleri	İktisadi ve İdari Bilimler	-0,602	0,137	0,006
		Turizm	-0,820	0,174	0,002
Akademik Görevin Algılanan Niteliği	---	---	Fark Yoktur		
Öğretmenlere İlişkin Olumsuz Algı	Spor Bilimleri	İletişim Bilimleri	-0,679	0,161	0,008
		Güzel Sanatlar	-0,773	0,179	0,006
		Turizm	-0,796	0,187	0,008
	Edebiyat	İktisadi ve İdari Bilimler	-0,430	0,105	0,009
Akademik Mükemmeliyetçilik	---	---	Fark Yoktur		
Ölçek Geneli	---	---	Fark Yoktur		

Tablo 3.18 incelendiğinde, tek yönlü varyans analizi sonucunda anlamlı fark çıkan; ölçek genelinde, Akademik Görevin Algılanan Niteliği ve Akademik Mükemmeliyetçilik alt boyutlarında, fakülte/yüksekokul karşılaştırmaları açısından anlamlı fark çıkmadığı görülmüştür. Bu durumun küçük düzeydeki etki büyüklüğünden kaynaklandığı söylenebilir. Buna karşın Sorumsuzluk ve Öğretmenlere İlişkin Olumsuz Algı alt boyutlarında fakülte/yüksekokul karşılaştırmaları açısından anlamlı farklar gözlenmiştir. Sorumsuzluk alt boyutunda İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İletişim Bilimleri Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Turizm Fakültesi ve Eğitim Fakültesi lehine; Edebiyat Fakültesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi ve Spor Bilimleri Fakültesi aleyhine anlamlı fark çıkmıştır. Öğretmenlere İlişkin Olumsuz Algı alt boyutunda ise Spor Bilimleri Fakültesi ve Edebiyat Fakültesi lehine; İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İletişim Bilimleri Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Turizm Fakültesi ve Güzel Sanatlar Fakültesi aleyhine anlamlı farklar gözlenmiştir.

Ölçek maddelerinin fakülte/yüksekokul değişkeni açısından farklılaşma durumu, ölçeğin geneli ve alt boyutlarındaki değişim hakkında fikir verebilmektedir. Bu açıdan ölçeğin alt boyutları ve maddeleri bazında, fakülte/yüksekokullar arasındaki anlamlı farklar incelenerek Tablo 3.19’de verilmiştir:

Tablo 3.19. AEDÖ maddelerinin fakülte/yüksekokullara göre farklılaşma durumu

Maddeler	Fakülte/Yüksekokul (I)	Fakülte/Yüksekokul (J)	$\Delta \bar{x}$ (I-J)	Sh	p<
Sorumsuzluk	İktisadi ve İdari Bilimler	Mimarlık ve Tasarım	0,664	0,140	0,001
		Mimarlık ve Tasarım	0,680	0,134	0,001
	İktisadi ve İdari Bilimler	Fen	0,628	0,131	0,001
		Spor Bilimleri	0,904	0,171	0,001
	Ulaştırma Meslek	Spor Bilimleri	1,042	0,209	0,001

Tablo 3.19’da yer alan Sorumsuzluk alt boyutundaki 14 ve 15 numaralı maddelerde fakülte/yüksekokul değişkeni açısından anlamlı farklılıklar ($p<0,001$) görülmüştür. Farklılığın kaynağına bakıldığında daha çok İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi lehine anlamlı farklılık vardır. Maddelerde oluşan anlamlı farklılıkların etki büyüklükleri ise $\eta^2=0,031$ ve $\eta^2=0,037$ olarak küçük düzeyde çıkmıştır.

3.2.2.2. Sınıf değişkenine göre akademik erteleme eğilimleri

Katılımcıların akademik erteleme eğilim düzeyleri sınıf değişkeni açısından ölçek genelinde farklılaşmamaktadır ($p>0,01$; Bkz. Tablo 3.17). Alt boyutlarda ise sadece Öğretmenlere İlişkin Olumsuz Algı alt boyutunda anlamlı bir fark görülmüştür. Etki büyüklük değeri incelendiğinde kabul edilebilir aralıkta olmadığı ($\eta^2<0,01$) belirlenmiştir. Farklılığın anlamlı olduğu Öğretmenlere İlişkin Olumsuz Algı alt boyutunda, farklılığın kaynağının birinci ve üçüncü sınıflar arasında üçüncü sınıflar lehine ($p<0,01$) olduğu görülse de, etki büyüklüğünün kabul edilebilir aralıkta olmamasından dolayı bu durum dikkate alınmamıştır. Ölçeğin geneli ve alt boyutlarındaki değişim hakkında fikir edinebilmek için maddeler bazında inceleme yapılmıştır. Maddeler sınıf değişkeni ile birlikte analiz edildiğinde herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanılmamıştır. Genel olarak bakıldığında sınıf değişkeninin akademik erteleme eğilimleri açısından farklılık oluşturmadığı söylenebilir.

3.2.2.3. Cinsiyet değişkenine göre akademik erteleme eğilimleri

Katılımcıların akademik erteleme eğilim düzeyleri cinsiyet değişkeni açısından ölçek genelinde anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır ($p<0,01$; Bkz. Tablo 3.17). Ayrıca, Akademik Mükemmeliyetçilik alt boyutu hariç diğer alt boyutlarda da anlamlı farklılık görülmektedir. Etki büyüklük değerleri incelendiğinde hepsinin küçük düzeyde ($0,016<\eta^2<0,025$) olduğu belirlenmiştir. Farklılığın kaynağına yönelik yapılan analiz sonucu elde edilen istatistik değerler Tablo 3.20’de verilmiştir:

Tablo 3.20. Katılımcıların AEDÖ’ne verdiği yanıtların cinsiyete göre farklılaşma durumu

AEDÖ	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	SS	p
Sorumsuzluk	Kadın	1182	2,69	1,005	<0,01
	Erkek	895	2,95	0,992	
Akademik Görevin Algılanan Niteliği	Kadın	1182	2,45	0,834	<0,01
	Erkek	895	2,71	0,845	
Öğretmenlere İlişkin Olumsuz Algı	Kadın	1182	2,99	1,050	<0,01
	Erkek	895	3,30	0,989	
Akademik Mükemmeliyetçilik	Kadın	1182	2,59	0,999	>0,01
	Erkek	895	2,70	0,971	
Ölçek Geneli	Kadın	1182	2,66	0,778	<0,01
	Erkek	895	2,91	0,753	

Tablo 3.20'ye göre ölçek genelinde erkekler lehine anlamlı farklılık ($p<0,01$) oluşmuştur. Alt boyutlarda ise Akademik Mükemmeliyetçilik alt boyutu dışındaki diğer boyutlarda erkekler lehine anlamlı farklılık ($p<0,01$) bulunmuştur. Akademik Mükemmeliyetçilik alt boyutunda erkekler kadınlardan daha fazla ortalama puana sahip olmasına rağmen, bu fark yapılan analiz sonucunda anlamlı bulunmamıştır.

Ölçeğin geneli ve alt boyutlarındaki değişim hakkında fikir edinebilmek için, kadınlar ve erkekler arasında anlamlı farkın olduğu ölçek maddeleri incelendiğinde, 26 maddenin hepsinde erkekler lehine anlamlı farklılık ($p<0,001$) görülmüştür. Ölçek genelinde ve alt boyutlarda oluşan farklılığın yönü maddelerde de korunmuştur. Akademik Mükemmeliyetçilik alt boyutunda anlamlı fark olmamasına rağmen, maddeler bazında 36 numaralı “Ödevlerim üzerinde tekrar tekrar düzeltmeler yaptığım için ödevlerimi zamanında yetiştiremememe riskim olmuştur.” maddesinde anlamlı fark görülmüştür.

Maddelerde oluşan anlamlı farklılıkların etki büyüklüklerine bakıldığında 2 numaralı “Plansız biri olduğum için akademik görevlerimi yapmayı son anlara kadar ertelerim.” maddesinde, 13 numaralı “Sosyal aktivitelere (film izlemek, gezmek, oyun oynamak vb.) bolca zaman ayırdığım için akademik görevlerimi yapmayı son ana bırakırım.” maddesinde, 21 numaralı “Yapılması kolay olan akademik görevleri hemen yapıp aradan çıkarırım.” ters maddesinde, 28 numaralı “Beni çok uğraştıracak olsa bile akademik görevlerimi zamanında yaparım.” ters maddesinde, 29 numaralı “Verilen akademik görevler zor da olsa zamanında yaparım.” ters maddesinde, 32 numaralı “Öğrenciye bir şeyler kazandırmak yerine dersi boş geçirmeye çalışan hocaların verdiği ödevleri yapmayı son güne kadar ertelerim.” maddesinde ve 36 numaralı “Ödevlerim üzerinde tekrar tekrar düzeltmeler yaptığım için ödevlerimi zamanında yetiştiremememe riskim olmuştur.” maddesinde etki büyüklüklerinin kabul edilebilir aralıkta olmadığı ($\eta^2<0,01$) belirlenmiştir. Diğer maddelerin etki büyüklüğü ise $0,010<\eta^2<0,035$ aralığında ve küçük düzeydedir.

Genel olarak cinsiyet açısından farklılık incelendiğinde, erkeklerin kadınlardan daha fazla ortalama puana sahip olduğu görülmüştür. Fakat bu farklılık, bazı akademik erteleme davranışlarında ihmal edilebilirken, bazılarında ise dikkate alınabilir düzeydedir.

3.2.2.4. GNO değişkenine göre akademik erteleme eğilimleri

GNO değişkeni ile katılımcıların akademik erteleme eğilimleri arasındaki ilişkiye bakıldığında (Bkz. Tablo 3.17) ölçek genelinde ve tüm alt boyutlarda negatif yönlü anlamlı ilişki ($p < 0,01$) bulunmuştur. Akademik Mükemmeliyetçilik alt boyutunda ilişkinin düzeyi ($r = -0,085$) kabul edilebilir aralıkta çıkmamıştır. Diğer alt boyutlarda ve ölçek genelinde ise ilişki ($-0,3 < r < -0,1$) düşük düzeydedir.

Ölçek geneli ve alt boyutlarındaki değişimin görülebilmesi için ölçek maddeleri ve GNO arasındaki ilişki analiz edilmiştir. Analiz sonucunda, Öğretmenlere İlişkin Olumsuz Algı alt boyutunda yer alan 30 numaralı “Bana bir şeyler kazandıramayacağını düşündüğüm öğretmenin verdiği akademik görevleri yapmayı ertelerim.” maddesinde, 32 numaralı “Öğrenciye bir şeyler kazandırmak yerine dersi boş geçirmeye çalışan hocaların verdiği ödevleri yapmayı son güne kadar ertelerim.” maddesinde ve 34 numaralı “Dersine gereken önemi vermeyen öğretmenin verdiği ödevleri yapmayı son ana kadar ertelerim.” maddesinde anlamlı farklılık bulunamamıştır. Ayrıca Akademik Mükemmeliyetçilik alt boyutunda yer alan 36 numaralı “Ödevlerim üzerinde tekrar tekrar düzeltmeler yaptığım için ödevlerimi zamanında yetiştirememe riskim olmuştur.” maddesinde ve 38 numaralı “En iyisini, en güzelini yapma düşüncesi bile ders çalışmaya başlamamı geciktirir.” maddesinde de anlamlı farklılık bulunamamıştır. Ölçekte yer alan diğer maddelere bakıldığında ise negatif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişki ($-0,3 < r < -0,1$; $p < 0,001$) bulunmuştur.

Genel olarak GNO değişkeni ile akademik erteleme eğilimi düzeyi arasında negatif yönde bir ilişki bulunduğu söylenebilir. Buradan akademik erteleme davranışının başarıyı olumsuz yöne çekebileceği sonucuna ulaşılabilir.

3.3. Üniversite Öğrencilerinin Mobil Teknolojileri Kullanım Durumları Açısından Akademik Erteleme Davranışlarının Değişimi

Son araştırma sorusu, üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri kullanım durumları açısından akademik erteleme davranışlarının nasıl değişim gösterdiğinin incelenmesine yöneliktir. Bu araştırma sorusunun yanıtlanması için, katılımcıların mobil teknolojilerle ilgili kullanım amaçları ile akademik erteleme eğilimleri arasındaki ilişki ve bu ilişkinin demografik özelliklere nasıl farklılık gösterdiği bulgular halinde sunulmuştur.

3.3.1. Üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri kullanım amaçları ile akademik erteleme eğilimleri arasındaki ilişki durumu

Üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri belli bir amaçla kullanım düzeyleri ile akademik erteleme eğilim düzeyleri arasındaki ilişki korelasyon analizi yapılarak belirlenmiştir. Analizde ilk olarak, MTKAÖ ve AEDÖ geneli ve her bir alt boyutları arasındaki ilişki durumuna bakılmıştır. Daha sonra her iki ölçekte yer maddelerin karşılıklı ilişki durumu incelenmiştir.

Yapılan korelasyon analizlerinde 1. tip hataya engel olmak için anlamlılık düzeyinde Bonferroni Uyarlaması'na ($\alpha=0,05/\text{analiz sayısı}$) başvurulmuştur. Bağıntı katsayısının anlamlı farklılık değeri, her iki ölçeğin geneli ve alt boyutları arasındaki ilişki için $p=0,0025$ ($0,05/20$) olarak; her iki ölçekte yer alan maddeler arasındaki karşılıklı ilişki için $p=0,00003$ ($0,05/1520$) alınmıştır. Bağıntı katsayısının düzeyi için r değeri $0,10-0,29$ için küçük, $0,30-0,49$ için orta, $0,50-1,00$ için büyük düzey olarak alınmıştır (Cohen, 1988).

MTKAÖ ve AEDÖ geneli ve her bir alt boyutları arasındaki ilişki durumuna yönelik yapılan korelasyon analizi sonucunda anlamlı ilişki ($p<0,01$) elde edilen istatistiksel değerler Tablo 3.21'de verilmiştir:

Tablo 3.21. MTKAÖ ve AEDÖ'ne verilen puanların ölçek geneli ve alt boyutlardaki ilişki durumu

AEDÖ \ MTKAÖ ($p<0,01$)	Enformasyon	Günlük Yaşam	Kişisel Kimlik	Sosyal Etkileşim	Eğlence	Ölçek Geneli
Sorumluluk	$r = -0,082$	---	---	$r = 0,086$	$r = 0,228$	---
Akademik Görevin Algılanan Niteliği	$r = -0,271$	$r = -0,180$	$r = -0,134$	$r = -0,133$	---	$r = -0,200$
Öğretmenlere İlişkin Olumsuz Algı	---	---	---	---	$r = 0,137$	---
Akademik Mükemmeliyetçilik	---	$r = 0,067$	$r = 0,090$	$r = 0,106$	$r = 0,111$	$r = 0,091$
Ölçek Geneli	$r = -0,129$	$r = -0,069$	---	---	$r = 0,182$	---

Tablo 3.21 incelendiğinde ölçek geneli açısından iki ölçek arasında anlamlı ilişki görülmemiştir. AEDÖ ölçek geneline bakıldığında, Enformasyon alt boyutu ile negatif yönlü düşük düzeyde ilişki, Eğlence alt boyutu ile pozitif yönlü düşük düzeyde ilişki bulunmuştur. Günlük Yaşam alt boyutu ile olan ilişkinin düzeyi ise kabul edilebilir aralıkta çıkmamıştır. MTKAÖ ölçek geneline bakıldığında, Akademik Görevin Algılanan Niteliği alt boyutu ile negatif yönlü düşük düzeyde ilişki bulunmuştur. Akademik Mükemmeliyetçilik alt boyutu ile olan ilişkinin düzeyi ise kabul edilebilir aralıkta çıkmamıştır.

Sorumsuzluk alt boyutuna bakıldığında, Eğlence alt boyutu ile pozitif yönlü düşük düzeyde ilişki bulunmuştur. Enformasyon ve Sosyal Etkileşim alt boyutları ile olan ilişkinin düzeyi ise kabul edilebilir aralıkta çıkmamıştır. Akademik Görevin Algılanan Niteliği alt boyutuna bakıldığında Enformasyon, Günlük Yaşam, Kişisel Kimlik ve Sosyal Etkileşim alt boyutları ile negatif yönlü düşük düzeyde ilişki görülmüştür. Öğretmenlere İlişkin Olumsuz Algı alt boyutuna bakıldığında Eğlence alt boyutu ile arasında pozitif yönlü düzeyde ilişki vardır. Akademik Mükemmeliyetçilik alt boyutuna bakıldığında, Sosyal Etkileşim ve Eğlence alt boyutları ile pozitif yönlü düşük düzeyde ilişki bulunmuştur. Günlük Yaşam ve Kişisel Kimlik alt boyutları ile olan ilişkinin düzeyi ise kabul edilebilir aralıkta çıkmamıştır.

Genel olarak bakıldığında mobil teknolojileri kullanım amacı ile akademik erteleme eğilimi arasında anlamlı bir ilişki olmasa da; mobil teknolojilerin eğlence amaçlı kullanımının akademik erteleme eğilimi ile aynı yönlü ilişkili olduğu, akademik görevleri zamanında yapamamanın mobil teknolojilerin belli bir amaç doğrultusunda kullanımı ile zıt yönlü ilişkili olduğu söylenebilir.

Araştırmada yer alan her iki ölçek maddelerinin karşılıklı ilişki durumu, ölçeklerin geneli ve alt boyutlarındaki değişim hakkında fikir verebilmektedir. Bu açıdan MTKAÖ’nde yer alan 40 madde ile AEDÖ’nde yer alan 38 maddenin karşılıklı incelenmesi için korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Yapılan bu analiz sonucunda maddeler arası karşılıklı anlamlı ilişki ($p < 0,0001$) içeren bağıntılardan, ilişki düzeyi kabul edilebilir aralıkta olmayanlar ($|r| < 0,1$) elendikten sonra geriye küçük düzeyli bağıntıların kaldığı görülmüştür. Her iki ölçeğin alt boyutları ve maddeleri bazında gerçekleştirilen analiz sonucu, anlamlı ilişkinin pozitif (+) veya negatif (-) yönüne göre Şekil 3.2’de verilmiştir:

AEDÖ		MTKAÖ																																
		Enformasyon												Gün. Yaşam					Kiş. Kim.				Sosyal Etkileşim							Eğlence				
2	4	6	8	11	19	26	31	32	36	1	3	13	37	40	15	27	30	34	9	10	18	24	28	29	33	39	7	12	20	21	23			
Sorumluluk	1												+					+			+		+			+			+	+	+			
	2	-			-		-	-			-	-	+					+					+			+			+	+	+			
	3	-					-				-	-						+					+			+			+	+	+			
	4						-	-				-						+					+			+			+	+	+			
	5												+					+		+		+		+		+			+	+	+			
	6							-										+			+		+			+			+	+	+			
	7						-	-					-																+	+	+			
	8	-					-	-				-	-						+		+		+			+			+	+	+			
	9							-											+							+		+	+	+	+			
	10								-										+		+		+		+	+			+	+	+			
	11							-					-						+		+		+		+	+			+	+	+			
	12							-					-						+		+		+		+	+			+	+	+			
	13	-					-	-					-								+		+		+	+			+	+	+			
	14							-					+						+		+		+		+	+			+	+	+			
	15	-		-			-	-					-	+					+		+		+		+	+			+	+	+			
	16							-						+					+		+		+		+	+			+	+	+			
	17	-				-								+					+		+		+		+	+				+				
	18												-	+					+		+		+		+	+			+	+	+			
	19						-	-	-		-		-					-																
Akademik Görevin Alınan Niteliği	20	-					-	-	-			-									-													
	21		-				-	-	-			-					-				-													
	22					-		-	-			-					-				-													
	23		-	-	-	-	-	-	-			-		-		-				-	-	-		-	-									
	24	-			-		-	-	-		-		-			-		-		-	-	-		-			-							
	25	-			-	-	-	-	-	-			-		-	-		-		-	-	-	+	-			-	-						
	26	-			-	-	-	-	-	-	-		-		-	-		-		-	-	-		-	-		-	-						
	27	-			-	-	-	-	-	-	-		-		-	-		-		-	-	-		-			-	-						
	28	-	-				-	-	-	-			-			-		-		-	-													
	29	-	-				-	-	-	-	-	-	-			-		-		-						-								
Ö. İ. O. A.	31																												+					
	33											+											+						+	+				
	34																												+	+				
Akad. Mük.	35											+					+			+		+		+	+				+	+				
	36			-											+		+			+		+		+					+					
	37																						+						+					
	38											+											+						+	+				

Şekil 3.2. MTKAÖ ve AEDÖ maddelerinin karşılıklı ilişki durumu

AEDÖ’nde yer alan 30 numaralı “Bana bir şeyler kazandıramayacağını düşündüğüm öğretmen verdiğ akademik görevleri yapmayı ertelerim.” maddesi ve 32 numaralı “Öğrenciye bir şeyler kazandırmak yerine dersi boş geçirmeye çalışan hocaların verdiği ödevleri yapmayı son güne kadar ertelerim.” maddesi herhangi bir anlamlı ilişki oluşturmadığı için Şekil 3.2’de yer almamıştır. Ayrıca MTKAÖ’nde yer alan 5 numaralı “Bir gruba ait olmak için kullanırım.” maddesi, 14 numaralı “Yararlanabileceğim güncel kampanyalarla ilgili bilgi bulmak için kullanırım.” maddesi, 16 numaralı “Sosyal medyadaki takipçilerime paylaşım yapmak için kullanırım.” maddesi, 17 numaralı “Yeni arkadaşlar edinmek için kullanırım.” maddesi, 22 numaralı “Son çıkan mobil uygulamaları incelemek için kullanırım.” maddesi, 25 numaralı “Eğitime ayırdığım kaynakları (maliyet, zaman) azaltmak için kullanırım.” maddesi, 35 numaralı “Alışveriş yapmak için kullanırım.” maddesi ve 38 numaralı “Düşüncelerimi ifade etmek için kullanırım.” maddesi de herhangi bir anlamlı ilişki oluşturmadığı için Şekil 3.2’de yer almamıştır. Tabloda yer alan maddeler ise küçük düzeyde anlamlı ilişkiye sahiptir.

Şekil 3.2’de yer alan alt boyutlar ve maddeler incelendiğinde, anlamlı ilişki yönünün farklılaştığı görülmektedir. Ölçek genelinde ve alt boyutlarda oluşan ilişkinin düzeyi ve yönü maddelerde de korunmuştur. Maddelere bakıldığında Enformasyon alt boyutundaki 26 numaralı “Ders çalışmak için kullanırım.” maddesinin, 31 numaralı “E-öğrenme içeriklerinden yararlanmak için kullanırım.” maddesinin ve Günlük Yaşam alt boyutundaki 13 numaralı “Çalışma motivasyonumu yükseltmek için kullanırım.” maddesinin, akademik erteleme eğilimi ile zıt yönlü ilişkili olduğu dikkate alınabilir. Kişisel Kimlik alt boyutundaki 34 numaralı “Yaşamımdaki kaygıları azaltmak için kullanırım.” maddesinin, Sosyal Etkileşim alt boyutundaki 18 numaralı “Kendimi yalnız hissetmemek için kullanırım.” maddesinin, 28 numaralı “Çevremdeki kişilerin ilgisini çekmek için kullanırım.” maddesinin, 39 numaralı “Başkalarının yaşam tarzı hakkında fikir sahibi olmak için kullanırım.” maddesinin ve Eğlence alt boyutundaki 20 numaralı “Oyun oynamak için kullanırım.” maddesinin, 21 numaralı “Sorunlarımdan uzaklaşmak için kullanırım.” maddesinin, 23 numaralı “Boş zamanlarımı değerlendirmek için kullanırım.” maddesinin, akademik erteleme eğilimi ile aynı yönlü ilişkili olduğu belirtilebilir.

Sorumsuzluk alt boyutundaki maddelerin, mobil teknolojilerinin kullanımı ile olan ilişkisinin yönü amaçlara göre değişebilmektedir. Akademik Görevin Algılanan Niteliği alt boyutunda yer alan 23 numaralı “Üstesinden gelebileceğim dersleri zamanında

yaparım.” ters maddesinin, 24 numaralı “Ödevlerimi zamanında teslim etmek için gerekli azmi gösteririm.” ters maddesinin, 25 numaralı “Yaparken zevk alacağım akademik görevleri, hemen yaparım.” ters maddesinin, 26 numaralı “Eğer verilen ödevlerin yapılması zevkli ise, hemen yapmaya başlarım.” ters maddesinin ve 27 numaralı “İlgimi çeken akademik görevleri, zamanında yaparım.” ters maddesinin, mobil teknolojilerinin kullanım amaçları ile zıt yönlü ilişkili olduğu söylenebilir.

Genel olarak ölçek maddelerindeki ilişki açısından, akademik görevlerde sorumsuz davrandığını belirten katılımcılarda; mobil teknolojileri bu görevler için kullanmadığı, daha çok sosyal aktivite ve eğlence amaçlı kullandığı söylenebilir. Katılımcıların akademik görevin zamanında yapılmasına yönelik olumsuz algılarının, mobil teknolojileri enformasyon amaçlı kullanımı ile zıt yönde ilişkili olduğu belirtilebilir.

3.3.2. Üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri kullanım amaçları ile akademik erteleme eğilimleri arasındaki ilişkinin demografik özelliklere göre farklılaşma durumu

Üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri belli bir amaçla kullanım düzeyleri ile akademik erteleme eğilim düzeyleri arasındaki ilişkinin durumu; katılımcıların fakülte/yüksekokullarına, sınıflarına, cinsiyetlerine göre korelasyon analizi, GNO’na göre kısmi korelasyon analizi ile incelenmiştir. Analizlerde p anlamlılık değeri için Bonferroni Uyarlaması ($\alpha=0,05/\text{analiz sayısı}$), r bağıntı katsayısı düzeyleri için Cohen (1988) dikkate alınmıştır. Yapılan analizlere göre ölçeklerin geneli ve alt boyutlarıyla ilgili ilişki durumu demografik özellikler açısından başlıklar halinde sunulmuştur.

3.3.2.1. Fakülte/Yüksekokul değişkenine göre MTKAÖ-AEDÖ ilişkisi

Katılımcıların mobil teknolojileri belli bir amaçla kullanım düzeyleri ile akademik erteleme eğilim düzeyleri arasındaki ilişkinin durumu, katılımcıların fakülte/yüksekokullarına göre analiz edilerek incelenmiştir. Analiz sonucunda fakülte/yüksekokullar açısından iki ölçek geneli arasında anlamlı ilişki görülmemiştir. Eğitim Fakültesi’nde, Enformasyon alt boyutu ile akademik erteleme eğilimi arasında zıt yönlü ilişki, Eğlence alt boyutu ile akademik erteleme eğilimi arasında aynı yönlü ilişki olduğu söylenebilir. Eczacılık Fakültesi’nde ve Ulaştırma Meslek Yüksekokulu’nda Akademik Görevin Algılanan Niteliği alt boyutu ile mobil teknolojilerin kullanım amaçları arasında zıt yönlü ilişki görülmüştür. Turizm Fakültesi’nde ise Eğlence ve Sorumsuzluk alt boyutları aynı yönlü ilişkili olarak öne çıkmıştır.

3.3.2.2. Sınıf değişkenine göre MTKAÖ-AEDÖ ilişkisi

Katılımcıların mobil teknolojileri belli bir amaçla kullanım düzeyleri ile akademik erteleme eğilim düzeyleri arasındaki ilişkinin durumu, katılımcıların sınıflarına göre analiz edilerek incelenmiştir. Analiz sonucunda sınıf düzeyi açısından iki ölçek geneli arasında anlamlı ilişki görülmemiştir. Birinci sınıflarda Eğlence alt boyutu ile akademik erteleme eğilimi arasında aynı yönlü ilişki olduğu belirtilebilir. Bunun yanı sıra Eğlence ve Sorumsuzluk alt boyutları da aynı yönlü ilişkili olarak öne çıkmıştır. İkinci sınıflarda Enformasyon alt boyutu ile akademik erteleme eğilimi arasında zıt yönlü ilişki, Eğlence alt boyutu ile akademik erteleme eğilimi arasında aynı yönlü ilişki olduğu dikkate alınabilir. Dördüncü sınıflarda Eğlence alt boyutu ile akademik erteleme eğilimi arasında aynı yönlü ilişki olduğu söylenebilir. Ayrıca tüm sınıflarda Akademik Görevin Algılanan Niteliği alt boyutu ile mobil teknolojilerin kullanım amaçları arasında zıt yönlü ilişki görülmüştür. Sınıf düzeyi açısından yapılan bu analiz, yıl sayısı değişkeni kontrol altına alınarak tekrarlanmış ve analiz sonuçlarında herhangi bir değişim gözlenmemiştir.

3.3.2.3. Cinsiyet değişkenine göre MTKAÖ-AEDÖ ilişkisi

Katılımcıların mobil teknolojileri belli bir amaçla kullanım düzeyleri ile akademik erteleme eğilim düzeyleri arasındaki ilişkinin durumu, katılımcıların cinsiyetlerine göre analiz edilerek incelenmiştir. Analiz sonucunda cinsiyet değişkeni açısından iki ölçek geneli arasında anlamlı ilişki görülmemiştir. Her iki cinsiyette Eğlence alt boyutu ile akademik erteleme eğilimi arasında aynı yönlü ilişki olduğu belirtilebilir. Kadınlarda Kişisel Kimlik alt boyutu ile akademik erteleme eğilimi arasında aynı yönlü ilişki olduğu dikkate alınabilir. Ayrıca her iki cinsiyette Akademik Görevin Algılanan Niteliği alt boyutu ile mobil teknolojilerin kullanım amaçları arasında zıt yönlü ilişki olduğu söylenebilir. Kadınlarda Sorumsuzluk alt boyutu ile mobil teknolojilerin kullanım amaçları arasında aynı yönlü ilişki olduğu dikkate alınabilir.

3.3.2.4. GNO değişkenine göre MTKAÖ-AEDÖ ilişkisi

Katılımcıların mobil teknolojileri belli bir amaçla kullanım düzeyleri ile akademik erteleme eğilim düzeyleri arasındaki ilişkinin durumu, katılımcıların GNO kontrol altına alınarak kısmi korelasyon analizi ile incelenmiştir. Yapılan bu analiz sonucunda, iki ölçek genelinde ve alt boyutlarında oluşan ilişkinin düzeyinde ve yönünde herhangi bir değişiklik meydana gelmemiştir. Bu açıdan GNO değişkeninin MTKAÖ ile AEDÖ arasındaki ilişkiyi farklılaştırmadığı söylenebilir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu bölümde öncelikle araştırma bulgularına dayalı sonuçlar alanyazındaki ilgili araştırmalar açısından tartışılmıştır. Daha sonra uygulamaya ve yapılacak araştırmalara yönelik önerilere yer verilmiştir.

4.1. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri kullanım amaçlarının, akademik erteleme davranışlarının ve ikisi arasındaki ilişki durumunun belirlenmesi ile bu belirlenen durumunun demografik özelliklere göre nasıl değişim gösterdiğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” ve “Mobil Teknolojileri Kullanım Amaçları Ölçeği”, Ocak ve Bulut (2015) tarafından geliştirilen “Akademik Erteleme Davranışı Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, 2017-2018 öğretim yılında Anadolu Üniversitesi’nin fakülte ve yüksekokullarında örgün eğitimde öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Bu kapsamda veri toplama araçları, Anadolu Üniversitesi’nin 19 fakülte/yüksekokulunda örgün eğitimde öğrenim görmekte olan 2077 katılımcıya uygulanmıştır. Veri toplama araçlarından elde edilen veriler, araştırma amaçları doğrultusunda analiz edilerek bulgular elde edilmiş ve bu bulgulardan yola çıkarak araştırma sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırmada veri toplanan katılımcıların çoğunluğunu fakülte/yüksekokul açısından İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, cinsiyet açısından kadınlar ve sınıf düzeyi açısından ikinci sınıflar oluşturmaktadır. Üniversitede bulunan yıl sayısı (hazırlık hariç) sınıf düzeylerinden fazla olan öğrencilerin GNO’ları, diğer öğrencilerin GNO’larından çok az düzeyde düşük olduğu ve bu öğrencilerin sayısal olarak en fazla dördüncü sınıflarda bulunduğu görülmüştür.

Üniversite öğrencilerinin mobil teknolojilerden en çok akıllı telefonları kullandığı görülmüştür. Bunu dizüstü bilgisayarlar ve taşınabilir bellek cihazları takip etmektedir. Üniversite öğrencilerinin en az kullandıkları mobil teknoloji ise cep bilgisayarıdır. Taşınabilir oyun konsolunu erkekler kadınlardan daha fazla kullanmaktadırlar. Sınıf düzeyi açısından akıllı olmayan cep telefonunu en çok dördüncü sınıflar, dizüstü bilgisayarı en çok üçüncü ve dördüncü sınıflar, taşınabilir bellek cihazını en çok üçüncü sınıflar kullanmaktadır. Fakülte/yüksekokul açısından dizüstü bilgisayarı en çok Mühendislik Fakültesi ile Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, taşınabilir bellek cihazını en çok Eğitim Fakültesi ile Mimarlık ve Tasarım Fakültesi kullanmaktadır. Mobil

teknolojiler arasında, üniversitede bulunulan yıl sayısı (hazırlık hariç) ve GNO açısından herhangi bir kullanım farkı bulunmamaktadır. Alanyazında mobil teknolojileri kullanım oranları ile ilgili birçok çalışma bulunmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, Türkiye’de 2004-2017 yılları arasında hanelerde bilişim teknolojileri bulunma oranlarına baktığımızda, mobil teknolojilerin kullanım oranlarının artış eğiliminde olduğu görülmektedir. 2017 yılında mobil teknolojilerden en çok %97,8 oranında cep telefonunun (akıllı telefon dahil) ve %36,7 oranında taşınabilir bilgisayarın kullanıldığı görülmektedir. 2004-2012 yılları arasındaki verilere göre cep bilgisayarının kullanım oranı oldukça düşük kalmıştır. Türkiye’de 2017 yılı Google Tüketici Barometresi verilerine göre en çok kullanılan mobil teknoloji akıllı telefonlardır. Cep telefonu (akıllı telefon dahil) kullanım oranı %98 iken akıllı telefon kullanım oranı %77’dir. Cinsiyet açısından mobil teknolojilerin kullanım oranının erkeklerde daha yüksek olduğu görülmüştür. Akıllı telefonlarda kullanım oranı erkeklerde %81 iken, kadınlarda %74’dir. Mobil teknolojilerin kullanım oranı, yaş aralıkları açısından değişebilmektedir. Akıllı telefonlarda kullanım oranı 25 yaş altında %96, 25-34 yaş arasında %98, 35-44 yaş arasında %88, 45-54 yaş arasında %66 ve 55 yaş üstünde %38’e ulaşmaktadır. Mobil teknoloji kullanım oranlarına genel olarak bakıldığında bu araştırmada elde edilen sonuçlar ile paralellik gösterdiği söylenebilir.

Üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri belli bir amaçla kullanım düzeyleri orta seviye olarak belirlenmiştir. Öğrenciler mobil teknolojileri eğlenmek ve enformasyon edinmek amacıyla yüksek seviyede; günlük yaşamdaki işlerini gerçekleştirmek, kişisel kimliklerini geliştirmek ve sosyal etkileşimde bulunmak amacıyla orta seviyede kullanmaktadırlar. Üniversite öğrencileri mobil teknolojileri en çok; enformasyon açısından, ihtiyaç duyduğu tüm bilgilere erişebildiği için; günlük yaşam açısından, önemli olduğunu düşündüğü şeyleri (video, ses, not vb.) kaydetmek için; kişisel kimlik açısından, kişisel değerlerini (dostluk, yardımlaşma vb.) desteklemek ve kişisel gelişimine katkı sağlamak için; sosyal etkileşim açısından, çevresindeki kişiler tarafından ulaşılabilir olmak için; eğlence açısından, müzik dinlemek ve video izlemek için kullanmaktadırlar. Alanyazında mobil teknolojilerin belli bir amaçla kullanımına yönelik birçok çalışma bulunmaktadır. Selian ve Srivastava’nın (2004) gençlerin cep telefonu kullanımı üzerine yaptığı bir araştırmada, cep telefonunun hayatı kolaylaştırdığı ve cep telefonunun en çok oyun oynamak için kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Yılmaz’ın (2011) mobil öğrenmede lisansüstü öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının

farkındalık düzeylerine yönelik yaptığı çalışmada, mobil teknolojilerin kullanım amacıyla ilgili e-posta gönderme-alma, araştırma yapma, bankacılık, e-öğrenme, sosyal ağlar ve kısa mesaj gönderme-almanın diğer amaçlara göre öne çıktığı belirtilmiştir. 2012 yılında yapılan bir araştırmaya göre (GWI) Türkiye’de aktif internet kullanıcısı olan kişiler cep telefonlarını çoğunlukla SMS göndermek, fotoğraf çekmek, video kaydetmek ve oyun oynamak için kullanmaktadırlar. Atalay, Barutcu, Koçak, Taş ve Üstündağ ve Erdal’a (2013) göre üniversite öğrencileri cep telefonunu en çok; arama yapmak, mesaj atmak ve internete girmek için kullanmaktadırlar. Bal’ın (2013), üniversite öğrencilerinin cep telefonu kullanım alışkanlıklarını ve motivasyonlarını incelediği çalışmasında; Moda ve Statü, İşlevsellik ve Sosyalleşme, Eğlence ve Rahatlama, Mobilite, Bilgilenme olmak üzere beş motivasyon belirlemiştir. Bunlardan Moda ve Statü’nün gençlerin cep telefonu kullanım motivasyonlarında ilk sırayı oluşturduğu ifade edilmiştir. Su Tonga’nın (2015) öğretmen adaylarının mobil teknolojileri öğrenme faaliyetlerinde kullanma sıklıklarını incelediği araştırmasında, öğretmen adaylarının mobil teknolojileri en çok iletişim kurma, bilgi tarama ve dosya paylaşma amacıyla kullandıkları görülmüştür. Polat ve Maksudunov’un (2015) üniversite öğrencilerinin mobil telefon tercihinde etki faktörlerini araştırdıkları çalışmalarında, mobil telefonda en çok internet, konuşma, MP3 dinleme, resim çekme ve bluetooth özelliklerinin kullanıldığı belirtilmiştir. Erkovan’ın (2015) akıllı cep telefonları kullanım örüntülerini incelediği araştırmasında, akıllı cep telefonu kullanım nedenlerinden en çok “Çevremde olup bitenler hakkında kolayca bilgi sahibi olmamı sağlıyor.” tercih edilmiştir. Büyükuğurlu (2015) mobil teknolojilerin eğitim, sağlık ve tıp, pazarlama, çalışma hayatı, ticaret ve devlet hizmetleri alanında kullanıldığını belirtmiştir. Alanyazındaki mobil teknolojiler ile ilgili çalışmalara bakıldığında çoğunluk akıllı telefonlar üzerinde araştırmalar yapıldığı görülmektedir. Bunun nedeninin TÜİK (2017) ve Google Tüketici Barometresi’nde (2017) yer alan istatistiklerdeki yıl bazında akıllı telefonlardaki kullanım oranının artması olarak gösterilebilir. Ayrıca bir başka nedenin akıllı telefonların sahip oldukları özelliklerin diğer mobil teknolojileri de barındırıyor olması söylenebilir. Bu kapsamda yapılan çalışmalara genel olarak bakıldığında, bu araştırmayla benzer ve farklılaşan yönler bulunmaktadır. Farklılaşmanın nedeninin örneklem farklılığından kaynaklanabileceği belirtilebilir. Ayrıca alanyazındaki çalışmalarda, mobil teknoloji kullanımı amaçları açısından daha çok teknik kavramların kullanıldığı ve davranış temelli kullanım amaçlarının nadir olduğu görülmüştür.

Üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri kullanım amaçları fakülte/yüksekokul ve cinsiyet açısından farklılık gösterirken, sınıf ve GNO açısından farklılık göstermediği belirlenmiştir. Fakülte/yüksekokul açısından, günlük yaşamdaki işleri gerçekleştirmede Eğitim Fakültesi ve Mühendislik Fakültesi, kişisel kimlik geliştirmede Spor Bilimleri Fakültesi ve Eczacılık Fakültesi öne çıkmaktadır. Porsuk Meslek Yüksekokulu'nda okuyan öğrencilerin mobil teknolojileri yeni arkadaşlar edinmek ve sosyal statülerini iyileştirmek için kullandıkları söylenebilir. Cinsiyet açısından enformasyon edinmede, günlük yaşamdaki işleri gerçekleştirmede, kişisel kimlik geliştirmede ve sosyal etkileşimde bulunmada kadınlar öne çıkmaktadır. Mobil teknolojileri oyun oynama amaçlı kullanımında kadınlar erkeklerden daha fazla yer almaktadır. Fakat oyun konsolu kullanımında erkeklerin fazla olması dikkat çekicidir. GNO açısından mobil teknolojileri öğrenme amaçlı kullanımının başarıyı olumlu yöne, oyun amaçlı kullanımının başarıyı olumsuz yöne çekebileceği söylenebilir. Alanyazında mobil teknolojilerin belli bir amaçla kullanımının demografik özellikler açısından incelendiği çalışmalar bulunmaktadır. Atalay, Barutcu, Koçak, Taş ve Üstündağ ve Erdal'a (2013) göre üniversite öğrencileri arasında cep telefonunu mesaj, radyo-müzik amaçlı kullanımında kadınların fazla olduğu, navigasyon amaçlı kullanımında erkeklerin fazla olduğu belirtilmiştir. Bal'ın (2013) üniversite öğrencilerinin cep telefonu kullanım alışkanlıklarını ve motivasyonlarını incelediği çalışmasında, cinsiyet açısından erkekler Moda ve Statü motivasyonunda, kadınlar ise İşlevsellik ve Sosyalleşme ile Mobilite motivasyonlarında öne çıkmıştır. Su Tonga'nın (2015) öğretmen adaylarının mobil teknolojileri öğrenme faaliyetlerinde kullanma sıklıklarını incelediği araştırmasında, mobil teknolojilerin öğrenme faaliyetlerinde kullanılma amaçlarında, cinsiyet açısından herhangi bir farklılığa rastlanılmamıştır. Elmas, Kete, Hızlısoy ve Kumral'ın (2015) teknolojik cihaz kullanım alışkanlıklarının okul başarısına etkisini araştırdıkları araştırmada; okul başarısı ile telefonla görüşme süresinin pozitif yönlü, bilgisayarla oyun oynamanın negatif yönlü bir ilişkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, teknolojik cihaz kullanımındaki farklılıkların, benzer öğrenme ve çalışma becerisine sahip kişilerde okul başarıları açısından neden farklılıklar olduğunu açıklayabileceği belirtilmiştir. Alanyazındaki çalışmalara bakıldığında mobil teknolojilerin kullanımına yönelik genellikle cinsiyet değişkeninin ele alındığı görülmektedir. Cinsiyet açısından alanyazındaki çalışmaların bu araştırmayla benzer ve farklılaşan yönleri bulunurken,

başarı açısından Elmas, Kete, Hızlısoy ve Kumral'ın (2015) çalışmasının bu araştırmayla farklılık gösterdiği söylenebilir.

Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme eğilimleri orta seviye olarak belirlenmiştir. Öğrenciler akademik ertelemeyi, sorumsuzlukla ilgili davranışlarla, öğretmenlere (derse giren öğretim elemanlarına) ilişkin olumsuz algılarla ve akademik mükemmeliyetçilik davranışlarla orta seviyede; akademik görevin algılanan niteliğine yönelik olumsuz davranışlarla düşük seviyede yapmaktadırlar. Üniversite öğrencileri akademik ertelemeyi en çok; sorumsuzluk açısından, vicdan azabı çekse de zamanının çoğunu ders çalışmak yerine keyif verici aktivitelerle geçirmesinden dolayı; akademik görevin algılanan niteliği açısından, uzun zaman alacak ödevleri hemen yapmaya başlamamasından dolayı; öğretmenlere ilişkin olumsuz algı açısından, öğrenciye bir şeyler kazandırmak yerine dersi boş geçirmeye çalışan hocaların verdiği ödevleri son güne kadar yapmamasından dolayı; akademik mükemmeliyetçilik açısından, en iyisini, en güzelini yapma düşüncesinin ders çalışmaya başlamasını geciktirmesinden dolayı yapmaktadır. Alanyazına bakıldığında akademik erteleme davranışlarının belirlenmesine yönelik birçok çalışma yapıldığı görülmüştür. Bu çalışmalarda bireylerin akademik erteleme eğilimine neden olan davranışlar ve bu davranışların demografik özellikler açısından nasıl değiştiği belirlenmeye çalışılmıştır. Ferrari, Keane, Wolfe ve Beck'in (1998) üniversite öğrencilerinde erteleme eğiliminin nedenlerini araştırdıkları çalışmalarında, başarısız olma korkusunun en büyük neden olduğuna ulaşılmıştır. Ferrari ve Scher'e (2000) göre, üniversite öğrencileri fazla çaba gerektiren ve kaygı yaratan işleri daha fazla ertelemektedir. Yorulmaz'ın (2003), Kara Harp Okulu'nda öğrenim gören öğrenciler üzerine yaptığı çalışmada; erteleme ile özsaygı, suçluluk, akademik ortalama arasında negatif yönlü bir ilişki; erteleme ile kaygı, mükemmeliyetçilik ve depresyona girme arasında pozitif yönlü bir ilişki çıkmıştır. Uzun Özer'in (2005), yaptığı çalışmada, öğrencilerin %52'sinin akademik erteleme davranışı sergilediği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca erteleme davranışının olası sebepleri arasında başarısızlık korkusu, risk alma davranışı, tembellik ve kontrol edilmeye karşı isyanın olduğu belirtilmiştir. Balkıs, Duru, Buluş ve Duru'nun (2006) yaptıkları çalışmada, üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışları ile çalışma ve öğrenmeye yönelik olumsuz tutum, etkili olmayan zaman yönetimi, konsantrasyon güçlüğü arasında pozitif yönlü ilişki bulunurken; motivasyon ve akademik başarı arasında negatif yönlü ilişki olduğu belirlenmiştir. Kağan'ın (2009), yaptığı çalışmada akademik erteleme ile zaman yönetimi arasında

pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca başarısızlık korkusu, risk alma, mükemmeliyetçilik, kontrol edilmeye karşı isyan, zahmetsiz sonuç almak ve işlerin zor ve karmaşık olması gibi diğer faktörlerin erteleme nedenleri olarak karşımıza çıktığı belirlenmiştir. Hussain ve Sultan'ın (2010), üniversite öğrencileri ve öğretmenler üzerine yaptıkları çalışmada; öğrencilerin hastalık, sosyal ve ailesel problemler, ilgi ve motivasyon eksikliği, öz-güven eksikliği, tembellik, öğretmene karşı olumsuz tutum, öğretmenlerden rehberlik hizmeti alamama, ödevler veya sunumlarla ilgili öğretmenden olumsuz geri bildirim alma, sınıf arkadaşlarının koordinasyon eksikliği, ödevlerin tamamlanması ile ilgili duyulan stres, sınıf arkadaşlarıyla eğlenme ve iletişime zaman ayırma gibi nedenlerden dolayı erteleme davranışı sergiledikleri ifade edilmiştir. Kızılkaya Cumaoglu ve Diker Coşkun'un (2012) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin akademik erteleme düzeyleri orta düzeyde çıkmıştır. Alanyazına bakıldığında bu araştırmayla benzerlik gösteren ve farklılaşan akademik erteleme davranışlarının olduğu görülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme eğilim düzeylerinin fakülte/yüksekokul, cinsiyet ve GNO açısından farklılık gösterirken, sınıf açısından farklılık göstermediği belirlenmiştir. Fakülte/yüksekokul açısından, sorumsuzlukla ilgili davranışlarda Eğitim Fakültesi, İletişim Bilimleri Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve Turizm Fakültesi; öğretmenlere ilişkin olumsuz algılarda İletişim Bilimleri Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve Turizm Fakültesi öne çıkmaktadır. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde öğrencilerin çokça çaba harcattıran akademik görevleri yapmayı son ana bıraktıkları ve önemli akademik görevleri son anlarda yaptıkları söylenebilir. Cinsiyet açısından sorumsuzlukla ilgili davranışlarda, akademik görevin algılanan niteliğine yönelik olumsuz davranışlarda ve öğretmenlere ilişkin olumsuz algılarda erkekler öne çıkmaktadır. GNO açısından, akademik erteleme davranışının başarıyı olumsuz yöne çekebileceği söylenebilir. Alanyazında akademik erteleme ile fakülte/yüksekokul arasında bazı çalışmalarda herhangi bir fark bulunmazken (Berber Çelik, 2014; Dünyaoğulları, 2011), bazı çalışmalarda farklı fakülte/yüksekokullar arasında farklılıkların olduğu (Karabıyık Çeri, Çavuşoğlu ve Gürol, 2015; Kınık, 2015; Yıldırım, 2015) görülmüştür. Akademik erteleme ile cinsiyet arasında bazı çalışmalarda herhangi bir fark bulunmazken (Berber Çelik, 2014; Dünyaoğulları, 2011; Haycock, McCarthy ve Skay, 1998; Kachgal, Hansen ve Nutter, 2001; Karabıyık Çeri, Çavuşoğlu ve Gürol,

2015; Kınık, 2015), bazı çalışmalarda erkeklerin kadınlardan daha çok ertelemeci oldukları (Balkıs, 2006; Balkıs, Duru, Buluş ve Duru, 2006; Berber Çelik, 2014; Çetin, 2009; Milgram, Marshevsky ve Sadeh, 1995; Uzun Özer, 2005) sonucuna ulaşılmıştır. Çakıcı'ya (2003) göre, akademik ertelemelerde cinsiyet açısından lise öğrencilerinde erkekler lehine fark varken, üniversite öğrencilerinde herhangi bir farklılık yoktur. Washington'a (2004) göre ise kadınlar erkeklerden daha çok erteleme yapmaktadırlar. Akademik erteleme ile sınıf arasında bazı çalışmalarda herhangi bir fark bulunmazken (Çetin, 2009; Kim ve Seo, 2015; Zarick ve Stonebraker, 2009), bazı çalışmalarda sınıf düzeyi ile birlikte akademik ertelemenin azaldığı (Balkıs, 2006; Karabıyık Çeri, Çavuşoğlu ve Gürol, 2015), bazı çalışmalarda sınıf düzeyi ile birlikte akademik ertelemenin arttığı (Berber Çelik, 2014; McCown ve Roberts, 1994) belirlenmiştir. Alanyazına bakıldığında akademik erteleme ile başarı arasında genelde negatif yönlü ilişki bulunduğu görülmüştür (Balkıs, 2006; Berber Çelik, 2014; Beswick, Rothblum ve Mann, 1988; Çetin, 2009; Karabıyık Çeri, Çavuşoğlu ve Gürol, 2015; Owens ve Newbegin, 1997; Rothblum, Solomon ve Mukarami, 1986). Yapılan çalışmalara genel olarak bakıldığında akademik erteleme davranışlarının seçilen örneklemelere göre bu çalışmayla farklılıklar gösterebildiği söylenebilir. Akademik erteleme eğilimi demografik özelliklere göre incelendiğinde; başarı ile olan negatif yönlü ilişki ve cinsiyet açısından çoğunlukla erkeklerin akademik erteleme yapması bu çalışma ile paralellik gösterirken, fakülte/yüksekokul açısından farklılıklar gözlenmiştir. Sınıf düzeyi açısından farklılığa rastlanılmayan araştırmalar, bu çalışmayı desteklemekle birlikte sınıf düzeyine göre akademik ertelemenin artıp veya azaldığını belirten araştırmalar da vardır.

Üniversite öğrencilerinin, mobil teknolojileri belli bir amaçla kullanım düzeyleri ile akademik erteleme eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Fakat mobil teknolojilerin eğlence amaçlı kullanımının akademik erteleme eğilim düzeyi ile aynı yönlü ilişkili olduğu, akademik görevleri zamanında yapamamanın da mobil teknolojileri belli bir amaçla kullanım düzeyleri ile zıt yönlü ilişkili olduğu dikkate alınabilir. Ayrıca akademik görevlerde sorumsuz davrandığını belirten öğrencilerde; mobil teknolojileri bu görevler için kullanmadığı, daha çok sosyal aktivite ve eğlence amaçlı kullandığı söylenebilir. Öğrencilerin akademik görevin zamanında yapılmasına yönelik olumsuz algılarının ise, mobil teknolojilerin enformasyon amaçlı kullanımı ile zıt yönde ilişkili olduğu belirtilebilir. Alanyazına bakıldığında mobil teknolojilerin kullanımına ve akademik ertelemeye yönelik birçok çalışma yapılmasına rağmen ikisinin

beraber incelendiği çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülmüştür. Odacı ve Berber Çelik'in (2012) çalışmalarında, üniversite öğrencilerinin problemlı internet kullanımı ile akademik erteleme arasında bir ilişki olmadığı ortaya çıkmıştır. Davis ve Abbitt'in (2013) araştırmasında, akademik erteleme eğilimi olan öğrencilere, haftalık quizler öncesinde hergün sayısı artan uyarı mesajları (SMS) gönderilmiş ve çalışma sonunda öğrencilerin akademik erteleme yapma düzeylerinin giderek azaldığı belirlenmiştir. Erdoğan, Pamuk, Yürük ve Pamuk'a (2013) göre, problemlı mobil telefon kullanımı ile akademik erteleme arasında orta düzeyde ilişki vardır. Rahardjo, Juneman ve Setiani'ye (2013) göre, üniversite öğrencilerinin bilgisayar kaygısı ve akademik stresi beraberce öğrencilerin akademik ertelemeleri üzerinde önemli rol oynamaktadır. Tekin Akdemir'e (2013) göre, ilköğretim öğrencilerinin Facebook tutumları ile akademik ertelemeleri arasında orta düzeyde pozitif ilişki vardır. Jung ve Han'a (2014) göre, cep telefonu bağımlılığının, ergenlerin öz-kontrol ve akademik erteleme durumları arasındaki ilişki üzerinde orta düzeyde etkisi olmaktadır. Şahin'e (2014) göre, sosyal ağlarda iletişimi güçlü olan kullanıcıların akademik erteleme eğilimleri günlük ihtiyaç için kullananlara göre yüksektir. Facebook'u akademik amaçlı kullanan kişiler, akademik erteleme yapmamaktadırlar. Facebook'u çok benimseyen kullanıcıların akademik erteleme eğilimleri ise az benimseyenlere göre yüksektir. Uzun, Ünal ve Tokel'in (2014) yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının internet bağımlılığı ile akademik erteleme arasında pozitif yönde bir ilişki çıkmıştır. Mohammadi, Tahriri ve Hassaskhah'ın (2015) çalışmalarında, İngilizceyi yabancı dil olarak konuşan öğrencilerin internet kullanımı ve akademik erteleme durumları arasında orta düzeyde ilişki bulunmuştur. Alanyazındaki çalışmalara genel olarak bakıldığında, bu çalışmadaki mobil teknoloji kullanımı ve akademik erteleme davranışı arasındaki ilişkiden farklılık gösterdiği söylenebilir. Ayrıca sosyal ağlarda iletişimi kuvvetli olan kişilerin daha fazla akademik erteleme yapmasının bu çalışma ile paralellik gösterdiği belirtilebilir.

Üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri belli bir amaçla kullanım düzeyleri ile akademik erteleme eğilim düzeyleri arasındaki ilişki yönünün demografik özellikler açısından değişmediği belirlenmiştir. İlişkinin düzeyi ise fakülte/yüksekokul, sınıf ve cinsiyet değişkenlerinde farklılaşmakta, GNO açısından farklılaşmamaktadır. Kızılkaya Cumaoğlu ve Diker Coşkun'un (2012) yaptıkları çalışmada orta düzeyde akademik erteleme yapan öğretmenlerin, erteleme eğilimlerinin teknolojiyi kullanım durumlarına göre farklılaştığı belirlenmiştir. Erdoğan, Pamuk, Yürük ve Pamuk'a (2013) göre;

cinsiyet, bağımlılık ve mobil telefon günlük kullanım sıklığının beraberce akademik ertelemeyi yordadığı belirtilmiştir. Mohammadi, Tahriri ve Hassaskhah'ın (2015) çalışmalarında, İngilizceyi yabancı dil olarak konuşan öğrencilerin yıllara göre internet kullanım durumlarının ve akademik erteleme düzeylerinin farklılaştığı görülmüştür. Alanyazındaki çalışmalara bakıldığında demografik özelliklerin incelenen konulara göre farklılık oluşturduğu ve kısmen bu araştırma ile paralellik göstermediği söylenebilir.

4.2. Öneriler

Araştırmada elde edilen sonuçlar, uygulamaya yönelik ve gelecek araştırmalara yönelik öneriler olacak şekilde sunulmuştur.

4.2.1. Uygulamaya yönelik öneriler

- Üniversite öğrencileri mobil teknolojilerden en çok akıllı telefonları kullanmaktadır. Akıllı telefon kullanım oranının fazla olmasının nedenlerinden birisi akıllı telefonların diğer mobil teknolojilerde yer alan özellikleri içinde barındırıyor olması olabilir. Bu durumun araştırılması, öğrencilerin mobil teknolojileri kullanım amaçlarına yönelik daha iyi çıkarımın yapılması açısından yararlı olabilir.
- Üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri belli bir amaçla kullanım düzeyleri orta seviyededir. Bu düzey, demografik özellikler ile araştırmadaki alt boyutlar ve maddeler açısından incelendiğinde değişebilmektedir. Bu düzeylerin, demografik özellikler dikkate alınarak yapılacak uygulamalı çalışmalar ile kontrol edilmesi, mobil teknolojilerin kullanımına yönelik öğrenci profilinin oluşmasına katkı sağlayabilir.
- Araştırmada, üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri öğrenme amaçlı kullanımının başarıyı olumlu yöne, oyun amaçlı kullanımının başarıyı olumsuz yöne çekebileceği belirtilmiştir. Öğrenme ortamlarında mobil teknolojiler kullanılarak başarıya bakılması bu teknolojilerin etkililiği açısından yararlı olabilir. Öğrencilerin oyun oynayarak akademik görevlerini ihmal etmemesi için öğretim ortamı oyun temelli veya oyunlaştırma destekli tasarlanabilir. Fakat bu ortam tasarlanmadan önce, öğrencilerin oyun oynamayı derslerine yönelik motivasyon unsuru olarak kullanma durumunun dikkate alınması gerekebilir.

- Üniversite öğrencilerinde, cinsiyet açısından; sorumsuzlukla ilgili davranışlarda, akademik görevin algılanan niteliğine yönelik olumsuz davranışlarda ve öğretmenlere ilişkin olumsuz algılarda erkekler öne çıkmaktadır. Bu duruma yönelik öğrenciler ile görüşme yapılarak, nedenleri araştırılabilir.
- Araştırmada, üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının başarıyı olumsuz yöne çekebileceği belirtilmiştir. Bu kapsamda öğrenme ortamlarında öğrencilerin akademik erteleme davranışlarının azaltılmasına yönelik önlemler alınması ve öğrenciye rehberlik desteği verilmesi yararlı olabilir.
- Araştırmada, akademik görevlerde sorumsuz davrandığını belirten üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri bu görevler yerine sosyal aktivite ve eğlence amaçlı kullanılabileceği ifade edilmiştir. Bu kapsamda akademik görevlerin, öğrencilerinin hem sosyalleşebileceği, hem de eğlenebileceği ortamlarda gerçekleşmesinin sağlanması, öğrencinin sorumluluk bilinci kazanması açısından yararlı olabilir.
- Araştırmada, üniversite öğrencilerinin akademik görevlerini zamanında yapmalarına yönelik olumsuz algılarının, mobil teknolojilerin enformasyon amaçlı kullanımı ile zıt yönde ilişkili olduğu belirtilmiştir. Bu kapsamda, öğrencilere araştırma yoluyla akademik görevlerini yerine getirebileceği öğrenme ortamlarının tasarlanması, bu görevlerin zamanında yapılması açısından katkı sağlayabilir.

4.2.2. İleri araştırmalara yönelik öneriler

- Araştırmada, demografik özellikler açısından fakülte/yüksekokul, sınıf, cinsiyet ve GNO dikkate alınmıştır. Farklı demografik özellikler (üniversite, bölüm, yaş, medeni durum vb.) işe koşularak çalışılan örneklem üzerinde daha etkili sonuçlar elde edilebilir.
- Araştırmada, uygulanan ölçeklerin Engelliler Entegre Yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrenci profili açısından uygun olmaması sebebiyle, bu yüksekokul örnekleminden çıkarılmıştır. Engelli bireylere yönelik hazırlanacak veri toplama araçları ile araştırmanın tekrarlanması, sonuçları açısından onlara olumlu katkı sağlayabilir.

- Araştırmada örneklem olarak üniversite öğrencileri alınmıştır. Örneklemen çeşitlendirilerek araştırmanın tekrarlanması, yaygınlık açısından önemli görülmektedir.
- Üniversite öğrencilerinin her bir mobil teknolojiyi kullanım oranları arasında büyük farklar olduğu görülmüştür. Mobil teknolojiler açısından genelleme yapabilmek adına, kullanım oranının dengeli dağıtıldığı örneklem üzerinde tekrar çalışılabilir.
- Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme eğilimleri orta seviyededir. Öğrencilerin akademik erteleme davranışları, demografik özellikler ile çalışmadaki alt boyutlar ve maddeler açısından incelendiğinde bu seviye değişebilmektedir. Akademik erteleme davranışlarının, demografik özellikler dikkate alınarak yapılacak nitel araştırmalar ile kontrol edilmesi, öğrencilerin akademik erteleme eğilimlerinin azaltılması açısından yararlı olabilir.
- Araştırmada, ölçeklerdeki alt boyutların birbirini yordama durumuna, aralarında yeteri kadar korelasyonel ilişki bulunmamasından dolayı bakılamamıştır. Alt boyutlar arasında gerekli ilişkinin sağlanabildiği araştırmalarda yol analizi yapılarak bu durum kontrol edilebilir.
- Araştırmada, üniversite öğrencilerinden mobil teknolojileri kullanım sıklıklarına yönelik veri toplanmamıştır. Mobil teknolojilerin kullanım sıklığı ile akademik erteleme eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi öğrencilerin akademik erteleme eğilimlerinin azaltılması açısından yararlı olabilir.
- Üniversite öğrencilerinin mobil teknolojiyi kullanım amaçları ile akademik ertelemeleri arasındaki ilişki; nomofobi, netlessfobi, oyun bağımlılığı, mobil bağımlılık, sosyal medya bağımlılığı gibi kavramlarla ilişkilendirilerek derinlemesine analiz yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akbulut, Y. (2010). *Sosyal bilimlerde SPSS uygulamaları: Sık kullanılan istatistiksel analizler ve açıklamalı SPSS çözümleri*. İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.
- Anadolu Üniversitesi, (2017). *Sayılarla üniversitemiz (Kasım)*.
<http://www.anadolu.edu.tr/universitemiz/sayilarla-universitemiz/ogrenci-sayilari> (Erişim tarihi: 23.12.2017)
- Atalay, F. B., Barutcu, G., Koçak, A. Ö., Taş, E. G., Üstündağ, I. ve Erdal, R. (2013). Başkent Üniversitesi öğrencilerinin medya tüketim alışkanlıkları. *Başkent Üniversitesi XV. Öğrenci Sempozyumu*.
- Ataman Yengin, D. (2016). Sosyal medya ve akıllı mobil teknoloji: Akıllı sosyal yaşamlar. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 6(2), 105-113.
- Bal, E. (2013). *Teknoloji çağında cep telefonu kullanım alışkanlıkları ve motivasyonlar: Selçuk Üniversitesi öğrencileri üzerine bir inceleme*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Balkıs, M. (2006). *Öğretmen adaylarının davranışlarındaki erteleme eğiliminin, düşünme ve karar verme tarzları ile ilişkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Balkıs, M., Duru, E., Buluş, M. ve Duru, S. (2006). Üniversite öğrencilerinde akademik erteleme eğiliminin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 7(2), 57-73.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Bartlett J.E., Kotrlik J.W., and Higgin C.C. (2001). Organizational research: Determining appropriate sample size in survey research. *Information Technology, Learning and Performance Journal*, 19(1).
- Baykara, M. (2016). *Mobil işletim sistemleri*.
<http://web.firat.edu.tr/mbaykara/mobil.html> (Erişim tarihi: 12.12.2016)

- Bentler, P.M., and Bonnet, D.C. (1980). Significance tests and goodness of fit in the analysis of covariance structures. *Psychological Bulletin*, 88(3), 588-606.
- Behera, K. S. (2013). M-learning: A new learning paradigm. *International Journal on New Trends in Education and Their Implications*, 4(2), 24-34.
- Berber Çelik, Ç. (2014). *Akademik erteleme nin bazı psiko-sosyal değişkenlere göre açıklanması ve gerçeklik terapisine dayalı akademik erteleme ile başa çıkma eğitim programının etkililiğinin sınanması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Beswick, G., Rothblum, E. D., and Mann, L. (1988). Psychological antecedents of student procrastination. *Australian Psychologist*, 23(2), 207-217.
- Bozkurt A. (2015). Mobil öğrenme: Her zaman, her yerde kesintisiz öğrenme deneyimi. *AUAd 2015* 1(2), 65-81.
- BTK, (2017). *Üç aylık pazar verileri raporu: 2016 yılı 4. çeyrek, Ekim - Kasım - Aralık*.
- Burka, J. B., and Yuen, L. M. (2008). *Procrastination: Why you do it, what to do about it now*. (Revised Edition). Ma: Da Capo Press: Cambridge.
- Büyüköztürk, Ş. (2014). *Veri analizi el kitabı*. (19. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (15. Baskı). Pegem Akademi: Ankara.
- Büyük Uğurlu, Ö. (2015). *Mobil teknolojiler ve sigorta sektöründe uygulama alanları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü.
- CCWTR, (2012). Cisco Connected World Technology Report. *Her 4 Türk gencinden 3'ü akıllı telefon bağımlısı*. <http://www.connectedvivaki.com/her-4-turk-gencinden-3%E2%80%B2u-akilli-telefon-bagimlisi> (Erişim tarihi: 07.07.2018)
- Chun, A. H. C., and Choi, J. N. (2005). Rethinking procrastination: Positive effects of “active” procrastination behavior on attitudes and performance. *The Journal of Social Psychology*, 145(3), 245-264.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. (2. baskı). Hillsdale, NJ: Erlbaum.

- Comings, D. E. (1994). Tourette's syndrome: A behavioral spectrum disorder. *Advances in neurology*. 65, 293-303.
- Cüceloğlu, D.(1993). *İnsan ve davranışı*. İstanbul: Remzi Kitapevi Yayınları.
- Çakıcı, D. Ç. (2003). *Lise ve üniversite öğrencilerinde genel erteleme ve akademik erteleme davranışının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çetin, Ş. (2009) Eğitim fakültesi öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*. 25,1-7.
- Davis, F. D. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. *MIS Qutart*. 13, 319-339.
- Davis, D. R., and Abbitt, J. T. (2013). An investigation of the impact of an intervention to reduce academic procrastination using Short Message Service (SMS) technology. *Journal of Interactive Online Learning*, 12(3), 78-102.
- Davis, F. D., Bagozzi, R. P., and Warshaw, P. R. (1992). Extrinsic and intrinsic motivation to use computers in the workplace. *Journal of Applied Social Psychology*, 22, 1111-1132.
- Dünyaogulları, Ö. (2011). *Üniversite son sınıf öğrencilerinin kendilerini gerçekleştirme engelleriyle genel erteleme eğilimi ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ekren G., ve Kesim M. (2016) Mobil iletişim teknolojilerindeki gelişmeler ve mobil öğrenme. *AUAd 2016* 2(1), 36-51.
- Ellis, A., and Knaus, W. J. (1977). *Overcoming procrastination*. New York: Signet Books.
- Elmas, O., Kete, S., Hızlısoy, S. ve Kumral, N. (2015). Teknolojik cihaz kullanım alışkanlıklarının okul başarısı üzerine etkisi. *SDÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi* 6(2), 49-54.
- Emmett, R. (2004). *Ağustos böceği ile karınca*. (Çev. Sara Çaşkurlu). İstanbul: Kariyer Yayınları.

- Ener, U. A. (2015). *Wearable technology: A study on post-human and future applications*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bilkent Üniversitesi, Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erdoğan, D. (2016). *Üniversite hazırlık sınıfı öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının ve durumluk kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ufuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erdoğan, İ. ve Alemdar, K. (2002). *Öteki kuram: Kitle iletişiminde yaklaşımların tarihsel ve eleştirel bir değerlendirilmesi*. Ankara: Erk Yayınları.
- Erdoğan, U., Pamuk, M., Yürük, S. E., and Pamuk, K. (2013). Academic Procrastination and Mobile Phone. *International Academic Conference on Education, Teaching and E-learning*.
- Erkovan, K. (2015). *Akıllı cep telefonları kullanım örüntüleri: Üsküdar örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Eru, O. (2013). *Süpermarket sektöründeki mobil pazarlama uygulamalarının tüketici davranışlarına etkisi: Aydın örneği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Ferrari, J. R. (1994). Dysfunctional procrastination and its relationship with self-esteem, interpersonal dependency and self-defeating behaviors. *Personal Individual Differences*. 17(5), 673-679.
- Ferrari, J. R., Jonhson, J. L., and McCown, W. G. (1995). *Procrastination and task avoidance: Theory, research and treatment*. New York: Plenum.
- Ferrari, J. R., Keane, S. M., Wolfe, R.N., and Beck B. L. (1998). The antecedents and consequences of academic excuse-making: Examining individual-differences in procrastination. *Research In Higher Education*, 39(2), 199-215.
- Ferrari, J.R., O'Callaghan, J., and Newbegin, I. (2005). Prevalence of procrastination in the United States, United Kingdom, and Australia: Arousal and avoidance delays among adults. *North American Journal of Psychology*, 7, 1-6.

- Ferrari, J. R., and Scher, S. J. (2000). Toward an understanding of academic and nonacademic tasks procrastinated by students: The use of daily logs. *Psychology in the Schools*, 37(4), 359-366.
- Field, A. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics*. (4. Baskı). London: Sage.
- Fraenkel, J.R., Wallen, N. E., and Hyun, H. H. (2011). *Validity and reliability, how to design and evaluate research in science education* (8. Baskı), Mc Graw–Hill Companies.
- Google. (2017). Consumer barometer with Google. *Consumer Barometer*. <https://www.consumerbarometer.com> (Erişim tarihi: 07.07.2018).
- Google Play (2017). *Mobil uygulama kategorileri*. <https://play.google.com/store> (Erişim Tarihi: 14.05.2017)
- Grim, L. G., and Yarnold, P. R. (2000). *Reading and understanding more multivariate statistics*. Washington, DC: American Psychological Association.
- GWİ. (2012). Global Web Index. *Türkiye’de mobil cihaz ve aplikasyon kullanımı*. <http://www.connectedvivaki.com/turkiyede-mobil-cihaz-ve-aplikasyon-kullanimi> (Erişim tarihi: 07.07.2018).
- Haycock, L. A. (1993). *The Cognitive mediation of procrastination. An investigation of the relationship between procrastination and self- efficiency beliefs*. Unpublished Doctoral Dissertation, University of Minnesota at Twin Cities.
- Haycock, L.A., McCarthy, P., and Skay, C.L. (1998). Procrastination in college students: The role of self-efficacy and anxiety. *Journal of Counseling and Development*, 76, 317-325.
- Hooper, D., Coughlan, J., and Mullen, M. R. (2008). Structural equation modeling: Guidelines for determining model fit. *Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1), 53–60.
- Hu, L., and Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6(1), 1–55.

- Huck, S. W. (2012). *Reading statistics and research*. (6. Baskı). Boston: Pearson.
- Hussain, I., and Sultan, S. (2010). Analysis of procrastination among university students. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 5, 1897–1904.
- Intel, (2011). *Intel mobile etiquette survey*.
http://media.rtl.nl/media/actueel/rtlnieuws/2011/Intel_RTL_onderzoek_250811.pdf (Erişim Tarihi: 07.07.2018)
- İşman, A. (2008). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Jacob, S. M., and Issac, B. (2008). The mobile devices and its mobile learning usage analysis. *Proceedings of the International MultiConference of Engineers and Computer Scientists-IMECS 1*, 19-21. Hong Kong: Prentice Hall.
- Jung, E. J., and Han Y. J. (2014). The effect of adolescents' time perspective and self-control on academic procrastination: The mediating effect of cellular phone addiction. *Korean J. of Child Studies*, 35(1), 119-133.
- Kachgal, M. M., Hansen, L. S., and Nutter, K.J. (2001). Academic procrastination prevention/intervention: Strategies and recommendations. *Journal of Developmental Education*, 25, 14-21.
- Kağan, M., (2009) Üniversite öğrencilerinde akademik erteleme davranışını açıklayan değişkenlerin belirlenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(2),113-128.
- Karabıyık Çeri, B., Çavuşoğlu, C., ve Gürol, M. (2015). Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme düzeylerinin incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 34, 385-394.
- Katz, E. (1959). Mass communication research and the study of culture. *Studies in Public Communication*, 2, 1-6.
- Khurmyet, G. (2016). *Mobil eğitim teknolojisi olarak tablet bilgisayarın etkin öğrenim amaçlı kullanımı: Özel ortaöğretim kurumları üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü.

- Kınık, Ö. (2015). *Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışları ile fonksiyonel olmayan tutumları, depresyon düzeyleri ve benlik-saygıları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kızılkaya Cumaoglu, G. ve Diker Coşkun, Y. (2012). Öğretmenlerin akademik erteleme davranışı ile teknoloji kullanım durumları arasındaki ilişki. *Turkish Studies*, 7(4), 2237-2247.
- Kim, K. R., and Seo E. H. (2015). The relationship between procrastination and academic performance: A meta-analysis. *Personality and Individual Differences*, 82, 26-33.
- Kline, R. B. (2011). Convergence of structural equation modeling and multilevel modeling. In M. Williams (Ed.), *Handbook of methodological innovation*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Knaus, W. J. (1998). *Do it now! Break the procrastination habit*. (2. Baskı). New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Knaus, W. J. (2000). Procrastination, blame, and change. *Journal of Social Behavior and Personality*. 15, 153-166.
- Knaus, W. J. (2003). *The procrastination workbook*. Oakland: New Harbinger Pub.
- Knaus, W. J. (2010). *End procrastination now!: Get it done with a proven psychological approach*. McGraw-Hill.
- Koca, M. ve Koçak Usluel, Y. (2007). Öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojilerini kabul ve kullanım niyetleri. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi*, 6(11).
- Köse, M., Ayanoğlu, E., Erel, E. ve Gündüz, C. (2012). Sivil havacılıkta mobil teknolojilerin kullanımı: Elektronik uçuş çantası. 17. *Türkiye'de İnternet Konferansı*. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Kring, A. M., Davison, G. C., Neale, J. M., and Johnson, S. L. (2007). *Abnormal psychology* (ch. 8). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Kroonenberg, P. M., and Lewis, C. (1982). Methodological issues in the search for a factor model: Exploration through confirmation. *Journal of Educational Statistics*, 7, 69-89.

- Laughey, D. (2010). *Media studies*. Oldcastle Books.
- Mail Online, (2008). *Nomophobia*. <http://www.dailymail.co.uk/news/article-550610/Nomophobia-fear-mobile-phone-contact--plague-24-7-age.html> (Erişim tarihi: 07.07.2018).
- McCown, W., and Roberts, R. (1994). A study of academic and work-related dysfunctioning relevant to college version of an indirect measure of impulsive behavior. *Integra Technical Paper*, 28-94.
- McQuail, D. (1987). *Mass communication theory: An introduction*. (3. Baskı). London: Sage Publications.
- Milgram, N. A. (1991). Procrastination. In R. Dulbecco (Ed.), *Encyclopedia of Human Biology*. 6, 149-155. New York: Academic Press.
- Milgram, N. A. (1992). El retraso: Una enfermedad de los tempos modernos [Procrastination: A malady of modern time]. *Boletín de Psicología*, 35, 83-102.
- Milgram, N. A., Marshevsky, S., and Sadeh, C. (1995). Correlates of academic procrastination: Discomfort, task aversiveness, and task capability. *The Journal of Psychology*, 129, 145-155.
- Milgram, N., Mey-Tal, G., and Levison, Y. (1998). Procrastination, generalized or specific, in college students and their parents. *Personality & Individual Differences*, 25(2), 297-316.
- Mohammadi, M., Tahriri, A., and Hassaskhah, J. (2015). The relationship between internet use and academic procrastination of EFL learners across years of study. *International Journal of Applied Linguistics & English Literature*, 4(1), 231-241.
- Ocak, G. ve Bulut, R. (2015). Akademik erteleme davranışı ölçeği: Geçerlilik ve güvenirlilik çalışması. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1(2), 709-726.
- Odacı, H. ve Berber Çelik, Ç. (2012). Üniversite öğrencilerinin problemli internet kullanımlarının akademik öz-yeterlik, akademik erteleme ve yeme tutumları ile ilişkisi. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 7(1), 389-403.

- Owens, M. A., and Newbegin, I. (1997). Procrastination in high school achievement: A causal structural model. *Journal of Social Behavior & Personality*, 12, 869-888.
- Öztürk, U. C. (2015). Bağlantıda kalmak ya da kalmamak işte tüm korku bu: İnternetsiz kalma korkusu ve örgütsel yansımaları. *Journal of International Social Research*, 8(37), 629-638.
- Pallant, J. F. (2011). *SPSS survival manual: A step by step guide to data analysis using SPSS*, 4th edition. Crows Nest: Allen & Unwin.
- Polat, C. ve Maksudunov, A. (2015). Mobil telefon tercihinde etki faktörleri - Kırgızistan'daki üniversite öğrencileri üzerine bir çalışma. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 187-208.
- Rahardjo, W., Juneman J., and Setiani, Y. (2013). Computer anxiety, academic stress, and academic procrastination on college students. *Journal of Education and Learning*, 7(3), 147-152.
- Rogers, E.M. (2003). *Diffusion of innovations* (5th ed.). New York: Free Press.
- Rothblum, E. D., Solomon, L. J., and Murakami, J. (1986). Affective, cognitive, and behavioral differences between high and low procrastinators. *Journal of Counseling Psychology*, 33, 387-394.
- Sayın, Z. (2016). *Mobil telefonlarla mobil öğrenme üzerine bir araştırma ve örnek uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Selian, A. N., and Srivastava, L. (2004). Mobile phones & youth: A look at the U.S. student market. *ITU/MIC Workshop on "Shaping the Future Mobile Information Society"*. http://www.itu.int/osg/spu/ni/futuremobile/presentations/srivastava_youth_original.pdf (Erişim tarihi: 07.07.2018).
- Severin, W. J., and Tankard, J. (2001). *Communication theories: Origins, methods and uses in the mass media*. (5. Baskı). New York: Addison Wesley Longman.
- Solomon, L. J., and Rothblum, E. D. (1984). Academic procrastination: Frequency and cognitive-behavioral correlates. *Journal of Counseling Psychology*, 31(4), 503-509.

- Steel, P. (2007). The nature of procrastination: A meta-analytic and theoretical review of quintessential self-regulatory failure. *Psychological Bulletin*, 133(1), 65–94.
- Steiger, J. H. (2007). Understanding the limitations of global fit assessment in structural equation modeling. *Personality and Individual Differences*, 42(5), 893-98.
- Su Tonga, E. (2015). *Öğretmen adaylarının mobil teknolojileri öğrenme faaliyetlerinde kullanma sıklıklarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sümer, N. (2000). Yapısal eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3(6) 49-74
- Şahin, Y. L. (2014). Comparison of users' adoption and use cases of Facebook and their academic procrastination. *Digital Education Review*. 25, 127-138.
- Tabachnick, B. G., and Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics*. (5th edition). Allyn and Bacon, Boston.
- Taylor, S., and Todd, P. A. (1995). Understanding information technology usage: A test of competing models. *Information Systems Research*, 6, 144-176.
- TDK. (2016a). Türk Dil Kurumu. *Teknoloji*. www.tdk.gov.tr (Erişim tarihi: 06.12.2016).
- TDK. (2016b). Türk Dil Kurumu. *Mobil*. www.tdk.gov.tr (Erişim tarihi: 12.12.2016).
- Tekin Akdemir, N. (2013). *İlköğretim öğrencilerinin Facebook tutumları ile akademik erteleme davranışları ve akademik başarıları arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Thompson, R. L., Higgins C. A., and Howell, J. M. (1991). Personal computing: Toward a conceptual model of utilization. *MIS Quarterly*, 15(1), 125-143.
- Tice, D. M., and Baumeister, R. F. (1997). Longitudinal study of procrastination, performance, stress, and health. *Psychological Bulletin*, 8, 454–458.
- Tuckman, B. W. (1991). The development and concurrent validity of the procrastination scale. *Educational and Psychological Measurement*, 51, 473-480.

- TÜİK, (2017). Türkiye İstatistik Kurumu. *Hanehalkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması*. <http://www.tuik.gov.tr> (Erişim Tarihi: 07.07.2018).
- UNESCO, (2006). *Using ICT to develop literacy*. <http://eric.ed.gov/?id=ED494262> (Erişim Tarihi: 06.12.2016).
- Uzun, A. E. (2016). *Farklı liselere devam eden ergenlerin Facebook bağlanma stratejileri ve akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uzun, R. (2013). İzleyici Merkezli Yaklaşımlar (Editör: Erkan Yüksel), *İletişim kuramları*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, 84-105.
- Uzun, A. M., Ünal, E., and Tokel, S. T. (2014). Exploring internet addiction, academic procrastination and general procrastination among pre-service ICT teachers. *Mevlana International Journal of Education*, 4(1), 189-201.
- Uzun Özer, B. (2005). *Academic procrastination: Prevalence, self-reported reasons, gender difference and it's relation with academic achievement*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Uzun Özer, B. (2009). Bir grup lise öğrencisinde akademik erteleme davranışı: Sıklığı, olası nedenleri ve umudun rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(32), 12-19.
- Vestervelt, C. M. (2000). *An examination of the content and construct validity of four measures of procrastination*. Unpublished Doctoral Dissertation, Carleton University, Ottawa, Ontario.
- Vodanovich, S. J., and Seib, H. M. (1997). Relationship between time structure and procrastination. *Psychological Reports*, 80(1), 211-215.
- Washington, J. A. (2004). *The relationship between procrastination and depression among graduate and professional students across academic programs: Implications for counseling*. Unpublished doctoral dissertation, Texas Southern University, Houston.

- Wolf, E. J., Harrington, K. M., Clark, S. L., and Miller, M. W. (2013). Sample size requirements for structural equation models an evaluation of power, bias, and solution propriety. *Educational and Psychological Measurement*, 73, 913–934.
- Worthington, R. L., and Whittaker, T. A. (2006). Scale development research: A content analysis and recommendations for best practices. *The Counseling Psychologist*, 34, 806-838.
- Yıldırım, S. (2015). *Üniversite öğrencilerinin akademik başarı, akademik erteleme, kopya çekme ve devamsızlık durumlarının yordayıcısı olarak sosyal bağlılık*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldız, F. G. (2015). *Üniversite öğrencilerinin genel erteleme düzeyleri ile akademik erteleme düzeyleri ilişkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yılmaz, Y. (2011). *Mobil öğrenmeye yönelik lisansüstü öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının farkındalık düzeylerinin araştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yorulmaz, A. (2003). *Ertelme davranışının çeşitli psikolojik değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yurdugül, H. (2005). Ölçek geliştirme çalışmalarında kapsam geçerliği için kapsam geçerlik indekslerinin kullanılması. *XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, 1, 771-774.
- Zarick, L. M., and Stonebraker, R. (2009). I'll do it tomorrow: the logic of procrastination. *College Teaching*, 57(4), 211-215.
- Zeenath, S., and Orcullo, D.J.C. (2012). Exploring academic procrastination among undergraduates. *International Proceedings of Economics Development and Research*, 47(9), 42-46.

EKLER

EK-1. MTKAÖ Taslak Maddeleri İçin Uzman Görüşü Almak Üzere Oluşturulan Form

MOBİL TEKNOLOJİLERİ KULLANIM AMAÇLARINA YÖNELİK GELİŞTİRİLEN VERİ TOPLAMA ARACI MADDELERİNİN UZMAN GÖRÜŞ FORMU

Akademik Ünvanınız:

Sayın Uzman,

Aşağıda üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri kullanım amaçlarını belirlemek için oluşturulan veri toplama aracının madde havuzu yer almaktadır. Veri toplama aracı “Kesinlikle Katılmıyorum, Katılmıyorum, Kararsızım, Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde beşli likert yapısıyla kullanılacaktır. Veri toplama aracı madde havuzunun oluşmasında; alanyazında yer alan mobil teknoloji kullanımına yönelik çalışmalar, üniversite öğrencilerinin görüşleri ve “Kullanımlar ve Doyumlar” yaklaşımı temel alınmıştır. Kullanımlar ve doyumlar yaklaşımında kitle iletişim araçlarının kullanım nedenleri, bireylerin gereksinimleriyle açıklanmaktadır. McQuail (1987), kullanımlar ve doyumlar yaklaşımına yönelik çalışmaların ortaya koyduğu bulgular bağlamında medya kullanımından elde edilen bazı motivasyon ve memnuniyetleri şu başlıklar altında özetlemektedir:

 ENFORMASYON	 KİŞİSEL KİMLİK	 BÜTÜNLEŞME VE SOSYAL ETKİLEŞİM	 EĞLENCE
Yakın çevredeki, toplumdaki ve dünyadaki olaylarla ve koşullarla ilgili enformasyon bulmak	Kişisel değerlere destek bulmak	Kişinin aileye, arkadaşlara ya da toplumla bağlantı kurmasını sağlamak	Hayali bir dünyaya kaçışla gerçek sorunlardan uzaklaşmak
Pratik konularda bilgi ve tavsiye almak	Davranış modelleri bulmak	Başkalarıyla özdeşim kurmak ve bir aidiyet duygusu kazanmak	Rahatlamak, gevşemek
Merak ve genel ilgiyi tatmin etmek	Kendine ilişkin içgörü kazanmak	Sosyal ilişkileri güçlendirmek	İçsel kültürel ya da estetik zevk almak
Öğrenme, kendi kendine eğitim	Bireysel görüşlerine destek bulmak	Gerçek yaşamdaki arkadaşlığın yerini tutacak bir şey bulmak	Zaman geçirmek, zaman öldürmek
Bilgi sayesinde bir güvenlik duygusu kazanmak		- Sosyal rollerin yürütülmesine yardımcı olmak - Sosyal empati sayesinde başkalarının koşullarını deneyimlemek	- Duygusal rahatlatma/boşalma - Cinsel uyarılma

Veri toplama aracı maddeleri hakkındaki değerlendirmelerinizi fatihurkan@anadolu.edu.tr adresine gönderebilirsiniz. Görüşleriniz için teşekkür ederiz.

Arş. Gör. Fatih TÜRKAN

Danışman: Doç. Dr. Yusuf Levent ŞAHİN

II. Danışman: Yard. Doç. Dr. Devkan KALECİ

					
Mobil teknolojilerden en az birini;		Uygun	Çıkartılmalı	Düzeltilmeli	Açıklamalar ve Öneriler
i ENFORMASYON	1. Güncel bilgileri takip etmek için kullanırım.				
	2. Ders çalışmak için kullanırım.				
	3. İhtiyaç duyduğum bilgilere daha kolay erişmek için kullanırım.				
	4. Verilerimi depolamak için kullanırım.				
	5. Verilerimin güvenliğini sağlamak için kullanırım.				
	6. Mobil uygulamalardan yararlanmak için kullanırım.				
	7. Çevremdeki kişilerden pratik konularla ilgili tavsiye almak için kullanırım.				
	8. Çevrimiçi kurslara katılmak için kullanırım.				
	9. Mobil teknolojilerle ulaşabileceğim kampanyalardan yararlanmak için kullanırım.				
	10. Eğitime ayırdığım kaynakları azaltmak için kullanırım.				
	11. E-kitap okumak için kullanırım.				
	12. Gideceğim yeri daha kolay bulmak için kullanırım.				
	13. Teknolojinin gelişimine ayak uydurmak için kullanırım.				
	14. Ödeme yapmak için kullanırım.				
Madde Önerisi	+				
	+				

					
Mobil teknolojilerden en az birini;		Uygun	Çıkartılmalı	Düzeltilmeli	Açıklamalar ve Öneriler
 KİŞİSEL KİMLİK	1. Birden fazla işi aynı anda yapmak için kullanırım.				
	2. Kişisel değerlerimi desteklemek için kullanırım.				
	3. Yaşam tarzımı şekillendirmek için kullanırım.				
	4. Düşüncelerimi ifade etmek için kullanırım.				
	5. Kişisel gelişimime katkı sağlamak için kullanırım.				
	6. Görüşlerime destek bulmak için kullanırım.				
	7. Günlük işlerimi kolaylaştırmak için kullanırım.				
	8. Çalışma motivasyonumu yükseltmek için kullanırım.				
	9. Yaşamımdaki kaygıları azaltmak için kullanırım.				
	10. Temel ihtiyaçlarımı (uyumak, yemek vb.) karşılamamda destek olması için kullanırım.				
	11. Yaşam tarzımın bir parçası olarak kullanırım.				
	12. Nasıl görüldüğümü kontrol etmek için ayna amaçlı olarak kullanırım.				
	13. Günlük işlerimi planlamak için kullanırım.				
	14. Önemli olduğunu düşündüğüm şeyleri kaydetmek (video, ses, not vb.) için kullanırım.				
Madde Önerisi	+				
	+				

					
Mobil teknolojilerden en az birini;		Uygun	Çıkartılmalı	Düzeltilmeli	Açıklamalar ve Öneriler
	1. Yakın çevremdeki kişilerle iletişim kurmak için kullanırım.				
	2. Yeni arkadaşlar edinmek için kullanırım.				
	3. Çevremdeki kişilerin ilgisini çekmek için kullanırım.				
	4. Başkalarının yaşamlarını deneyimlemek için kullanırım.				
	5. Çevremdeki kişiler tarafından ulaşılabilir olmak için kullanırım.				
	6. Bir gruba ait olmak için kullanırım.				
	7. Sosyal statümü iyileştirmek için kullanırım.				
	8. Uzakta olan tanıdıklarımla ilişkilerimi sürdürmek için kullanırım.				
	9. Farklı kültürlerle etkileşim sağlamak için kullanırım.				
	10. Görüntülü görüşme yapmak için kullanırım.				
	11. Dünyayı sanal olarak gezinmek için kullanırım.				
	12. Sosyal medyadan uzak kalmamak için kullanırım.				
	13. Çevremdeki kişilerin baskısından dolayı kullanırım.				
	14. Kendimi yalnız hissetmemek için kullanırım.				
Madde Önerisi	+				
	+				

		 Uygun	 Çıkartılmalı	 Düzeltilmeli	 Açıklamalar ve Öneriler
Mobil teknolojilerden en az birini;					
EĞLENCE 	1. Duygularımı ifade etmek için kullanırım.				
	2. Alışveriş yapmak için kullanırım.				
	3. Oyun oynamak için kullanırım.				
	4. Video izlemek için kullanırım.				
	5. Müzik dinlemek için kullanırım.				
	6. Boş zamanlarımı değerlendirmek için kullanırım.				
	7. Sorunlarımdan uzaklaşmak için kullanırım.				
	8. Kendimi rahatlatmak için kullanırım.				
	9. Yaptığım işlerden daha çok tatmin sağlamak için kullanırım.				
	10. Cinsel kimliğimi hissedebilmek için kullanırım.				
Madde Önerisi	+				
	+				
	+				
	+				

EK-2. MTKAÖ İçin Alınan Uzman Görüşü Sonrası Oluşan Taslak Ölçme Aracı

Bölüm II – Mobil Teknolojileri Kullanım Amaçları Ölçeği

Ölçme aracının ikinci bölümünde mobil teknolojileri kullanım amaçlarına yönelik maddeler yer almaktadır. Bu maddelere ilişkin size uygun olan puan seçeneğini, formda yer alan boşluklara (X) işareti ile işaretleyerek belirtiniz.

Mobil teknolojilerden en az birini;	Kesinlikle Katılmıyorum					Kesinlikle Katılıyorum				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1. Yaptığım işlerden keyif almak için kullanırım.										
2. Mobil uygulamalarla yaşam tarzımı (sağlık, kültür vb.) şekillendirmek için kullanırım.										
3. Verilerimi daha sonra erişmek amacıyla depolamak için kullanırım.										
4. Günlük işlerimi planlamak için kullanırım.										
5. Çevrimiçi kurslara katılmak için kullanırım.										
6. Bir gruba ait olmak için kullanırım.										
7. Kendimi rahatlatmak için kullanırım.										
8. Merak ettiğim yerleri (müze, şehir vb.) sanal olarak gezmek için kullanırım.										
9. Müzik dinlemek için kullanırım.										
10. İhtiyaç duyduğum tüm bilgilere erişebildiğim için kullanırım.										
11. Çevremdeki kişiler tarafından ulaşılabilir olmak için kullanırım.										
12. Farklı kültürlerle etkileşim sağlamak için kullanırım.										
13. Cinsel kimliğimi hissedebilmek için kullanırım.										
14. İlğimi çeken teknolojik yenilikleri incelemek için kullanırım.										
15. Bu teknolojileri kullanmama yönelik baskılardan kurtulmak için kullanırım.										
16. Video izlemek için kullanırım.										
17. Çalışma motivasyonumu yükseltmek için kullanırım.										
18. Yararlanabileceğim güncel kampanyalarla ilgili bilgi bulmak için kullanırım.										
19. Kişisel değerlerimi (dostluk, yardımlaşma vb.) desteklemek için kullanırım.										
20. Sosyal medyadaki takipçilerime paylaşım yapmak için kullanırım.										
21. Yeni arkadaşlar edinmek için kullanırım.										
22. Kendimi yalnız hissetmemek için kullanırım.										
23. Güncel bilgileri takip etmek için kullanırım.										
24. Duygularımı ifade etmek için kullanırım.										
25. Oyun oynamak için kullanırım.										
26. Sorunlarımdan uzaklaşmak için kullanırım.										
27. Son çıkan mobil uygulamaları incelemek için kullanırım.										
28. Boş zamanlarımı değerlendirmek için kullanırım.										
29. Yakın çevremdeki kişilerle iletişim kurmak için kullanırım.										
30. Eğitime ayırdığım kaynakları (maliyet, zaman) azaltmak için kullanırım.										
31. Ders çalışmak için kullanırım.										
32. Görüşlerime destek bulmak için kullanırım.										
33. Çevremdeki kişilerin ilgisini çekmek için kullanırım.										
34. Uzakta olan tanıdıklarımla ilişkilerimi sürdürmek için kullanırım.										
35. Kişisel gelişimime katkı sağlamak için kullanırım.										
36. E-öğrenme içeriklerinden yararlanmak için kullanırım.										
37. Çevremdeki kişilerden pratik konularla ilgili tavsiye almak için kullanırım.										
38. Sosyal statümü iyileştirmek için kullanırım.										
39. Yaşamımdaki kaygıları azaltmak için kullanırım.										
40. Alışveriş yapmak için kullanırım.										
41. Gideceğim yeri kolay bulabileceğim bilgiyi edinmek için kullanırım.										
42. Temel ihtiyaçlarıma (uyumak, yemek vb.) yönelik sorunların çözümü için kullanırım.										
43. Düşüncelerimi ifade etmek için kullanırım.										
44. Başkalarının yaşam tarzı hakkında fikir sahibi olmak için kullanırım.										
45. Önemli olduğunu düşündüğüm şeyleri kaydetmek (video, ses, not vb.) için kullanırım.										

EK-3. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Aracı

Mobil Teknolojileri Kullanım Amaçları Ölçeği ve Akademik Erteleme Davranışı Ölçeği Veri Toplama Aracı

Değerli katılımcılar;

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin mobil teknolojileri kullanım amaçları ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Mobil teknolojiler, bireylerin zamandan ve mekândan bağımsız olarak bilgiye erişmesini ve bu bilgilerle ilgili işlem yapabilmesini mümkün kılan teknolojiler bütünüdür. Akademik erteleme ise öğrencilerin eğitim-öğretim süreçlerinde yapmaları gereken görevleri ertelemesi ve bu ertelemeden dolayı kaygı hissedilmesi durumudur. Araştırma kapsamında üç bölümden oluşan bir veri toplama aracı hazırlanmıştır. Birinci bölümde kişisel bilgilere yönelik 7 madde, ikinci bölümde mobil teknolojileri kullanım amaçlarına yönelik 40 madde, üçüncü bölümde ise akademik erteleme davranışına yönelik 38 madde yer almaktadır. Sizden istenen maddelerle ilgili size en uygun puan seçeneğini işaretlemeniz ve veri toplama aracının tüm bölümlerini eksiksiz olarak doldurmanızdır. Maddeleri yanıtlama işleminiz yaklaşık 10 dakika sürecektir. Bu veri toplama aracına vereceğiniz yanıtlar, “Üniversite Öğrencilerinin Mobil Teknolojileri Kullanım Amaçlarının Akademik Erteleme Durumları İle İlişkisinin İncelenmesi” başlıklı doktora tezi kapsamında tamamen bilimsel amaçlarla kullanılacak, kişisel değerlendirme kesinlikle yapılmayacaktır. Bu bağlamda isim yazmanıza gerek yoktur. Araştırmaya katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Arş.Gör. Fatih TÜRKAN
E-posta: fatihurkan@anadolu.edu.tr
Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
BÖTE Bölümü

Doç.Dr. Yusuf Levent ŞAHİN
E-posta: yhsahin@anadolu.edu.tr
Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
BÖTE Bölümü

 Bölüm I – Kişisel Bilgi Formu	
Ölçme aracının bu bölümünde kişisel durumunuzla ilgili sorular yer almaktadır. Bu sorulara ilişkin cevaplarınızı, boşluklara () uygun bilgiyi yazarak ya da kutuları () X işareti ile işaretleyerek belirtiniz.	
1. Fakülteniz (veya Yüksekokul): _____	
2. Bölümünüz: _____	
3. Sınıfınız: ☐ 1.Sınıf ☐ 2.Sınıf ☐ 3.Sınıf ☐ 4.Sınıf	
4. Üniversitede bulunduğunuz yıl sayısı: _____ (Varsa hazırlık sınıfı yılınızı saymayınız.)	
5. Genel not ortalamanız (GNO): _____ / 4.00	
6. Cinsiyetiniz: ☐ Kadın ☐ Erkek	
7. Aşağıdaki mobil teknolojilerden hangisini veya hangilerini kullanıyorsunuz?	
☐ Akıllı telefon	☐ Cep telefonu (Akıllı telefon özelliği olmayan)
☐ Dizüstü bilgisayar	☐ Cep (avuçiçi) bilgisayar (PDA)
☐ Tablet	☐ E-kitap okuyucu
☐ Navigasyon (GPS) cihazı	☐ Giyilebilir teknolojiler (Akıllı saat, 3D gözlük vb.)
☐ Taşınabilir oyun konsolu	☐ Taşınabilir bellek cihazları (flash bellek, harici disk vb.)
☐ Taşınabilir medya oynatıcıları (mp3, mp4, CD, DVD player; ses kaydedici, fotoğraf makinesi, kamera vb.)	

Bölüm II – Mobil Teknolojileri Kullanım Amaçları Ölçeği

Ölçme aracının ikinci bölümünde mobil teknolojileri kullanım amaçlarına yönelik maddeler yer almaktadır. Bu maddelere ilişkin size uygun olan puan seçeneğini, formda yer alan boşluklara (X) işareti ile işaretleyerek belirtiniz.

Mobil teknolojilerden en az birini;	Kesinlikle Katılmıyorum					Kesinlikle Katılıyorum				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1. Mobil uygulamalarla yaşam tarzımı (sağlık, kültür vb.) şekillendirmek için kullanırım.										
2. Verilerimi daha sonra erişmek amacıyla depolamak için kullanırım.										
3. Günlük işlerimi planlamak için kullanırım.										
4. Çevrimiçi kurslara katılmak için kullanırım.										
5. Bir gruba ait olmak için kullanırım.										
6. Merak ettiğim yerleri (müze, şehir vb.) sanal olarak gezmek için kullanırım.										
7. Müzik dinlemek için kullanırım.										
8. İhtiyaç duyduğum tüm bilgilere erişebildiğim için kullanırım.										
9. Çevremdeki kişiler tarafından ulaşılabilir olmak için kullanırım.										
10. Farklı kültürlerle etkileşim sağlamak için kullanırım.										
11. İlğimi çeken teknolojik yenilikleri incelemek için kullanırım.										
12. Video izlemek için kullanırım.										
13. Çalışma motivasyonumu yükseltmek için kullanırım.										
14. Yararlanabileceğim güncel kampanyalarla ilgili bilgi bulmak için kullanırım.										
15. Kişisel değerlerimi (dostluk, yardımlaşma vb.) desteklemek için kullanırım.										
16. Sosyal medyadaki takipçilerime paylaşım yapmak için kullanırım.										
17. Yeni arkadaşlar edinmek için kullanırım.										
18. Kendimi yalnız hissetmemek için kullanırım.										
19. Güncel bilgileri takip etmek için kullanırım.										
20. Oyun oynamak için kullanırım.										
21. Sorunlarımdan uzaklaşmak için kullanırım.										
22. Son çıkan mobil uygulamaları incelemek için kullanırım.										
23. Boş zamanlarımı değerlendirmek için kullanırım.										
24. Yakın çevremdeki kişilerle iletişim kurmak için kullanırım.										
25. Eğitime ayırdığım kaynakları (maliyet, zaman) azaltmak için kullanırım.										
26. Ders çalışmak için kullanırım.										
27. Görüşlerime destek bulmak için kullanırım.										
28. Çevremdeki kişilerin ilgisini çekmek için kullanırım.										
29. Uzakta olan tanıdıklarımla ilişkilerimi sürdürmek için kullanırım.										
30. Kişisel gelişimime katkı sağlamak için kullanırım.										
31. E-öğrenme içeriklerinden yararlanmak için kullanırım.										
32. Çevremdeki kişilerden pratik konularla ilgili tavsiye almak için kullanırım.										
33. Sosyal statümü iyileştirmek için kullanırım.										
34. Yaşamımdaki kaygıları azaltmak için kullanırım.										
35. Alışveriş yapmak için kullanırım.										
36. Gideceğim yeri kolay bulabileceğim bilgiyi edinmek için kullanırım.										
37. Temel ihtiyaçlarıma (uyumak, yemek vb.) yönelik sorunların çözümü için kullanırım.										
38. Düşüncelerimi ifade etmek için kullanırım.										
39. Başkalarının yaşam tarzı hakkında fikir sahibi olmak için kullanırım.										
40. Önemli olduğunu düşündüğüm şeyleri kaydetmek (video, ses, not vb.) için kullanırım.										

Bölüm III – Akademik Erteleme Davranışı Ölçeği

Ölçme aracının üçüncü bölümünde akademik erteleme davranışına yönelik maddeler yer almaktadır. Bu maddelere ilişkin size uygun olan puan seçeneğini, formda yer alan boşluklara (X) işareti ile işaretleyerek belirtiniz.

	Kesinlikle Katılmıyorum					Kesinlikle Katılıyorum				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1. Daha önemli bir işim olmamasına rağmen gereksiz yere akademik görevlerimi ertelerim.										
2. Plansız biri olduğum için akademik görevlerimi yapmayı son anlara kadar ertelerim.										
3. Çalışma motivasyonum düşük olduğu için ödev yapma ve sınavlara hazırlanma gibi görevlerimi yapmayı ertelerim.										
4. Gereksiz mazeretlerle sınavlara hazırlanmayı son güne kadar geciktiririm.										
5. Beni harekete geçirecek güç olmadığı için akademik görevlerimi yapmayı, başka güne ertelerim.										
6. İşlerimi öncelik sırasına göre belirlemediğim için akademik görevlerimi yapmayı son güne bırakırım.										
7. Ödev teslim tarihinin yaklaşmasına rağmen ödevlerimi yapma isteğim olmuyor.										
8. Akademik görevlerimi yapma isteğim olmadığı için onları yapmayı son anlara bırakırım.										
9. Vicdan azabı çeksem de zamanımın çoğunu ders çalışmak yerine keyif verici aktivitelerle geçiririm.										
10. Yetersiz güdülenmeden dolayı sınavlara son günlerde çalışırım.										
11. Kendime bu kez ders çalışmaya başlayacağım deyip de yine ders çalışmayan biriyim.										
12. Ben bir zaman israfçısıyım.										
13. Sosyal aktivitelere (film izlemek, gezmek, oyun oynamak vb.) bolca zaman ayırdığım için akademik görevlerimi yapmayı son ana bırakırım.										
14. Çokça çaba harcattıran akademik görevleri yapmayı, son ana bırakırım.										
15. Önemli akademik görevlerimi bile son anlarda yaparım.										
16. Akademik görevlerimi yapmaya başladığımda, kendimi motive edemem.										
17. Başarısız olma kaygısından dolayı ders çalışma ya da sınavlara hazırlanma gibi sorumluluklarımı yapmayı geciktiririm.										
18. Sadece ders çalışmaya başlamak bile uzun zamanımı alır.										
19. Akademik görevlere ne kadar zaman ayıracağımı önceden planlarım.										
20. Uzun zaman alacak ödevleri, hemen yapmaya başlarım.										
21. Yapılması kolay olan akademik görevleri hemen yapıp aradan çıkarırım.										
22. Üzerinde düşünmeye sevk eden akademik görevleri sevdiğim için onları zamanında yaparım.										
23. Üstesinden gelebileceğim dersleri zamanında yaparım.										
24. Ödevlerimi zamanında teslim etmek için gerekli azmi gösteririm.										
25. Yaparken zevk alacağım akademik görevleri, hemen yaparım.										
26. Eğer verilen ödevlerin yapılması zevkli ise, hemen yapmaya başlarım.										
27. İlğimi çeken akademik görevleri, zamanında yaparım.										
28. Beni çok uğraştıracak olsa bile akademik görevlerimi zamanında yaparım.										
29. Verilen akademik görevler zor da olsa zamanında yaparım.										
30. Bana bir şeyler kazandıramayacağını düşündüğüm öğretmenin verdiği akademik görevleri yapmayı ertelerim.										
31. Baskıcı öğretmenlerin verdiği akademik görevleri yapmayı ertelerim.										
32. Öğrenciye bir şeyler kazandırmak yerine dersi boş geçirmeye çalışan hocaların verdiği ödevleri yapmayı son güne kadar ertelerim.										
33. Sevmediğim öğretmenlerin ödevlerini, zamanında yapmam.										
34. Dersine gereken önemi vermeyen öğretmenin verdiği ödevleri yapmayı son ana kadar ertelerim.										
35. Sınava hazırlanırken çalıştığım yerleri tekrar tekrar çalışmaktan dolayı diğer sınavlara hazırlanmakta gecikirim.										
36. Ödevlerim üzerinde tekrar tekrar düzeltmeler yaptığım için ödevlerimi zamanında yetiştirememeye riskim olmuştur.										
37. Ödevlerimi en iyi şekilde yapayım derken, ödevleri bitirmeyi son güne kadar geciktiririm.										
38. En iyisini, en güzelini yapma düşüncesi bile ders çalışmaya başlamamı geciktirir.										

Akademik Erteleleme Davranışı Ölçeği İzin Talebi

OCAK Gurbuz [gocak@aku.edu.tr]

24 Ocak 2017 Salı 15:56

Merhaba Fatih bey,

Ölçeği kullanmanızda bir sakınca yok ancak, ölçeğe yönelik eleştirilerden yola çıkarak düzeltilmiş versiyonu üzerinde DFA düşünüyoruz ancak şu an kullanıcılardan bir eleştiri almadık. Kaynak göstermeniz durumunda bir problem olacağını düşünmüyorum, iyi çalışmalar

----- Orijinal Mesaj -----

Kimden: "Fatih TÜRKAN" <fatihurkan@anadolu.edu.tr>

Kime: "gocak" <gocak@aku.edu.tr>

Gönderilenler: 24 Ocak Salı 2017 15:23:11

Konu: Akademik Erteleleme Davranışı Ölçeği İzin Talebi

Fatih TÜRKAN

Eylemler

Kime: gocak@aku.edu.tr

Gönderilmiş Öğeler

24 Ocak 2017 Salı 14:23

Merhaba Gürbüz Hocam,

Alanyazında akademik erteleme davranışına yönelik geliştirilen ölçekleri araştırdığımda "Akademik Erteleleme Davranışı Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması" adlı çalışmanızı gördüm. Alanyazına sağladığınız bu katkıdan ötürü teşekkür ederim. Özellikle ölçeğin oluşan faktör yapıları dikkate alındığında, tez araştırmamıza yönelik sizin ölçeğinizi kullanmayı tez danışmanlarımla beraber karar verdik. Siz ve Ramazan hocam da uygun görürseniz ölçeğinizi tez çalışmasında kullanmayı düşünüyoruz. İzin vermeniz durumunda, sizin de çalışmanızda belirttiğiniz üzere ölçeğe DFA uygulanarak ölçeğin geliştirilmesine katkıda bulunulacaktır. Alana katkılarınız ve duyarlılığınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Arş. Gör. Fatih TÜRKAN

Anadolu Üniversitesi

Eğitim Fakültesi

BÖTE Bölümü

EK-5. Anadolu Üniversitesi Etik Kurul İzni

Evrak Kayıt Tarihi: 17.04.2017

Protokol No: 45136

Tarih: 31.05.2017

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERÎ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
KARAR BELGESİ

ÇALIŞMANIN TÜRÜ:	Doktora Tez Çalışması
KONU:	Eğitim Bilimleri
BAŞLIK:	Üniversite Öğrencilerinin Mobil Teknolojileri Kullanım Amaçlarının Akademik Erteleme Durumları ile İlişkisinin İncelenmesi
PROJE/TEZ YÜRÜTÜCÜSÜ:	Yrd. Doç. Dr. Yusuf Levent ŞAHİN
TEZ YAZARI:	Fatih TÜRKAN
ALT KOMİSYON GÖRÜŞÜ:	-
KARAR:	Olumlu
Prof.Dr. Coşkun BAYRAK (Başkan-Eğitim Fak.)	
Prof.Dr. F. Volkan YÜZER (Başkan Yardımcısı-Açıköğretim Fak.)	Prof.Dr. Esra CEYHAN (Eğitim Fak.)
Prof.Dr. Münevver ÇAKI (Güzel Sanatlar Fak.)	Prof.Dr. M. Erkan ÜYÜMEZ (İkt. ve İdari Bil. Fak.)
Prof.Dr. Handan DEVECİ (Eğitim Fak.)	Prof.Dr. Emel ŞIKLAR (İkt. ve İdari Bil. Fak.)